

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ, 15 ΜΑΪΟΥ 1978

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
79

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

373. Περὶ τοῦ ὁρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς πρώτης (Α') τάξεως Λυκείου Γενικῆς Κατευθύνσεως, ἡμερησίου καὶ ἑσπερινοῦ καὶ τῆς πρώτης (Α') τάξεως τῶν Προτύπων Ἑλληνικῶν Κλασσικῶν Λυκείων. 1
374. Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Γ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ τοῦ ὁρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ Ἑσπερινῶ Γυμνασίου. ... 2

Γεωγραφία	1
Φυσικὴ	4
Ἐναὶ Γλώσσαι	3
Φυσικὴ Ἀγωγή	3
Τεχνικὰ	1
Μουσικὴ	1

Σύνολον

33

* Ἀρθρον 2.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διδασκτέας ὕλης.

Διὰ τὴν πρώτην (Α') τάξιν τοῦ Ἡμερησίου Λυκείου Γενικῆς Κατευθύνσεως ὀρίζεται τὸ ἀκόλουθον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διδασκτέας κατὰ μάθημα ὕλης :

Ι. Ὁρησκευτικὰ : Ὁρι 2
Εἰσαγωγή

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

(1)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 373

Περὶ τοῦ ὁρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς πρώτης (Α') τάξεως Λυκείου Γενικῆς Κατευθύνσεως, ἡμερησίου καὶ ἑσπερινοῦ καὶ τῆς πρώτης (Α') τάξεως τῶν Προτύπων Ἑλληνικῶν Κλασσικῶν Λυκείων.

Ὁ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει :

1. Τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 28 παρ. 6 καὶ 31 παρ. 4 τοῦ Ν. 309/76 «περὶ ὁργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως.
2. Τὴν κατὰ τὸν Ν.186/1975 γνώμην τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ), διατυπωθεῖσαν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 96, 103 καὶ 109/1977 πράξεων αὐτοῦ.
3. Τὴν 171/1978 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπιμετρείας, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, ἀπορροφίζομεν :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Πρώτη (Α) τάξις ἡμερησίου Λυκείου Γενικῆς κατευθύνσεως.

* Ἀρθρον 1.

Τὰ διδασκόμενα μαθήματα καὶ ὥρι διδασκαλίαις αὐτῶν εἰς τὴν πρώτην (Α') τάξιν τοῦ ἡμερησίου Λυκείου Γενικῆς Κατευθύνσεως καὶ αἱ ἀντιστοιχοὶ ὥρι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τῶν ὀρίζονται ὡς ἑπείκει :

Ὁρησκευτικὰ	2
Νέα Ἑλληνικὰ	4
Ἀρχαία Ἑλληνικὰ	6
Ἱστορίαι	3
Μαθηματικὰ	5

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ἡ ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ. ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΘΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

ΠΡΩΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ἡ Διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ

1. Ἐθνοῖκοι ὄροι διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Χριστιανικῆς Ὁρηκειας.
2. Τὰ ἐμπόδια εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.
3. Οἱ διωγμοί.
4. Ἡ σταθερότης τῆς πίστεως καὶ τὸ θάρρος τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοὺς διωγμούς. Οἱ Μάρτυρες.
5. Αἱ κίβρατες τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων.
6. Ἀποστολικοὶ Πατέρες.
7. Ἀπολογία.
8. Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ λατρεία καὶ τὰ ἕθη τῶν Χριστιανῶν.

9. Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας.
10. Ἡ Λατρεία.
11. Ἡ πρωτοχριστιανικὴ τέχνη καὶ τὰ σύμβολα.
12. Τὰ ἕθη τῶν χριστιανῶν κατὰ τὴν πρώτην περιόδον.
13. Ὁ Ἀσκητισμὸς.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ (313-367).

ΤΡΙΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ὁ θρίαμβος τοῦ Χριστιανισμοῦ.

14. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.
15. Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης.

16. 'Ο Θεοδόσιος ὁ Μνάσις.
17. 'Ιουστινιανὸς καὶ 'Ηράκλειτος.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ ἀρέσεις.
18. Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.
19. 'Η καταπολέμησις τῶν ἀρέσεων.
20. 'Η Εἰκονομαχία καὶ ἡ ἔρθῃσα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- Οἱ Μεγάλοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς 'Εκκλησίας.
21. 'Ο χρυσὸς αἰὼν τῆς 'Εκκλησίας. Χριστιανισμὸς καὶ 'Ελληνισμὸς.
22. 'Ἐλληνες Διδάσκαλοι καὶ Πατέρες.
23. Λατῖνοι Ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες καὶ συγγραφεῖς.

ΕΚΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- Διωκίσις, 'Εξάπλωσις, Λατρεία. 'Οἱ τῶν Χριστιανῶν καὶ τέχνη εἰς τὴν 'Εκκλησίαν.
24. 'Η διοικήσις τῆς 'Εκκλησίας.
25. Σχέσις 'Εκκλησίας καὶ Κράτους.
26. 'Εξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μωαμεθανισμὸς.
27. 'Η Λατρεία.
28. Τὰ ἔθνη τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον.
29. 'Η 'Εκκλησιαστικὴ ἡμιγραφία καὶ μουσική.
30. 'Η Χριστιανικὴ τέχνη.

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

- ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΩΜΙΣΕΩΣ (867-1453)

ΕΒΔΟΜΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- Τὸ Σχίσμα τῆς 'Εκκλησίας.
31. Τὰ αἵτια τοῦ Σχίσματος.
32. Ἀφορμὴ καὶ ἀρχὴ τοῦ Σχίσματος.
33. Τὸ Σχίσμα γίνεται ὀριστικόν.
34. Ἀπόπειραι πρὸς ἑνωσιν τῶν δύο 'Εκκλησιῶν. 'Η σύνθεσις τῆς Φλωρεντίας.

ΟΓΔΩΔΕΚΑΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- 'Η Ζωὴ τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας κατὰ τὴν τρίτην περίοδον.
35. 'Εξάπλωσις τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας. Διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Σλάβους.
36. Νεοὶ αἱρετικοὶ καὶ καταπολέμησις των. Τὸ κίνημα τῶν 'Πουγαστῶν.
37. Διωκίσις καὶ Λατρεία.
38. Τὰ ἔθνη καὶ ὁ μοναχικὸς βίος.
39. 'Εκκλησιαστικὴ παιδεία καὶ φιλολογία.
40. 'Η Χριστιανικὴ τέχνη.

ΕΝΑΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- 'Η Δυτικὴ 'Εκκλησία κατὰ τὴν Τρίτην Περίοδον
41. 'Η διοικήσις καὶ θῆναξις τῶν Παπῶν.
42. Λατρεία καὶ ἔθνη.
43. Αἱρετικοὶ καὶ μεταρρωμισταί. 'Η 'Ιερὰ 'Εξέτασις.
44. 'Η Θεολογία τῆς Δυτικῆς 'Εκκλησίας.
45. 'Η χριστιανικὴ τέχνη εἰς τὴν Δύσιν.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

- ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (1453)
ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΩΜΙΣΕΩΣ (1517) ΜΕΧΡΙ
ΣΗΜΕΡΟΝ

ΔΕΚΑΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

46. 'Η Μεταρρωμίσις εἰς τὴν Γερμανίαν. Μαρτυρισμὸς Αὐθῆρας.
47. Ἄλλοι μεταρρωμισταί. 'Εξάπλωσις τῆς Μεταρρωμίσεως.
48. Διδασκαλία, διοικήσις, λατρεία καὶ παιδεία τῶν Διαμαρτυρουμένων.

ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- 'Η Παπικὴ 'Εκκλησία.
49. Ἀντιμεταρρωμίσις καὶ Ψηφρευτικὸι πόλεμοι.
50. 'Η σημερινὴ θέσις τοῦ Πάπα καὶ ἡ κατάστασις τῆς Κωθολικῆς 'Εκκλησίας.
51. 'Η τέχνη εἰς τὴν Δύσιν.

ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- 'Η Ζωὴ τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας.
52. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.
53. 'Η Ζωὴ τῶν ὑποδούλων χριστιανῶν. Οἱ Νεομάρτυρες.
54. 'Η χριστιανικὴ παιδεία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.
55. Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας πρὸς τὴν 'Ελληνικὴν Ἔθνος κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν καὶ τὴν Ἐπαναστάσιν.
56. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

- 'Η 'Εκκλησία τῆς Ἑλλάδος.
57. Ἱστορία τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
58. 'Η διοικήσις τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
59. Λατρεία, ἔθνη, παιδεία καὶ ἐσωτερικὴ Ζωὴ τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

60. Αἱ ἄλλαι αὐτοκράτου 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίαι.
ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
Αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν 'Εκκλησιῶν.
61. Αἱ σχέσεις τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας μετὰ τὴν Καθολικὴν.
62. Αἱ σχέσεις τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας μετὰ τὴν Διαμαρτυρουμένην καὶ τὴν Παλαιοκαθολικὴν.
63. Αἱ σχέσεις τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν μεταξὺ των.
64. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν 'Εκκλησιῶν.

- ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:
'Οραι 4

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Συμπλήρωσις τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν νεοελληνικὴν (δημοτικὴν) γλῶσσαν, διὰ ποικίλων γλωσσικῶν ἀσκήσεων. Ἐξέτασις τῶν ξενικῶν ἐπιφράσεων ἐκ τῆς ἐπικουρισίας μετ' ἄλλων λαῶν καὶ ἀφομοίωσις τῶν ξένων λέξεων ἀπὸ τὴν ξέναν ἑλληνικὴν. Ὁ πλουτισμὸς τῆς νέας ἑλληνικῆς ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν μεταγενεστέραν ἑλληνικὴν. Εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ὀρολογία.

Συστηματικὴ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὴν δομὴν καὶ τὸ ὄρος τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων ἐπισημαντικὸν καὶ αἰσθητικὸν ἀνάλυσις χαρακτηριστικῶν διὰ τὴν ἀξιωματικὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκφραστικὴν των πληρότητα χωρίων. Φράσις ἀρμονικῆ, ρυθμικῆ, μουσικῆ. Ἐνάλυσις τοῦ ὄρους (ἄφορος πλαδαρῶν, ἄτονων, ἐπιτρῆμενων, ἀνήθρων, νευρώδων, πυκνῶν, ἀπλοῶν κ.λπ.).

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

'Ερμηνεῖαι ἐλεγκτῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς, περὶ τῶν ποιητικῶν, δημοτικῶν καὶ πρωσιτικῶν, ἐκ καταλλήλου ἐξελεξιμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν ἀνεγνωσμάτων ἢ καὶ ἐξ ἐξελεξιμένων αὐτοτελῶν ἐκδόσεων.

'Ερμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων ἐπὶ ἐπιπέδῳ ἀνυλόγου πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως. Ἀνάλυσις τῶν πραγματολογικῶν, ἰδεολογικῶν καὶ μορφολογικῶν στοιχείων τῶν διδασκόμενων ἔργων. Βαθύτερα ἐξέτασις τῆς δομῆς καὶ τοῦ ἰδιαίτερου τρόπου τῆς λογοτεχνικῆς ἐκφράσεως αὐτῶν. Ἀνάλυσις καὶ χαρακτηρισμὸς τοῦ ὄρους των. Χαρακτηρισμὸς καὶ κατάταξις τῶν ἔργων εἰς τὰ ἀντιστοίχα λογοτεχνικὰ εἶδη. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν λεξικῶν, γραμματολογίας, καὶ ἄλλων πρωσιτικῶν εἰς τὴν πνευματικὴν των ἀνάπτυξιν βοηθημάτων.

Γ'. Γραμματολογία - Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν κειμένων παρεγγοντο καὶ τὰ ἀπαρτίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα: Σύντομοι καὶ οὐσιαστικαὶ πληροφορίες περὶ τῶν συγγραφεῶν καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πεζογραφίας καὶ τῆς ποιήσεως, περὶ τῶν ἰδιαίτερον χαρακτηριστικῶν ἐκάστου εἶδους. Ἰδιαίτεροι ἐκφραστικοὶ τρόποι κατὰ λογοτεχνικὸν εἶδος καὶ κατὰ συγγραφέα. Τὸ ὄρος, τὰ προδιωριστικὰ στοιχεῖα του, τὰ εἶδη των. Τὸ προσωικῶν ὄρος.

Κατά την διδασκαλίαν τῶν ποιημάτων ἐπιδιώκεται ἡ ἐμπέδωσις καὶ συμπλήρωσις τῶν διαχθέντων στοιχείων τῆς νεοελληνικῆς μετρικῆς. Εἶδη στίχων μὴ διαχθέντων (Ψάλλαρος, 1Ψάλλαρος), ἀπόλειπαι τοῦ μετρικοῦ τόνου, χωρίσματα λέξεων, διασκελισμοὶ τοῦ στίχου καὶ τῆς στροφῆς - ἐλευθεροὶ στίχοι, συστηματικὴ διδασκαλίη τῆς μετρικῆς ποιημάτων σταθερᾶς μορφῆς: διστίχοι, ἐπιγράμματος, συνέτου.

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί. Συνέχισις τῆς ἀκρίσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον ὅς καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας τάξεις τοῦ Γυμνασίου (ἀνακονόσεις, ἀφηγήσεις, διαλογικαὶ συζητήσεις). Ἐκθέσις ἐργασιῶν εἰς συνεχῆ λόγον, ἐπὶ τῇ βάσει συντόμων σημειώσεων. Ἀσκήσις εἰς τὴν ἀπαγγελίαν ρητορικοῦ λόγου (στάσις, ἔκφρασις, ρυθμός, τόνος καὶ χρομὰ φωνῆς κ.τ.λ.). Ἀσκήσις εἰς τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν διουκίην ἀπαγγελίαν.

β) Γραπταί. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν εἰς τὸ σχολεῖον, ἀπὸ 15ῶν ἡμερῶν, εἰς διάστημα μῆκας καὶ ἡμισείας ἢ δύο διδακτικῶν ὥρων. Αἱ ἐν τῷ σχολεῖῳ συντάσσονται ἐκθέσεις δὲν δύνανται νὰ εἶναι ὀλιγώτεροι τῶν δέκα (10) κατὰ διδακτικὸν ἔτος.

Θέματα ἐκθέσεων: ἐντύπώσεις ἀπὸ ἐπισκέψεως εἰς ἱστορικοὺς τόπους, μνημεῖα, τεχνικὰ ἔργα, βιογραφίας, μουσεῖα, πόλεις κ.τ.λ. ὡς καὶ ταξιδιωτικὰ ἐντύπώσεις. Περιγραφαὶ καὶ χαρακτηρισμοὶ προσώπων, ὁμάδων, τάξεων, καταστάσεων, ἐνεργειῶν, κοινωνιῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν χαρακτηριστικῶν τύπων κ.τ.λ. Συγκριτικαὶ περιγραφαὶ καὶ χαρακτηρισμοὶ ἀντιθέτων προσώπων, ὁμάδων, γεγονότων, καταστάσεων κ.τ.λ. Περιλήψεις καὶ στοιχειώδεις κριτικαὶ ἀναλύσεις διδασθέντων λογοτεχνημάτων. Ταξινόμησις ὀνυκοῦ ἐκ διαφόρων διδασκόμενων μαθημάτων. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀναφορῶν, αἰτήσεων, δημοσίων ἐγγράφων. Συνέσις μικρῶν καὶ ἀπλῶν λογοτεχνημάτων (διηγημάτων ἢ καὶ ποιημάτων), ἐπὶ θεμάτων προτεινόμενων ὑπὸ τῆς τάξεως ἢ ὀριζόμενων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ. Ἐπιτρέπεται, εἰς περιορισμένην πάντως κλίμακα, ἡ ἀνάπτυξις ὑπὸ τῶν μαθητῶν θεμάτων τῆς προσωπικῆς ἐκείτου προτιμήσεως.

Αἱ ἐκθέσεις διορθώνονται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ἐπιμελῶς κατ' ὅσον καὶ σχολιάζονται ἐντὸς τῆς τάξεως κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς διδακτικῆς ὥρας. Κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἐπισημαίνονται τὰ συνήθως ἐπαναλαμβανόμενα σφάλματα (πραγματολογικὰ, λογικὰ, συντακτικὰ, ῥητορικὰ, στίξεως, κυριολεξίας, διαρθρώσεως, συνθέσεως κ.τ.λ.), πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως αὐτῶν καὶ ἐν γένει παρέχονται ὁδηγίαι διὰ τὴν ὀρθὴν σύνταξιν τῶν ἐκθέσεων.

Καθ' ὅλα τὰ στάδια τῆς διδακτικῆς ἐπὶ τῶν ἐκθέσεων ἐργασίας καταβάλλεται ἐπιμέμων προσπάθεια διὰ τὴν ἀσκίαν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν κυριολεκτικὴν καὶ ἀκριβολογικὴν ἔκφρασιν, εἰς τὴν σαφεῖ, σύντομον καὶ παραστατικὴν διατύπωσιν, εἰς τὴν λογικὴν διάρθρωσιν τῶν νοημάτων καὶ τὴν ὀρθὴν τῆς ὅλης ἐκθέσεως σύνθεσιν. Ἐπιγραμμίζεται ὡς κύριος στόχος ἡ ἀρμονικὴ σχέσις μορφῆς καὶ περιεχομένου τῶν ἀποφυγῆν τῆς κενολογίᾳ γραπτῆς φιλολογίας ἢ ὅποια ἀποκαλύπτει ἀναπείθειαν διανοημάτων καὶ ἀδυναμίαν σκέψεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ: Ἐτραί 6.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία: Ἐτραί 2, ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου ἕως 31 Ἰανουαρίου ὥρα 1, ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Συνέχισις καὶ ἀποκλήρωσις τῆς ἀρχαίας ἐκείνης εἰς τὴν τρίτην (Γ') τάξιν τοῦ Γυμνασίου συστηματικῆς διδασκαλίης τοῦ Συνακτικού. Ἡ διδασκαλία ἀσφρατίζεται ἀπὸ σειρᾶς παραδειγμάτων τῆς νεοελληνικῆς δημοτικῆς γλώσσης διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἀντιστοιχῶν φαινομένων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Μετὰ τὴν ἀποκλήρωσιν τῆς διδασκαλίης ἐνδὲς εὐρύτερον κεφάλαιον ἀκολουθεῖ γενικὴ θεωρητικὴ τῶν ἐξετασθέντων φαινομένων ἐπὶ τῇ βάσει καταλλήλων ἀδιδάκτων κειμένων.

Β'. Ἐργηματὰ Κειμένων: Ἐτραί 4, ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου ἕως 31 Ἰανουαρίου ὥρα 5, ἀπὸ τὴν 1 Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

α) Διδασκαλίης Λόγοι (Ὀλυμπιακοὶ καὶ Φιλίππικοὶ): Ἐτραί 3 ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου ἕως 31 Ἰανουαρίου.

1) Εἰσαγωγὴ περιέχουσα σύντομον ἀνακόνησιν τῶν ἀπαραίτητων στοιχείων περὶ τῆς γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ρητορικῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, περὶ τοῦ ρητορικοῦ λόγου καὶ τῶν εἰδῶν του (ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν ἐκ τῆς διδασκαλίης τῶν λόγων τοῦ Ἀυσίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους) - Βίος καὶ ἔργον τοῦ Δημοσθένους - Τὸ ἱστορικὸν πλαίσιον τῆς πολιτικῆς τοῦ δραστηριότητος - Τὰ συγκεκριμένα περιστατικά, τὰ ὅποια σχετίζονται μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ πρὸς διδασκαλίαν λόγου.

II) Γλωσσικὴ, πραγματολογικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία ἐνδὲς Ὀλυμπιακοῦ καὶ ἐνδὲς Φιλίππικοῦ, ἢ ἀποκλήρωσις τῆς διδασκαλίης τῶν ὁσίων ἐπιδιώκεται ὡς ἀπαραίτητος.

III) Μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἐπὶ μέρους ἐρμηνευτικῆς ἐπεξεργασίας ἐκάστου λόγου γίνεται ἡ συνολικὴ θεωρητικὴ αὐτοῦ, προκειμένου οἱ μαθητὰν νὰ ἀντιληφθῶσι ὡς ὁργανικὸν ὅλον τὸ περιεχόμενον, τὴν ἐπιχειρηματολογία, τὴν δειμῶν αὐτοῦ καὶ νὰ ἐκτιμῶσιν τὰς ἀρετὰς τοῦ ὄρους τοῦ Δημοσθένους. Ἡ διδασκαλία ἀποκλήρωται διὰ τῆς ἐκφράσεως τῆς γενικῆς ἐντύπωσης τὴν ὅποια οἱ μαθητὰν ἀπεκρίβωσαν ἐκ τῆς προσωπικότητος τοῦ Δημοσθένους, ἐπιὸς αὐτῆς προκίβωται ἀπὸ τὸ δειδωχόμενον κείμενον καὶ εἰς τῆς συγκρίσεως αὐτοῦ πρὸς τῶν ἄλλων γνωστούς φῆθ ῥήτορας (Ἀυσίαν, Ἰσοκράτην).

β) Θουκυδίδου Ἐυγενεῖ (Ἐκλογαί): Ἐτραί 3, ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

1) Εἰσαγωγὴ περιέχουσα: σύντομον ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων τῆς Πεντηκονταετίας καὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ Πολέμου - τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὴν μορφωτικὴν ἀξίαν του (κτῆμα ἐξ ἀεὶ).

II) Ἐκλεκτὰ περικύβηται ἐκ τῶν Πλαταικῶν καὶ τῶν Λεσβιακῶν τοῦ Θουκυδίδου (ἐξαιρέσει τὸν δειμῶν ῥητορῶν). Γλωσσικὴ, πραγματολογικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν περικύβητων αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ἐνδειμώσεως παραλειπόμενα ἐνόητες παρέχονται περιλήψεως.

III) Τὰ τελευταῖα μαθημάτων διὰ τὴν συνολικὴν θεωρησὴν τοῦ διδασθέντος κειμένου (ἵσως καὶ εἰς τὸν Δειμῶν ῥητορῶν). Σύγκρισις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν φῆθ διδασθέντων ἱστορικῶν (Ξενοφῶντος, Ἀρριανοῦ, Ἡρόδοτου) πρὸς τὸν Θουκυδίδην.

γ) Ὀμήρου Ὀδύσεια (Ἐκλογαί): Ἐτραί 1, ἀπὸ 21ης Σεπτεμβρίου ἕως 31ης Ἰανουαρίου ὥρα 2, ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

1) Ἡ Εἰσαγωγὴ περιλαμβάνει τὰ ἔξῃ κεφάλαια: 1) Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ ποίησις καὶ τὰ εἶδη αὐτῆς. Τὸ Ἔπος. 2) Τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα καὶ ὁ κόσμος τῶν ὁσίων ἀντιπροσωπεύσων - Ἀοιδοὶ καὶ ραψῶδοι - Ἡ ὅσις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. 3) Γενικὸν διάγραμμα τῆς Ὀδύσειας, μετὰ τὸν περιεχομένου καὶ τῆς δομῆς τῆς.

II) Ἡ γλωσσικὴ, πραγματολογικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία ἐνοτήτων ἐκ τῶν ραψῶδων τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ ἐργακείμενον διδακτικῶν βιβλίων. Μετὰ τὴν ἀποκλήρωσιν τῆς διδασκαλίης τῆς πρώτης εὐρύτερος ἐνόητος, ἀκολουθεῖ ἐπισημάνσις τῶν ἰδιουτήτων τῆς γλώσσης τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον.

III) Κατὰ τὰ τελευταῖα μαθημάτων πραγματοποιεῖται ἡ συνολικὴ θεωρησὴς τῶν διδασθέντων ἐνοτήτων, καταδεικνύονται αἱ ἀρεταὶ τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως καὶ ἐπισημαίνονται τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς τοῦ Ὀδύσειου, ὅπως προκύπτουν ἐκ τῶν κειμένων.

4. ἹΣΤΟΡΙΑ: Ἐτραί 3.

Ἀρχαία Ἱστορία:

α) Σύντομος ἱστορία τῶν ἀνατολικῶν λαῶν.

β) Ἱστορία Ἑλληνικῆ ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων ἱστορικῶν γνωστῶν χρόνων μέχρι τοῦ ἔτους 146 π.Χ. (ὀπισθὰ εἰς τοὺς Ρωμαίους).

γ) Ρωμαϊκή Ἱστορία μέχρι τοῦ ἔτους 146 π.Χ.
Εἰδικώτερον ἢ διδακτικὰ ὅλη ἀριστεία:

Μέρος Πρῶτον: Εἰσαγωγή.

1. Τὸ νόημα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας.
2. Οἱ προϊστορικοὶ χρόνοι.

Μέρος Δεύτερον: Οἱ πρῶτοι μεγάλοι πολιτισμοί.

1. Ἡ Ἀίγυπτος.
2. Οἱ ἀρχαῖοι πολιτισμοὶ τῆς Μεσοποταμίας.
3. Τὸ ἐμπόριον καὶ οἱ Σημιτικοὶ λαοί.
4. Οἱ Χετταῖοι.

Μέρος Τρίτον: Ὁ ἑλληνικὸς χώρος καὶ οἱ προϊστορικοὶ τοῦ πολιτισμοί.

1. Ὁ τόπος καὶ αἱ φυλαί.
2. Ὁ πολιτισμὸς τοῦ Αἰγαίου (ἐποχὴ τοῦ λίθου, ἐποχὴ τοῦ χαλκοῦ, μυκηναῖος πολιτισμὸς, κυκλαδικός, ἑλλαδικός, μυκηναϊκὸς καὶ Κυπριακὸς πολιτισμὸς).

Μέρος Τέταρτον: Ἡ ἐποχὴ τοῦ σιδήρου.

1. Ἡ κἀθοδος τῶν Δωριέων.
2. Ὁ Ὀμηρος καὶ τὰ ἔπη του.

Μέρος Πέμπτον: Ὁ 2ος ἑλληνικὸς ἀποικισμὸς καὶ ἡ πολιτικῆ ἀξέλιξις ἐς τὴν Ἑλλάδα.

1. Ὁ ἀποικισμὸς.
2. Αἱ πολιτικαὶ μεταβολαί.
3. Αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις.
4. Αἱ δύο μεγάλοι ἑλληνικαὶ πόλεις.
5. Ἡ θρησκεία κατὰ τὴν ἀρχαῖαν περίοδον.
6. Ἡ ἀρχαῖα τέχνη.
7. Τὰ γράμματα κατὰ τὴν ἀρχαῖαν περίοδον.

Μέρος Ἑκτον: Οἱ κλασσικοὶ χρόνοι (5ος καὶ 4ος αἰ. π.Χ.).

1. Οἱ γειτονεὶς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀνατολήν.
2. Οἱ περσικοὶ πόλεμοι.
3. Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τὴν πεντηκονταετίαν.
4. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους.
5. Ὁ Πελοποννησιακὸς Πόλεμος.
6. Ἡ ἡγεμονία τῆς Σπάρτης.
7. Ἡ ἡγεμονία τῶν Θηβῶν.
8. Ἡ παρακμὴ τῶν ἑλληνικῶν πόλεων.

Μέρος Ἑβδομον: Ἡ Μακεδονία καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

1. Ἡ Μακεδονία - Φίλιππος ὁ Β΄.
2. Ὁ Ἑλληνισμὸς εἰς τὴν Ἀσίαν - Ἀλέξανδρος.
3. Ἡ Ἑλληνιστικὴ περίοδος.
4. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴν περίοδον.

Ἡ προσφορὰ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Μέρος ὄγδοον: Ἡ Ρώμη καὶ ἡ Ἑλλάς.

1. Ἡ καλλιοτέρα ἱστορία τῆς Ρώμης.
2. Ἡ ἐξάπλωσις τῆς Ρώμης.
3. Ἡ Ρώμη καὶ ἡ Καρχηδὼν - Ρώμη καὶ Ἀνατολή.

Ἐπίλογος: Ἡ προσφορὰ τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ: Ὄρα 5.

I. Ἀλγεβρα - Τριγωνομετρία: Ὄρα 3.

1. Σύνολα

Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου. Συμβολισμοί. Ὑποσύνολον ἐνὸς συνόλου. Τὸ κενὸν σύνολον. Πράξεις ἐπὶ τῶν συνόλων (τομή, ἔνωσις, συμπλήρωμα, διαφορά). Καρτεσιανὸν γινόμενον. Ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως.

2. Ἐννοια ἀπὸ τὴν Μαθηματικὴν Λογικὴν.

Πρότασις, Προτασιακὸς τύπος (ἀνοικτὴ πρότασις). Σύνολον ἀληθείας. Προσθετικαί. Λογικαὶ πράξεις: Ἀρνήσις, διάκειψις, συνεπαγωγή, ἰσοδυναμία. Ταυτολογία καὶ ἀντίφασις. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ συγκεκριμένων παραδείγματων διατυπώσεις καὶ ἀποδείξεις μαθηματικῶν προτάσεων.

3. Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις (ἐπαναλήψεις καὶ συμπληρώσεις).

Τὸ σύνολον R τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Πράξεις καὶ διατάξεις ἐπὶ τῆς R. Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις. Παραγοντοποίησης. Ταυτότητες. Ρητὰ ἀλγεβρικὰ κλάσματα.

4. Διανύσματα.

Ἐννοια τῶν διανυσμάτων. Ἀθροισμα διανυσμάτων. Διαφορὰ διανύματος ἀπὸ ἄλλο διάνυσμα. Γινόμενον διανύματος ἐπὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν. Λόγος δύο συγγραμμικῶν διανυσμάτων. Ἄξων καὶ ἀλγεβρικὴ τιμὴ διανύματος. Σχέσις τοῦ Chasles. Ὄρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Καρτεσιανὰ συντεταγμένα ἐνὸς σημείου τοῦ ἐπιπέδου. Διανυσματικὴ ἀκτίς. Ἡ διανυσματικὴ ἀκτίς ὡς γραμμικὸς συνδυασμὸς τῶν βασικῶν διανυσμάτων. Συντεταγμένα τυχόντος διανύματος. Ἰσότης διανυσμάτων τοῦ ἐπιπέδου. Συνθήκαι καθετότητος καὶ παραλληλίας δύο διανυσμάτων. Ἐσωτερικὸν γινόμενον. Διανυσματικὴ ἐξίσωσις εὐθείας.

5. Τριγωνομετρία.

Προσανατολισμένους κύκλους. Προσανατολισμένον τῶσον καὶ προσανατολισμένην γωνία. Μονάδες μετρήσεως. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ τῆς γωνίας. Σχέσις τῶσον μετὰ ἀκτῶν.

Ὁ Τριγωνικὸς κύκλος. Τὸ ἥμιτόνον, τὸ συνημίτονον, ἡ ἐφαπτομένη καὶ ἡ συνεφαπτομένη τῶσον ἢ γωνίας. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ 0°, 30°, 45°, 60°, 90°, 180°, 270°. Ὅρισμός τῶν βασικῶν κυκλικῶν (τριγωνομετρικῶν) συναρτήσεων. Θεμελιώδεις σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τοῦ αὐτοῦ τῶσον. Ἀπλάϊ τριγωνομετρικὰ ταυτότητες. Σχέσεις τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν, τῶσον ἀντιθέτων, παραπληρωματικῶν, συμπληρωματικῶν, καθὼς καὶ τῶσον διαφόρων κατὰ τετρακύκλιον ἢ ἡμικύκλιον.

Ἀναγωγὴ τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ ἐνὸς τῶσον εἰς τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τῶσον οὐκὶ μεγαλυτέρου τῶν 45°.

Ἐπίλυσις τῶν βασικῶν ἐξισώσεων $\eta\chi = \alpha$ συν $\chi = \alpha$ ἐρχ $\chi = \alpha$.

6. Συστήματα α' βαθμοῦ.

Ἐπίλυσις συστημάτων α' βαθμοῦ δύο ἢ τριῶν ἀγνώστων μετὰ χρῆσιν τῶν ὁρίσψεων. Κανόνες Grammer καὶ Sarrus. Ἐξισώσεις συμβιβασταί. Ὁμογενῆ γραμμικὰ συστήματα.

7. Ἀρρητὸν παραστάσεις.

Ρίζα ν τάξεως πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Πράξεις μετὰ ἀρρητῶν παραστάσεων. Τροπὴ κλάσματος μετὰ ἀρρητον παρονομαστήν εἰς ἰσοδυναμὴν μετὰ ρητῶν παρονομαστήν. Δυνάμεις μετὰ ρητῶν ἐκθέτην.

8. Μιγαδικὸν ἀριθμοί.

Ἐννοια τοῦ μιγαδικῶ ἀριθμοῦ. Πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν. Μέτρον μιγαδικοῦ. Γραφικὴ παράστασις μιγαδικοῦ. Τριγωνομετρικὴ μορφή μιγαδικοῦ.

9. Ἐξισώσεις β' βαθμοῦ.

Ἐπίλυσις ἐξισώσεων β' βαθμοῦ μετὰ ἓνα ἄγνωστο. Εἶδος τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνομίου $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$. Συμμετρικὰ παραστάσεις τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνομίου $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$ συναρτήσεως τῶν συντελεστῶν του. Πρόσημον τῶν ριζῶν του. Τροπὴ τοῦ $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$ εἰς γινόμενον παραγώντων. Ἐβρεσις δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως, ὅταν δίδωται αἱ ρίζαι τῆς. Πρόσημον τοῦ $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$ διὰ τὰς διαφόρους πραγματικὰς τιμὰς τοῦ χ . Μέγιστον ἢ ἐλάχιστον τοῦ τριωνομίου. Γραφικὴ παράστασις τῆς $\chi \rightarrow \alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$.

10. Ἀνισώσεις β' βαθμοῦ.

Ἐπίλυσις ἀνισώσεων β' βαθμοῦ μετὰ ἓνα ἄγνωστο. Ἀνισώσεις ἀνοήτου βαθμοῦ. Συστήματα ἀνισώσεων. Θέσις πραγματικοῦ ἀριθμοῦ ὡς πρὸς τὰς πραγματικὰς ρίζας τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνομίου.

11. Ἐξισώσεις ἀνάγονται εἰς δευτεροβαθμίου.

Διτετράγωνοι ἐξισώσεις. Τροπὴ διπλῶν τινῶν ριζικῶν εἰς ἀπλά. Ἀντιστροφή ἐξισώσεων. Διωνομίου καὶ τριωνομίου ἐξισώσεις. Ἐξισώσεις μετὰ ριζικῶν β' τάξεως.

12. Συστήματα ἐξισώσεων.

Συστήματα ἐξισώσεων, ἐκ τῶν ὁποίων μία εἶναι δευτεροβάθμια. Ἄλλα ἀπλά περιπτώσεις συστημάτων. Προβλήματα.

II. Ὄρα 2. Γεωμετρία.

1. Γεωμετρικοὶ τόποι καὶ κατασκευαί.

Ἐπαναλήψεις καὶ συμπληρώσεις εἰς τὴν ὅλην τῆς Γ' Γυμνασίου. Ἀπλοὶ γεωμετρικοὶ τόποι καὶ κατασκευαί.

2. Λόγοι και αναλογία.

Λόγος δύο ευθυγράμμων τμημάτων. 'Αναλογία ευθυγράμμων τμημάτων. 'Ιδιότητες. Θεώρημα του Θαλού. Κατασκευή τετάρτης αναλόγου τριών δεδομένων ευθυγράμμων τμημάτων. Θεώρημα διχοτόμου εσωτερικής και εξωτερικής γωνίας τριγώνου. Διαίρεσις ευθυγράμμου τμήματος εσωτερικώς ή εξωτερικώς βάσει γνωστού λόγου.

3. 'Ομοιότης.

'Όμοια ευθυγράμμη σχήματα. Κριτήρια ομοιότητας τριγώνων. Τό Πυθαγόρειον θεώρημα και αι συνέπειαι του. Βασικαί γεωμετρικαί σχέσεις μεταξύ πρωτευόντων ή δευτερευόντων στοιχείων ενός τριγώνου. 'Απλά κατασκευαί. Τό θεώρημα τῆς θέσεως ευθείων και τὸ ἀντίστροφόν του.

4. 'Εμβαδά.

'Η έννοια τοῦ ἐμβαδοῦ. 'Εμβαδὸν ὀρθογωνίου, παραλληλογράμμου, τριγώνου, τραπέζιου. Μετασχηματισμὸς ευθυγράμμου σχήματος εἰς ἄλλα ἰσοδύναμα. 'Ο λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο τριγώνων, εἰς τὰ ὅποια μία γωνία τοῦ ἑνὸς εἶναι ἰση τῇ παραπληρωματικῇ μίᾳ γωνίᾳ τοῦ ἄλλου. Λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο ὁμοίων πολυγώνων.

5. Δύναμις σημείου ὡς πρὸς κύκλον.

Δύναμις σημείου ὡς πρὸς κύκλον. Ριζικὴ ἀξὼν δύο κύκλων. 'Απλὰ προβλήματα γεωμετρικῶν τύπων και κατασκευῶν. Τό πρόβλημα τῆς «χρυσῆς τομῆς».

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑΣ: 'Όρα 1.

Σχῆμα και διαστάσεις τῆς γῆς.

Αἰθέρσφαιρα, μανδύας, πυρῆν, γηγενῆ θερμότης, πετρώματα, κυριώτερα εἶδη πετρωμάτων.

Μέθοδοι μελέτης τῆς ἱστορίας τῆς γῆς. 'Απολιθώματα. Γεωλογικὸι αἰῶνες: 'Αζωϊκός, 'Ηλιζωϊκός, Παλαιοζωϊκός, Μεσοζωϊκός, Καινοζωϊκός αἰὼν. Διάρκεια γεωλογικῶν αἰώνων. 'Ηλικία τῆς γῆς. Αἰτία μεταβολῆς τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῆς γῆς. 'Ενδογενεῖς και ἐξωγενεῖς δυνάμεις.

'Ενδογενεῖς δυνάμεις. Πτυχώσεις, ρήγματα, σχηματισμὸς βουνῶν, ἐξάρσεις και καθιζήσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. 'Ηφαιστεια. Τύποι ἠφαιστειῶν. Σεισμοί. Θερμαὶ πηγαί. Κυριώτερα ἱαματικαὶ πηγαὶ τῆς 'Ελλάδος.

'Εξωγενεῖς δυνάμεις. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῆς ἀτμοσφαιρας. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τοῦ ὕδατος τῆς ξηρᾶς και τῆς θαλάσσης. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῶν παγετόνων. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου.

'Εξέταση τῆς 'Ελλάδος ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως.

'Η γῆ ἐν μέσῳ τοῦ σύμπαντος.

'Απλανεῖς ἀστέρες. 'Ηλιακὸν σύστημα.

Περιστροφή τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονα τῆς. 'Αξὼν και πόλοι τῆς γῆς. 'Ισημερινός, Μεσημβρινοί, Παράλληλοι κύκλοι.

Γεωγραφικὸν μῆκος και πλάτος. 'Ημέρα και νύξ. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἐκλειπτικῆ, ἰσημερινῆ, ἡμισφαίτια, τροπικῶν και πολικοῦ κύκλου.

Διάρκεια τῆς ἡμέρας και τῆς νυκτὸς. 'Εποχαὶ τοῦ ἔτους. Ζώναι τῆς γῆς.

'Ηλικία ἡμέρας. Τοπικὴ και διεθνῆς ὥρα. 'Ημερολόγιον. 'Ιουλιανὸν και Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Κατανόμη τῆς ξηρᾶς και τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς γῆνης σφαιρας. 'Ηπειροὶ και ὠκεανοί, νῆσοι και θάλασσα.

'Η ξηρᾶ. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς. 'Οροπέδια, πεδιάδες, λίμνα, ποταμοί, ἀκταί. Τὰ ὕδατα. 'Η θάλασσα. 'Ο πυθμὴν τῶν θαλασσῶν, θαλάσσιοι ζῶναι, σύστασις και θερμοκρασία τοῦ θαλασσιοῦ ὕδατος. Κινήσεις τῆς θαλάσσης, κύματα, παλίρροια, ρεύματα, κυριώτερα θαλάσσια ρεύματα, παγετόνες. Λίμνη, κατηγορίαι λιμνῶν.

'Ατμόσφαιρα. Σύστασις και ὕψος τῆς ἀτμοσφαιρας, στρώματα, θερμοκρασία, ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Κινήσεις τῆς ἀτμοσφαιρας, ἀνεμοί, εἶδη ἀνέμων, ἤφαισις τῆς ἀτμοσφαιρας, νέφη, βροχαί, καταιγισμοὶ τῶν βρογῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Κλίμα, παράγοντες τοῦ κλίματος, κατηγορίαι κλιμάτων.

Γεωγραφικὴ κατανόμη τῶν φυτῶν εἰς τὴν γῆν. Ζῶναι βλαστήσεως.

Γεωγραφικὴ κατανόμη τῶν ζῴων. Πανὴς τῆς ξηρᾶς και τῆς θαλάσσης.

'Εξέτασις τοῦ κλίματος τῆς 'Ελλάδος.

'Ορυκτολογία. 'Ορυκτά, μεταλλεύματα, κοιτάσματα ὀρυκτῶν.

Φυσικὴ γνωρίσματα τῶν ὀρυκτῶν. Μορφὴ τῶν ὀρυκτῶν. Κρυστάλλωσις, κρυσταλλικὰ συστήματα.

'Ιδιότητες τῶν ὀρυκτῶν. Χρῶμα, λάμψις, σκληρότης, σχισμὸς, εἰδικὸν βάρος. Ταξινομήσις τῶν ὀρυκτῶν. 1η τάξις: Ἀντορῆ ὀρυκτά, Χρυσός, Χαλκός, Θυεῖον.

2η τάξις: 'Οξυγονοῦν ἑνώσεις. Χαλκίδια, Λιματίτις, Λειμωνίτις, κοροῦνδιον, Βωξίτις, Χρωματίτις, Μαγνητίτις, Πυρολοσίτις.

3η τάξις: Θεοῦν ἑνώσεις. Γαληνίτις, Σφαλερίτις, Σιδηροπυρίτις, Χαλκοπυρίτις.

4η τάξις: 'Αλατα. 'Ορυκτὸν ἔλαιον, Φθορίτις, 'Ασβεστίτις, Γύψος.

5η τάξις: 'Οργανικὰ ἑνώσεις. Πετρέλαιον, 'Ηλεκτρον, 'Ορυκτοὶ 'Ανθρακας.

ΦΥΣΙΚΗ - ΧΗΜΕΙΑ: 'Όρα 4.

Α'. Φυσικῆ: 'Όρα 3, ἀπὸ 21ης Σεπτεμβρίου ἕως 31ης 'Ιανουαρίου ὥρα 2 ἀπὸ 1ης Γενοβρίου μέχρι τέλους τοῦ διδασκαλικοῦ ἔτους.

Εἰσαγωγή.

Θέμα και μέθοδοι τῆς Φυσικῆς. Τῆν και φυσικὰ καταστάσεις τῆς ὕλης. Δομὴ τῶν ὑλικῶν σωμάτων. Φυσικὰ μεγέθη. Μέτρησις φυσικῶν μεγεθῶν. Σύστημα μονάδων (C.G.S., M.K.S. και T.S.). Διαστάσεις τῶν φυσικῶν μεγεθῶν και ἐξισώσεις διαστάσεων. Μάζα και βάρος τῶν σωμάτων. Πυκνότης και εἰδικὸν βάρος.

Μηχανικὴ τῶν στερεῶν.

Κινητικῆ.

Στοιχειώδης έννοια τῆς ἠρεμίας και τῆς κινήσεως ἑνὸς σώματος. Εὐθύγραμμος ὀμαλὴ και ὀμαλὴς μεταβαλλομένη κίνησις. Κυκλικὴ ὀμαλὴ κίνησις. 'Αρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κινήσεων. Σύνθεσις δύο εὐθύγραμμων κινήσεων.

Στατικὴ τῶν στερεῶν.

'Η έννοια τῆς δυνάμεως (ὄρισμός, μονάδες, παράστασις κινήτης). Σύνθεσις τῶν δυνάμεων ἐφαρμοζόμενων εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον. 'Ανάλυσις δυνάμεως. Ροπή δυνάμεως ὡς πρὸς ἄξονα και ὡς πρὸς σημεῖον. Σύνθεσις δυνάμεων. Κέντρον βάρους. 'Ισορροπία στερεοῦ σώματος, τὸ ὅποῖον δύναται νὰ στρέφεται περὶ ὀριζόντιον ἄξονα.

Δυναμικῆ.

'Αρχὴ τῆς ἀδραναείας. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς δυναμικῆς. 'Ορισμὸς μονάδων δυνάμεως. Δράσις και ἀντίδρασις. Κεντρομόλος και φυγόκεντρος δυνάμις. 'Εφαρμογαί. 'Ελευθέρα πτώσις τῶν σωμάτων.

Ἔργον - ἰσχύς - ἐνέργεια.

'Εργον και μονάδες ἔργου. Ἔργον βάρους. 'Ισχύς και μονάδες ἰσχύος. Μεγάλα μονάδες ἔργου. Ἐνέργεια και μορφαί ἐνεργείας. 'Αρχὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας.

'Όριση. Νόμοι μεταβολῆς τῆς ὀμῆς και ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως αὐτῆς. Περιστροφικὴ κίνησις στερεοῦ σώματος περὶ ἄξονα. Στροφορμῆ. Νόμος τῆς παγκοσμίου ἐλξεως. Πεδίον βαρύτητος.

Τριβή. Ἐλαστικότητα.

Τριβὴ ὀλισθήσεως και τριβὴ κλήσεως. Ἐλαστικότης (ἐλκυσμὸς, κάμψις, στρέψις).

'Ελαστικὴ ὑπέρτασις.

'Απλὰ μηχαναί.

Μοχλοί, Γροχάλια, Πολύστακτον, Βαροῦκων, Ζυγίς, Κεκλιμένον ἐπίπεδον.

Μηχανικὴ τῶν ρευστῶν.

'Υδροστατικῆ.

Πίεσις και μονάδες πίεσεως. Ὑδροστατικὴ πίεσις. Θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ὑδροστατικῆς. Μετάδοσις τῶν πιέσεων διὰ τῶν ὑγρῶν. Δυνάμις ἀσκουμένη ἐπὶ τοῦ ὀριζόντιου πυθμῆνος και ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ δοχείου. Ἄνωσις. 'Αρχὴ τοῦ 'Αρχιμήδους. 'Ισορροπία στερεοῦ βυθισμένου

ένος γράφου. Ίσορροπία επιπέδων σωμάτων. Μέτρηση της πυκνότητας στερεών και υγρών (μέθοδος της ανώσεως). Πυκνόμετρα και αραίόμετρα.

Αεραστατική.

Χαρακτηριστικά και βάρος των αερίων. Άτμοσφαιρική πίεσις και μέτρησης αυτής. Βαροόμετρα. Σχέσις μεταξύ πίεσεως και όγκου των αερίων εις σταθεράν θερμοκρασίαν (νόμος των BOHLE - MARIOTTE). Πίεσις μίγματος αερίων. Μανόμετρα. Εφαρμογή της άτμοσφαιρικής πίεσεως. Άντλια αερίων και υγρών (περιλιπτική).

Η άτμοσφαιρα της Γης, ύψος και ζώνη της άτμοσφαιρας.

Μεταβολή της άτμοσφαιρικής πίεσεως ανάλογως του ύψους.

Άρχη του Άρχιμήδους εις τή άέρια. Αερόστατα.

Μοριακά φαινόμενα.

Μοριακή δυνάμεις. Κρυσταλλικά και άμορφα στερεά.

Ίσοτροπία και άνισότροπα στερεά. Έπιφανειακή τάσις.

Τριχοειδή φαινόμενα. Διάχυσις. Διαπύθωσις. Όσμωσις.

Κινητική θεωρία των αερίων.

Άντιστάσις του άερος.

Νόμος της άντιστάσεως του άερος. Αεροπλάνον.

Θερμότης.

Διαστολή των σωμάτων.

Θερμότης. Θερμοκρασία. Θερμόμετρα. Διαστολή των στερεών. Έξισόσεσις γραμμικής, επιφανειακής και κυβικής διαστολής. Διαστολή των υγρών. Άνωμαλία της διαστολής του ύδατος. Μεταβολή της πυκνότητος των στερεών και των υγρών ανάλογως της θερμοκρασίας. Πειραματική μελέτη των μεταβολών των αερίων. Άπόλυτον μηδέν και άπόλυτος κλιμαξ θερμοκρασιών.

Θερμιδομετρία.

Ποσότης θερμότητος και μονάδες ποσότητος. Η ειδική θερμότης. Μέτρησης της ειδικής θερμότητος (στερεών, υγρών και αερίων) δια της μεθόδου των μειγμάτων.

Θερμιδόμετρα.

Ειδικά θερμότητες των αερίων. Θερμότης από την καύση (καυσίμων και τροφών).

Μεταβολή εις την κατάστασιν των σωμάτων.

Τήξις, πήξις και νόμοι αυτών. Θερμότης τήξεως και

μέτρησης αυτής. Θερμιδόμετρον LAPLACE. Έξάερωσις.

Εξάτμισις. Βρασμός και νόμοι αυτού. Θερμότης εξαερώσεως.

Υγροποίησης των αερίων και του άερος. Άπόλυτος και σχετική υγρασία του άερος.

Διάδοσις της θερμότητος. Τρόποι διάδοσεως της θερμότητος.

Έφαρμογαι.

Μηχανικόν έργον και θερμότης.

Μηχανικήθεωρία της θερμότητος. Μετατροπή του μηχανικού έργου εις θερμότητα. Μηχανικόν Ισοδύναμον της θερμότητος. Θερμικά μηχανικά. Άπόδοσις θερμικής μηχανής. Έπιβάθμισις της ενεργείας.

Β' ΧΗΜΕΙΑ - Όρα 1, από 21ης Σεπτεμβρίου έως 31ης Άνωμαλίου Όρα 2, από 1ης Φεβρουαρίου μέχρι τέλους του διδακτικού έτους.

Ανόργανος Χημεία

Ίστορική εξέλιξις της Χημείας.

Άντικείμενον της Χημείας και σημασία αυτής δια την σύγχρονον ζωήν.

Τήη και ένεργεια.

Φυσικά και χημικά φαινόμενα. Ίδιότητες των σωμάτων. Άπλά και σύνθετα σώματα. Μείγματα. Χημική έννοσις. Ίδιότητες μειγμάτων και χημικών έννοσεων. Μέθοδοι διαχωρισμού των μειγμάτων εις τα συστατικά των. Στοιχεία. Μέταλλα και άμέταλλα, αναλογία των διαφόρων στοιχείων εις την φύσιν.

Νόμοι της Χημείας. Νόμοι διατηρήσεως της μάζης (Lavoisier).

Νόμος των σταθερών λόγων (Proust). Νόμος άπλών πολλαπλασίων (Dalton).

Νόμος των όγκων σύμφωνα με τους όποιους ενώνονται τα άέρια σώματα (Gay Lussac). Άτομική θεωρία των Άρ-

χαιών Έλληνων. Άτομική θεωρία του Dalton.

Άεσμα και Μόρια. Άτομική και μοριακή βάρη. Γραμμώματα. Γραμμόμεριον. Καταστάσις της ύλης. Άέρια. Νόμοι των αερίων. Έπίθεσις Avogadro. Μοριακός και άτομικός όγκος. Έγρ. Στερεά.

Σύμβολα των στοιχείων. Χημικοί τύποι. Έμπειρικό, μοριακό, συντακτικό. Ρίζαι. Κυριότεραι ρίζαι.

Έθνος. Χημική συγγένεια. Χημικά αντίδρασις. Είδη χημικών αντιδρασεων. Παράγοντες επηρεάζοντες τας χημικας αντιδρασεις. Έξώθερμι και ενδόθερμι χημικά αντιδρασεις.

Μέθοδοι προσδιορισμού των άτομικών και μοριακών βαρών. Όξυγόνο, έξωθερμις, καύσις. Όζον, ύδρογονον αναγωγής. Έγδω. Έπεροξειδιον του ύδρογονου.

Γενικά περι άλογων. Φόθρον, Χλώριον, Βρώμιον, Ίόδιον, Έδροσφθόριον, Έδροχλώριον, Έδροβρώμιον, Έδροϊδιον.

Θείον. Διοξειδιον του θείου. Θεϊκόν δεύ (περιληπτικός).

Άζωτον. Άμμωνία (περιληπτικός). Νιτρικόν δεύ (περιληπτικός).

Όξειδιον του Άζώτου. Άτμοσφαιρική άήρ. Κύκλος του άζώτου εις την φύσιν. Εύνηγη άέρια.

Φωσφόρος. Πυρεξια. Φωσφορικόν δεύ. Φωσφορικά άλατα. Λιπάσματα. Άνθραξ, φυσικοί και τεχνικοί άνθρακες. Μονοξειδιον του άνθρακος. Διοξειδιον του άνθρακος. Άνθρακικόν δεύ. Άνθρακικά άλατα. Κύκλος του άνθρακος εις την φύσιν.

Πυριτιον. Διοξειδιον του Πυριτιου. Πολύτιμοι λίθοι. Πυριτικά άλατα. Έταλος.

ΓΑΛΛΙΚΑ - Όρα 3.

1. Προφορά. Αι άσκήσεις φωνολογίας και όρθης προφοράς των λέξεων και φράσεων δέον να συνεχίζονται δια να εννόησον οι μαθηται την σημασίαν της όρθης εκφοράς. π.χ. Salle - Chale, Satin - Chatain, Chatain, Casser - Cacher. Αι ύποδειγματικά φράσεις, επίσης, επιβάλλεται να επαναλαμβάνονται δι' άντικαταστάσεως των όρων της προτάσεως, άλλωθις των χρόνων, μετατροπής των έρωματικών προτάσεων εις άρνητικας κλπ.

2. Άνάγνωσις κειμένων. Περιγραφαί και διηγήσεις, αναφερόμενα εις την σύγχρονον πνευματικήν και κοινωνικήν ζωήν της Γαλλίας και τον εν γένει πολιτισμόν της, ειλημμένα από την ζωήν της ύπαίθρου, των πόλεων, των διαφόρων επαγγελματιών και την σχολικήν και καλλιτεχνικήν ζωήν. Άποσπάσματα ποιητικόν περιεχομένου εκ λογοτεχνικών έργων. Περιγραφαί από την ιστορίαν. Συνοπτικά βιογραφαία μεγάλων άνδρων.

Άπομνημόνευσις των λέξεων και φράσεων των άπαντων μένον έκάστοτε εις τα κείμενα, άπαγγελλία από στόθου, όριμένον ποιητικόν. Το λέξιλόγιον πρέπει να περιέχη περί τα 2.000 λέξεις. Έκ των όποιων 400 - 500 νέας, προερχόμενας εκ του βασικού λεξιλογίου 2ας βαθμίδας.

3. Γραμματική και Συντακτικόν. Διδακτικά της Όριστικής του όριστου. Χρήσις της Όριστικώς του Ένεστωτος και του Παρακειμένου. Συμφωνία χρόνων (σαφής διαχωρισμός των παρελθοντικών χρόνων) καθώς και έγκλισεων. Ίδιαιτέρη προσοχή εις τας ύποθετικας προτάσεις μετ' αντιπαροβολής προς τας ύποθετικας της έλληγικής γλώσεως, εις τρόπον όπως να επισημαίνονται αι διαφοραί. Σύνθετα συντακτικά φαινόμενα επί της βάσει των έκάστοτε διδασκομένων κειμένων. Συμφωνία παθητικής μετοχής λεπτομερής. Τρόποι εκφοράς της άρνήσεως (με το PAS ή άλλα άρνητικά μόρια). Διάκρισις σαφής παθητικών και μέσον ρημάτων. Χρήσις και έφαρμογή των δευτικιών και έρωτηματικών άντωνυμιών εις τας φράσεις. Χρήσις παρατακτικού (διερχείας και επαναλήψεως). Μετατροπή της ενεργητικής συντάξεως εις παθητικήν και άντιστροφάς.

4. Προφορική έκθέσεις. Σύντομοι άνακρίσεις των μαθητών, 5 το πολύ λεπτών, επί θεμάτων επεξεργασμένων οικου και αναφερομένων εις την χόρον μας, εις άλλας χόρας, εις την καλύτερην κίνησιν, το θέατρον, τον κινηματογράφον, την μόδα.

5. Γραπτά άσκήσεις και έκθέσεις. Άσκήσεις όπως εις

την Γ' τάξιν του Γυμνασίου. Περιλήψεις αναγνωσθέντων κειμένων, μεταφράσεις από την ελληνικήν εις τήν γαλλικήν, συνθέσεις επιστολαί, μικρά περριγραφαί κλπ.

6. Μετάφρασις. Ἀσκήσεις εἰς τήν μετάφρασιν ἀπό τῆν ἑλληνικὴν εἰς τήν γαλλικὴν ἀνά 15ήμερον.

7. Ὁρθογραφία. Σύντομος ἀσκῆσις εἰς τήν ὀρθογραφίαν ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ἐπὶ κειμένων προετοιμαζομένων ἀπὸ τὸν καθηγητὴν, ὁ ὁποῖος καὶ τὸ ὑπαγορεύει καὶ διορθώνει ἐκάστοτε κατ' ἐκλογὴν ὠρισμένον ἀριθμὸν τετραδίων.

ΑΓΓΛΙΚΑ : Ὁραί 3.

1. Προφορά. Αἱ ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ ῥθῆς προφορᾶς συνεχίζονται, ὅπως καὶ εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις.
2. Ἀνάγνωσις. Οἱ μαθηταὶ χρησιμοποιοῦν ἐγκεκριμένον βιβλίον περιέχον 2.000 λέξεις περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων 400-500 εἶναι νέα (ἀγνωστοί).

Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου ἀναφέρεται εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν, εἰς τὰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀγγλικῆς καὶ ἀμερικανικῆς ζωῆς, ὅπως πλ. ἐπισκέψεις εἰς ἱδρύματα, μουσεῖα κλ., εἰς βίους προσωπικοτήτων, ἔξερωνήσεις, ἐπαγγέλματα, ἑορτὰς κλπ. Δύναται ἐπίσης νὰ περιέχῃ σύντομα λογοτεχνικά ἀποσπάσματα ἀπὸ διαφόρων συγγραφεῖς.

Συνιστᾶται ἡ χρησιμοποίησις συμπληρωματικοῦ βοηθητικοῦ βιβλίου εἰς ἀπλουστευμένην γλώσσαν (Simplified Book) ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῶν μαθητῶν.

Οἱ ἐνότητες τῶν ἀγνωσμάτων, μετὰ τὴν σχετικὴν ἐπεξεργασίαν εἰς τὴν τάξιν, ἀποδίδονται γραπτῶς ἀπὸ τοὺς μαθητὰς εἰς σύντομον περιλήψιν.

3. Γραμματικὴ καὶ Συνακτικὴ. Ἐπανάληψις καὶ ἐμπέδωσις τῶν διδασκθέντων εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις. Μετατροπὴ ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν καὶ ἀντιστροφῶς. Κύρια καὶ δευτερεύουσι πρότασις. Εὐθὺς καὶ πλάγιος λόγος. Εὐθεῖα καὶ πλάγια ἐρωτήσεις. Ὑποθετικὸς λόγος εἰς τὰ γενικὰ τὸν σημεῖα.

4. Προφορικὴ ἐκθέσις. Σύντομοι ὁμίλιαι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν τάξιν ἀγγλιστῶν προταρακτικῆς. Διαλογικὴ συζήτις σχετικὴ μὲ τὰς ἀναφορὰς τῶν μαθητῶν ἢ μὲ ἄλλα θέματα καθὼς καὶ περιληπτικὴ τῶν ἀπόδωσις διὰ τὰ ἀποκρίματα οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσας. Θέματα πρὸς συζήτιν: ἡ χώρα μας, ξένα χώρα, ἰδίως ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἀμερικὴ, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐργασία, ἡ ψυχολογία κλπ.

5. Γραπτὰ ἀσκήσεις. Θὰ δίδονται ὑπὸ μορφήν συμπληρώσεως προτάσεων μὲ κενὰ, μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν ρημάτων, τροπῆς τῶν καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀποφατικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς, τῶν ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις κλπ.

6. Ἐκθέσεις ἐπιστολῶν, μικρὰ περριγραφαί, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων κειμένων κλπ. 50 λέξεων περίπου. Πρὶν ἀρχίσουν οἱ μαθηταὶ νὰ γράψουν ὁ καθηγητὴς τοὺς καλεῖ νὰ διηγηθῶν τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ θέμα λεξιλόγιον, τοὺς δίδει σχετικὰς ὑποδειγματικὰς φράσεις καὶ τοὺς βοηθεῖ νὰ κάνουν τὸ διάγραμμα τοῦ θέματος, τὸ ὅποιν θὰ περιέχῃ τὰ κύρια σημεῖα τοῦ.

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ : Ὁραί 3

α' Τμήματα Ἀρρένων :

1. Ἀσκήσις μὲ κινησιολογικὴν βάση τὴν φυσικὴν κίνησιν καὶ τὸν ρυθμὸν, βαδίσαις, μετατοπίσεις, ἀναπηδήσεις, ἔλματα.

2. Συνασκήσεις καὶ ἀσκήσεις προκαθορισμένου σκοποῦ. 3. Ἀσκήσις μὲ χρησιμοποιήσιν κινήτων ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὄργάνων. Ἀσκήσις μὲ σφαίρας, κοντούς, σχοινία, ἐμπόδια, στρώματα, κορίνας, πλυνθία, αγωνία ἀναρχήσεως, δοκούς, μονόζυγα, δίζυγα, πολύζυγα, δυναμῆτρα, βάρος, ἐφαλτήρια κλπ.

4. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἀπλὰ καὶ σύνθετα προγράμματα καὶ εἰς τὰ εἴδη ὄργανα.

5. Παιγνίδια - Ἀθλοπαιδιά. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν γυμναστικῶν - ψυχολογικῶν παιγνιδίων. Ὀλοκλήρωσις τῆς ἀτομικῆς τεχνικῆς καὶ τῆς τακτικῆς τῆς ὁμάδος εἰς τὰς ἀθλοπαιδιάς. Προπόνσεις ὁμάδος, ἀγῶνες.

6. Κλασσικὸς ἀθλητισμός. Τελειοποίησις τῆς τεχνικῆς, τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασσικοῦ ἀθλητισμοῦ. Ἐπιδώξις ἐπιτεύξεως ἀτομικῆς ἐπιδόσεως ἀπὸ τοὺς μαθητὰς εἰς ἓν ἢ περισσότερα ἀγωνίσματα.

7. Κολύμβησις. Τελειοποίησις τῆς τεχνικῆς ὅλων τῶν εἰδῶν τῆς κολυμβήσεως. Ὁργάνωσις κολυμβητικῶν ἀγώνων καὶ ἀγῶνων καταδόσεων. Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς τεχνικῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς ναυγρωστικῆς.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα. Ὅπου αἱ συνθήκαι τὸ ἐπιτρέπουν, οἱ μαθηταὶ διδάσκονται καὶ ἐπιδίδονται εἰς ναυτικά, χιονοδρομικά, ὄρειβατικά, ἀεροναυτικά κλπ. ἀθλήματα.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀθλημάτων ἐπιδίδεται ἡ τελειοποίησις τῆς τεχνικῆς, ἡ ὁλοκλήρωσις τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν καὶ ὁ σχηματισμὸς μαθητικῶν ὁμάδων κατὰ τὴν κλίσιν τῶν μαθητῶν.

9. Ἑλληνικοὶ χοροὶ. Οἱ ἔθνικοι χοροὶ Καλαματιανῶς καὶ Τσαμικός καθὼς καὶ ἄλλοι ἀπλοὶ χοροὶ ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδιαιτέρως τῆς περιοχῆς ὅπου εὐρίσκονται τὸ Αἰόνιον.

Σχηματισμὸς συγκροτήματος λαϊκῶν χωρῶν ἀπὸ μαθητῶν.

β' Τμήματα Ὁθῶν :

1. Ἀσκήσις μὲ κινησιολογικὴν βάση τὴν φυσικὴν κίνησιν καὶ τὸν ρυθμὸν, βαδίσαις, μετατοπίσεις, ἀναπηδήσεις, ἔλματα.

2. Ἀσκήσις πρὸς ὅλους τοὺς ἀξῶνας καὶ τὰ ἐπίπεδα, συνασκήσεις καὶ ἀσκήσεις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν προκαθορισμένου σκοποῦ.

3. Ἀσκήσις μὲ χρησιμοποιήσιν κινήτων ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὄργάνων. Ἀσκήσις μὲ σφαίρας, κοντούς, σχοινία, κορδέλας, στεφάνους, ἐμπόδια, στρώματα, κορίνας, πλυνθία, δοκούς, δίζυγα, πολύζυγα, ἐφαλτήρια κλπ.

4. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἀπλὰ καὶ σύνθετα προγράμματα καὶ εἰς τὰ τέσσαρα ὄργανα.

5. Ἀσκήσις ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἀπλὰ καὶ σύνθετα προγράμματα μὲ κορίνας, σφαίρας, στεφάνους, σχοινία καὶ κορδέλας.

6. Παιγνίδια - Ἀθλοπαιδιά. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν γυμναστικῶν - ψυχολογικῶν παιγνιδίων. Ὀλοκλήρωσις τῆς ἀτομικῆς τεχνικῆς καὶ τῆς τακτικῆς τῆς ὁμάδος εἰς τὰς ἀθλοπαιδιάς. Προπόνσεις ὁμάδος, ἀγῶνες.

7. Κλασσικὸς ἀθλητισμός. Τελειοποίησις τῆς τεχνικῆς, τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασσικοῦ ἀθλητισμοῦ. Ἐπιδώξις ἐπιτεύξεως ἀτομικῆς ἐπιδόσεως ἀπὸ τὰς μαθητὰς εἰς ἓν ἢ περισσότερα ἀγωνίσματα.

8. Κολύμβησις. Τελειοποίησις τῆς τεχνικῆς ὅλων τῶν εἰδῶν τῆς κολυμβήσεως. Ὁργάνωσις κολυμβητικῶν ἀγώνων καὶ ἀγῶνων καταδόσεων. Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς τεχνικῆς ἀναπνοῆς καὶ ναυγρωστικῆς.

9. Λοιπὰ ἀθλήματα. Ὅπου αἱ συνθήκαι τὸ ἐπιτρέπουν, αἱ μαθηταὶ διδάσκονται καὶ ἐπιδίδονται εἰς ναυτικά, χιονοδρομικά, ὄρειβατικά, ἀεροναυτικά κλπ. ἀθλήματα.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀθλημάτων ἐπιδίδεται ἡ τελειοποίησις τῆς τεχνικῆς, ἡ ὁλοκλήρωσις τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν καὶ ὁ σχηματισμὸς μαθητικῶν ὁμάδων κατὰ τὴν κλίσιν τῶν μαθητῶν.

10. Ἑλληνικοὶ χοροὶ. Οἱ ἔθνικοι χοροὶ Καλαματιανῶς καὶ Τσαμικός καθὼς καὶ ἄλλοι ἀπλοὶ χοροὶ ἀπὸ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδιαιτέρως τῆς περιοχῆς, ὅπου εὐρίσκονται τὸ Αἰόνιον.

Σχηματισμὸς συγκροτήματος λαϊκῶν χωρῶν ἀπὸ μαθητῶν.

ΤΕΧΝΙΚΑ : Ὁραί 1

1. Ἐλεύθερον σχέδιον

α) Σχεδιάσει εἰς τὸ φυσικὸν καὶ σκιαγράφει ἀπλῶν γεωμετρικῶν στερεῶν, μνημονεύον ἢ εἰς συνδυασμοῦς δύο ἢ τριῶν, κατασκευαζομένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἰς κατάλληλον μέγεθος.

β) Ήγερσμοι συνθέσεις, με ώριμψμένον ή και τελείως ελεύθερον θέμα, αϊ όποια συμβάλλον εις την ανάπτυξιν τής φαντασίας τών μαθητών και εις την αισθητικήν καλλιέργειαν αυτών με τήν χρήσιν του χρώματος.

Διά τήν εφαρμογήν τών άνωτέρω χρησιμοποιείται μπλόκ ελεύθερου σχεδίου, διαστάσεων 0,40 x 0,30 μ., και γραφής Νο 2. Διά τών χρωματισμών τών άσκήσεων κατάλληλοι είναι αϊ τέμπερα, αϊ άκουαρέλλαι, οϊ μαρκολόδροι, καθώς και τά χρωματιστά χαρτιά παντός είδους (Collage) ή και οίονδήποτε άλλο χρωστικόν μέσον τής προτιμώσεως τών μαθητών. Ό καθηγητής οδδέν έκ τών άνωτέρω χρωμάτων επιβάλλει ή άποκλείει.

2. Γραμμικόν σχέδιον

α) Γραμμογραφικά άσκήσεις, κανονικά πολύγωνα, ωειδείς καμπύλαι, πολυκέντρα τόξα, κοινωνικά τομάρ (ελευφείς, παραβολή, υπερβολή), κυκλωειδείς, επικυκλωειδείς και υποκυκλωειδείς καμπύλαι, γραμμωσικαίς και γραμμωτογραφία. Χρήσις διαφόρων «ράστρων» από ύσους μαθητάς τό επιθυμούν. Στοιχεία προοπτικής.

Διά τās σχετικās άσκήσεις είναι άπαραίτητον έν κιβώτιον με εργαλεία σχεδίου καλής ποιότητος έν μπλόκ, γραμμικού σχεδίου μεγέθους 0,40 x 0,30 μ. ή άντι του μπλόκ, πινακίς σχεδίου διαστάσεων 0,60 x 0,40 μ. με ταύ και άριθμων φύλλων χάρτου τύπου Sheller διά τήν σχεδίασιν με σινκην μελάνην, μελάνιν ή έγγρμωμον, έφ' όσον βεβαίως ύπάρχει ευχέρεια γώρου. Επίσης δύο τρίγωνα (ισσοκελές 45° και τό άλλο 60°) και τέλος ύποδεκάμετρον μήκους 0,40 μ. καθώς και γραφίς 3H.

β) Διακοσμητική. Με τήν βοήθειαν προβολών, γνωριμεία μαθητών με τήν διακοσμητικήν διαφόρων περιόδων τής ελληνικής ιστορίας (Μινωικής, Άρχαίας Έλληνικής, Βυζαντινής) καθώς και με έργα τής λαϊκής διακοσμητικής. Έπι τή βάσει και τών σχετικών γνώσεων τών προηγουμένων τάξεων, άσκήσεις υπό μορφήν μύθων διακοσμητικόν συνθέσεων, κατά προτίμωσιν έγγρμωμον.

3. Χειροτεχνία.

Πηλοπλαστική, κατασκευαί με διάφορα ύλικά, μεταλλοπλαστική, έφ' όσον τό σχολείον διαθέτει καταλλήλους χώρους και τά άπαραίτητα μέσα.

Σημειώσεις :

Τά προς άσκησιν τών μαθητών θέματα ποικίλλουν κατά μαθητήν ή ομάδα μαθητών εις τρόπον ώστε έκαστος έξ αυτών να άσχολεϊται με άντικειμένον του ενδιαφερόντος του προς έπίτευσιν του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

ΜΟΥΣΙΚΗ : "Όρα 1

1. Θεωρία

Διαστήματα ελάσσονος τρόπου. Έναρμόνιαι κλίμακες. Τονικότης. Τόνος. Μείζων και ελάσσων τρόπος. Χαρακτηρισμός τών τρόπων. Οι τρεις άρχαίοι κύριοι τρόποι : Δωρίος, Φυγίος, Λυδίοσ. Τρίφωνο συγχορδία. Η σπουδαιότης τής τρίτης και εις τήν συγχορδία. Συγχορδία εις Ν-τό μέλιον και ειδή αυτών. Η μουσική εις τήν Άρχαίαν Έλλάδα. Η μουσική εις τήν τραγωδία. Άρχαία όργανα. Σύντομος σκιαγραφία τών ιστορικών περιόδων. Οι μεγαλύτεροι μουσικοί αυτών τών περιόδων. Η βυζαντινή μουσική και ο ήχοι τής. Ιστορική άνασκόπησις αυτής.

2. Στοιχεία μορφολογίας τών κυριωτέρων μουσικών μορφών : σουίτα, σόνατα, συμφωνία, κοντσέρτο κλπ. Μορφή τών LIED. Συνέχεια διά τούς Έλληνας μουσουργούς. Οι μεγάλοι μουσουργοί τής Ρομαντικής Σχολής.

3. Πρακτική εξάσκησις και έφαρμογή :

Συνέχεια εις τά φωνητικά γυμνάσματα και εις τās άσκήσεις. Άοκλήσις δυσκολότερη με όλας τās ρυθμικās μορφάς, δηλαδή συγκοπτάς, άντηρρησμοίς, τρίχη, δέκατα, έκτα κλπ. Μεταφορά μελωδιών (Transport). Αϊ άπλά άσκήσεις εις τό κλειδί του Φά.

4. Τραγούδια :

Δημοτικά τραγούδια και ελληνικοί χοροί. Τραγούδια δίφωνα ζένων χωρών.

5. Μουσική άκρόασις :

Άκρόασις έργων προκλασικής, κλασικής και ρομαντικής έποχής. Μορφολογική άνάλυσις αυτών. Μεγάλοι μουσικοί μορφαί : Σούμπερτ, Σούμαν, Μέντελσον, Άιστ, Σοπέν, Μπρόκς, Μπερλιόζ κλπ.

Γραπτή άπόδοσις κατ' όικον τών εντυπώσεων από τήν μουσικήν άκρόασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΩΤΗ (Α) ΤΑΞΙΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

"Άρθρον 3.

Διδακόμενα μαθήματα και ώραι εβδομαδιαίας διδασκαλίας αυτών.

Τά διδασκόμενα μαθήματα εις τήν Α' τάξιν Έσπεριου Λυκείου Γενικής Κατευθώσεως και αϊ άντιστοιχοι ώραι εβδομαδιαίας διδασκαλίας των όρίζονται ως έπεται :

Θρησκευτικά	2
Νέα Έλληνικά	4
Άρχαία Έλληνικά	6
Ιστορία	2
Γεωγραφία	1
Μαθηματικά	4
Φυσική	3
Ξένα Γλώσσα	1
Φυσική Άγωγή	1

Σύνολον 25

"Άρθρον 4.

Διά τήν πρώτην (Α) τάξιν του Έσπεριου Λυκείου Γενικής Κατευθώσεως όρίζεται τό ακόλουθον άναλυτικόν πρόγραμμα διδασκίας κατά κθήμα ύλης :

1. Αϊ διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος Π. Δ/τος, διά τών όποιων όρίζεται τό αναλυτικόν πρόγραμμα τής διδασκαλίας ύλης τών μαθημάτων τής Α' τάξεως του ήμερησιου Λυκείου Γενικής Κατευθώσεως Ισχυριών και διά τά αντίστοιχα μαθήματα τής πρώτης (Α) τάξεως του Έσπεριου Λυκείου Γενικής Κατευθώσεως, επιφύλασσομένης τών διατάξεων τής επομένης παραγράφου.

2. Η διδασκεία ύλη τών μαθημάτων, διά τά όποια αϊ διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος Π. Δ/τος προβλέπουν ήλαττωμένον αριθμόν ωρών διδασκαλίας, μειώνεται ή προσαρμόζεται ως εξής :

α) Α'πό τήν διδασκείαν ύλην τής Ιστορίας, τή προβλεπομένη υπό τών διατάξεων του άρθρου 2 του παρόντος Π. Δ/τος, εξαίρουνται τό πέραν τής άνόδου του Μακεδονικού Έλληνισμού κεφάλαια.

β) Α'πό τήν διδασκείαν ύλην τών Μαθηματικών ("Άλγεβρα - Τριγωνομετρία, ώραι 2, Γεωμετρία ώραι 2) τήν καθοριζόμενην διά τών αυτών διατάξεων, εξαίρουνται τό πέραν τών άνωσώσεων Β' βαθμού κεφάλαια τής ύλης τής Άλγέβρας.

γ) Α'πό τήν διδασκείαν ύλην τών Φυσικών (Φυσική ώραι 2, Χημεία ώραι 1), τήν όποιαν προβλέπουν αϊ αυτά διατάξεις, εξαίρουνται τό πέραν τών μοριακών φαινομένων κεφάλαια τής Φυσικής και τά πέραν του στοιχείου αθειών κεφάλαια τής Χημείας.

δ) Η προβλεπομένη υπό τών αυτών διατάξεων διδασκεία ύλη τών ζένων γλώσσων προσαρμόζεται εις τόν χρόνον τόν όποιον προβλέπουν διά τήν διδασκαλίαν του μαθήματος αϊ διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος Π. Δ/τος.

ε) Α'πό τήν διδασκείαν ύλην τής Φυσικής Άγωγής, τήν όποιαν προβλέπουν αϊ αυτά διατάξεις, ύπ' ευθύνη του διδάσκοντος τό μάθημα καθηγητόν, επιδεικνύει ή δυναμένη να προσαρμοσθή εις τόν διαθέσιμον χρόνον και εις τās ειδικās συνθήκας λειτουργίας του Έσπεριου Σχολείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ
ΠΡΩΤΗ (Α) ΤΑΞΙΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

Ἄρθρον 5.

1. Τὰ διδασκόμενα μαθήματα εἰς τὴν πρώτῃν (Α) τάξιν τῶν Προτύπων Ἑλληνικῶν Κλασσικῶν Λυκείων καὶ αἰ ὥρα ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τῶν ὀρίζονται ὡς ἐξῆς :

Θρησκευτικά	3
Νέα Ἑλληνικά	4
Ἀρχαία Ἑλληνικά	8
Λατινικά	3
Ἱστορία	3
Μαθηματικά	3
Φυσικὴ - Χημεία μετὰ στοιχείων	3
Ὀρυκτολογίας	3
Ξέναι Γλώσσαι	2 + 2
Φυσικὴ Ἀγωγή	2

Σύνολον 33

2. Εἰς ἣν περίπτωσιν τὰ Πρότυπα Λύκεια Κλασσικῆς Κατευθύνσεως λειτουργοῦν ὡς Οἰκοτροφεῖα ἐντάσσονται εἰς τὴν ἡμερήσιον πρόγραμμά αὐτῶν ἀπογευματινὰ ἑλευθέρας ἐπιλογῆς ἀπασχολήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τοὺς ἀκόλουθους τρεῖς :

- Ἀθλητισμὸς στίβου (ἢ ὕψους στίβου).
  - Βακτυλογραφία, ἀλλογραφία, ὀργανώσεως καὶ διακινήσεως γραμματείας.
  - Μουσικὴ καὶ γενικώτερον καλλιτεχνία.
3. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποία τὰ σχολεῖα αὐτὰ δὲν λειτουργοῦν ὡς οἰκοτροφεῖα, αἰ ὥρα αἰ προβλεπόμεναι διὰ τὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς κυβάνονται εἰς τρεῖς (3).

Ἄρθρον 6.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διδασκίας ὕλης.

1. Αἰ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος Π. Δ/τος, διὰ τῶν ὁποίων ὀρίζεται ἡ διδασκία ὕλης τῶν μαθημάτων τῶν Νέων Ἑλληνικῶν, τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, τῆς Ἱστορίας, τῶν Γαλλικῶν, τῆς Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς ἔχουν ἀντίστοιχον ἐφαρμογὴν καὶ διὰ τὰ αὐτὰ μαθήματα εἰς τὴν πρώτῃν (Α) τάξιν τῶν Προτύπων Ἑλληνικῶν Κλασσικῶν Λυκείων.

2. Ἡ διδασκία ὕλης τῶν λοιπῶν μαθημάτων τῆς πρώτης (Α) τάξεως τῶν Προτύπων Ἑλληνικῶν Κλασσικῶν Λυκείων ὀρίζεται ὡς ἐξῆς :

Α'. Θρησκευτικά : Εἰς τὴν διδασκίαν ὕλην τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, τὴν ὁποίαν προβλέπουν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος Π. Δ/τος προστίθενται περικοπὰ Πατερικῶν Κειμένων, τὰ ὁποῖα διδάσκονται μίαν ὥραν τὴν ἐβδομάδα αὐτοτελῶς.

Β'. Λατινικά :

1. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος : Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Λατινικῶν, ἑτέρας δηλονότι κλασσικῆς γλώσσης καὶ γραμματείας, ἐπιδιώκεται ἡ ἀποκτηθῆναι οὐ μαθητὰ συνολικῆν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἄμεσον περὶ τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος ἀντίληψιν, διὰ δὲ τῆς ἄμεσου γνωριμίας τῶν μετὰ τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Πολιτισμοῦ ἐν λῶβον ὀλοκληρωμένην ἰδέαν περὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἀρετήριαν καὶ τὴν βῆσιν ἀναπτύξεως τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ.

Ἐιδιόμορτον διὰ τῆς σπουδῆς τῶν λατινικῶν γραμμάτων σκοπεῖται :

α) Ἡ εἰς τοὺς μαθητὰς διεφερομένη μονιμώτερον περὶ τὴν λατινικὴν γραμματικὴν ἐνδιαιφερόσιν.

β) Ἡ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὴν γῆσιν τοῦ χαρακτήρος, τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ λαοῦ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν ἐγόντων ἰδίαν παιδευτικὴν ἀξίαν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ τῶν.

γ) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρόσκτησις τοῦ ἀπαραίτητου λεξιλογικοῦ ὕλικου διὰ τὴν ἐπιχερστέραν ἐπιμάθησιν καὶ πληροτέραν κατανοήσιν τῶν λατινικῶν καὶ τῶν εἰς εὐρείαν κλίμακα ἐμπλουτισμένων ἐκ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὡς καὶ τὴν βαθυτέραν συνειδητοποίησιν τῆς λατινικῆς προ-

λεύσεως ἐπιστημονικῶν, καλλιτεχνικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ὄρων, ὅστινες ἔχουν διεθνῶς καθιερωθῆ.

Π. Διδασκία ὕλη :

Α. Γλωσσικὴ διδασκαλία : Διδασκαλία περικοπῶν ἐξ ἐπιχειρηστικῶν Ἀναγνωστικῶν καὶ ἐπὶ τῆ βάσει τούτων ἐπαγωγικῆ σπουδῆ τῶν κυριωτέρων γραμματικῶν φαινομένων τῆς λατινικῆς γλώσσης μετὰ παραλλήλων συνειδητῶσεως τῶν βασικῶν στοιχείων τῆς λατινικῆς συντάξεως, τῶν ὁποίων ἡ διδασκαλία χωρεῖ προοδευτικῶς διὰ πρακτικῆς κυρίως μεθόδου.

Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐμπέδισιν τῶν διδασκόμενων, γραπταὶ καὶ προφορικαί, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος ἐν τῇ τάξει, ὡς καὶ κατ' οἴον (μεταφορὰ λέξεων, φράσεων καὶ ἄλλων προτάσεων ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀντιστρόφως βάσει τοῦ ἐκάστοτε γνωστοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς λεξιλογίου, ἀσκήσεις συμπληρώσεως, μετασχηματισμοῦ κλπ.).

Β. Ἐρμηνεῖα κειμένων (1 ὥρα, ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου μέχρι τῆς λήξεως τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων).

Ἐρμηνεῖα ἐξ εἰδικῶ ἀθλολογίου, ἀποσπασμάτων δοκιμῶν λατινικῶν κειμένων ἐπιλεγμένων ἐπὶ τῆ βάσει γλωσσικῶν καὶ παιδευτικῶν κριτηρίων ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Φαίδρου (Phaedrus), τοῦ Κούριου Κουρτίου (Q Curtius) τοῦ Αἰλίου Γελίου (A. Gellius) καὶ τοῦ Βαλερίου Μαξίμου (V. Maximus).

Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ μαθήματος, ἐκτός τῆς συνηθιστῆς βιογραφικῆς τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων, ἡ διδασκαλία ἀφορμωμένη ἐκ τῆς διδασκαλίας ἀποσπασμάτων διεγερεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν πρὸς ἐξέτασιν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἀξιωματικῶς διὰ τὴν εὐκαιρίαν διὰ τὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν βαθμιαίαν προσέγγισιν τῶν θεμελιωδῶν ἀξιών τοῦ ρωμαϊκοῦ βίου.

Γ'. Ἡ διδασκία ὕλης τῶν Μαθηματικῶν (Ἀλγεβρα Τριγωνομετρία ὥρα 2, Γεωμετρία ὥρα 1) ὀρίζεται ὡς ἐξῆς :

1. Ἀλγεβρα - Τριγωνομετρία : Ὅρα 2

1. Στοιχεῖα ἀριθμητικῶν λογισμῶν :

Ὄρθωνίων σύστημα ἀναφορᾶς. Ὄρθωνονικὸν σύστημα ἀναφορᾶς. Ἰσότης ἐφαρμοστῶν διανυσμάτων. Ἀθροισμα δύο ἢ περισσοτέρων διανυσμάτων. Διαφορὰ διανυσμάτων ἀπὸ ἄλλο διάνυσμα.

2. Συστήματα ἐξισώσεων α' βαθμοῦ :

Λύσις συστημάτων α' βαθμοῦ μετὰ δύο καὶ τρεῖς ἀγνωστούς. Κανόνες GRAMER καὶ SARRUS. Ἐφαρμογὰ τῶν συστημάτων μετὰ δύο ἀγνωστούς εἰς τὴν λύσιν προβλημάτων.

3. Ἐξισώσεις καὶ ἀνωσώσεις β' βαθμοῦ :

Συστήματα β' βαθμοῦ. Πράξεις μετὰ ριζικῶν δευτέρας τάξεως. Γραφικὴ καὶ ἀριθμητικὴ λύσις τῆς ἐξισώσεως $ax^2 + bx + \gamma = 0$ εἰς τὸ R. Ρίζαι τοῦ τριωνύμου $\varphi(x) = ax^2 + bx + \gamma$. Ἀπλὰ συμμετρικὰ παραστάσεις τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου. Πρόσθημον τοῦ τριωνύμου $\varphi(x) = ax^2 + bx + \gamma$ εἰς τὴν διαφόρῃν πραγματικῆς τιμᾶς τοῦ x . Λύσις τῶν ἀνωσώσεων $ax^2 + bx + \gamma \leq 0$. Ἀπλὰ συστήματα β' βαθμοῦ. Ἐφαρμογὰ εἰς τὴν λύσιν προβλημάτων.

4. Στοιχεῖα Περιγραφικῆς Στατιστικῆς :

Συγκριτικῶς στατιστικῶν δεδομένων. Διακριτὰ καὶ συνεχῆ στατιστικὰ δεδομένα. Παρουσίασις στατιστικῶν δεδομένων μετὰ πίνακας καὶ γραφικῶν παραστάσεων. Περιγραφικαὶ στατιστικαί : Μέση τιμὴ, διάμεσος, ἐπιχρῶσις τιμῆς, τυπικὴ ἀπόκλισις. Ὑπολογισμὸς καὶ σημασία αὐτῶν εἰς τὴν μελέτην μιᾶς κατανομῆς συχνοτήτων.

5. Στοιχεῖα Τριγωνομετρίας :

Συμφωνίαι πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος Π. Δ/τος.

Π. Γεωμετρία : Ὅρα 1

Λόγος δύο εὐθυγράμμων τμημάτων, Θεώρημα τοῦ Θαλῆ, Κατασκευὴ τετάρτης ἀνάλογου τριῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Θεώρημα τῆς διχοτομοῦ γωνίας τριγώνου. Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Πυθαγόρειον θεώρημα. Αἱ βασικαὶ μετρικὰ σχέσεις μεταξὺ δευτερευόντων καὶ πρωτευόντων στοιχείων τριγώνου. Ἐμ-

βαδών ὀρθογώνιου, παραλληλογράμου, τριγώνου, τραπέζιου. Λόγος ἑμβαδόν ὀρίων πολυγώνων. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς μέσον καὶ ἄκρον λόγον.

Δ'. Ἡ διδασκαλία τῆς ὀρθογώνιου τῶν Φυσικῶν ὀρίων ἔστι ὡς ἑξῆς :

Ι. Φυσικὴ 2 Ὀρα 2

Ἔννοια τῆς μηχανικῆς :

Βάρος : Βάρος ἑνὸς σώματος. Κατακόρυφος. Μέτρηση τοῦ βάρους μὲ ἐπιμηκρύνουσα ἑλαστική. Μεταβολὴ τοῦ βάρους ἑνὸς σώματος ἔνεκα τῆς ἀλλαγῆς τόπου κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὴν μάζαν.

Σχῆμα ρ - Μ3 :

Δυνάμεις : Στατιστικὴ θεώρησις τῶν δυνάμεων. Πειραματικὴ μελέτη τῆς ἰσορροπίας ἐνὸς στερεοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἐφαρμόζονται παράλληλοι ἢ συντρέχοντες δυνάμεις. Κανόνες συνθέσεως καὶ ἀναλύσεως δυνάμεων. Δράσις - ἀντίδρασις. Δυνάμεις δρῶσαι μακροθῆν. Ἠλεκτροστατικά, μαγνητικά, Τὸ βάρος ὡς εἰδικὴ περίπτωση τῆς παγκοσμίου ἑλξεως. Πίεσσοι δυνάμεις. Ἔννοια τῆς πίεσεως. Ἔργον : Ἔργον δυνάμεως. Ἔννοια τῆς ἰσχύος.

Αἱ καταστάσεις τῆς ὕλης :

Διαφορὴ καταστάσεως τῆς ὕλης : παραδείγματα γνωστά. Σύστασις τῆς ὕλης : ἄτομα, μόρια, ἰόντα, ἠλεκτρόνια. Ἔννοια ἀπαραίτητο διὰ τὴν κατανοήσιν τῆς διαμορφώσεως τῶν διαφόρων καταστάσεων τῆς ὕλης.

Ρευστὴ κατάστασις : Πίεσις ἐπ' ὅσῳ σημείου ἐντὸς τῆς μάζης ρευστοῦ πινός. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Διαφορὰ πίεσεως εἰς δύο σημεία ἐντὸς τῆς μάζης ἰσορροπούμενου ρευστοῦ. Ἐφαρμογαί, μέτρηση μίαις πίεσεως διὰ στήλης ὑγροῦ. Ποιοτικὰ πειράματα διαστολῶν. Θερμοκρασία. Προσδιορισμός τῆς. Ἄεριος κατάστασις. Συμπιεστότης τῶν ἀερίων. Νόμος τοῦ Mariotte. Μεταβολὴ τοῦ γινόμενου ρ. V ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας. Κινητικὴ ἑρμηνεία. Πυκνότης ἑνὸς ἀερίου, σχετικὴ πυκνότης.

Θερμότης :

Ἔννοια τῆς ποσότητος θερμότητος. Μετατροπὴ τοῦ ἔργου εἰς θερμότητα καὶ ἀντίστροφως. Ἀρχὴ τῆς μεθόδου τῶν μισμάτων. Μεταβολὴ τῆς καταστάσεως ἑνὸς καθαροῦ σώματος. Πῆξις, τήξις, ἐξάτμισις, βρασμός. Ἐρμηνεία τῆς μεταβολῆς τῆς καταστάσεώς του. Ἔννοια τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀτάξεως.

II. Χημεία μετὰ στοιχείων Ὁρυκτολογίας : Ὀρα 1.

1. Μελέτη μερικῶν γνωστῶν οὐσιῶν. Μήγματα : Ὁ ἀήρ καὶ τὸ φυσικὸν ὕδωρ.

Καθαρὰ σώματα : τὸ ὕδωρ. Ἀπλὰ σώματα : ὀξυγόνον, ὑδρογόνον.

2. Ἐρμηνεία καὶ ἀναπαράστασις συμβολικῶν τῶν χημικῶν ἀντιδράσεων. Χημικὸς συμβολισμός : Σύμβολα στοιχείων, τύποι, ἀριθμὸς τοῦ Ἀνοξείδιου. Ἀναπαράστασις μίαις χημικῆς ἀντιδράσεως δι' ἐξισώσεως.

3. Ἀντίδρασις ὀξέως - βάσεως :

Χλωριδίου νάτριου. Ἠλεκτρολύσις, ἰόντα Na⁺ καὶ Cl⁻. Ἠλεκτροκίνη ἑρμηνεία τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἰόντων ἀπὸ τὰ ἄτομα. Ἀποτέλεσμα εἰς τὰ ἠλεκτρόδια. Ἰδιοχλωριδίων δέξο, ἰὸν H⁺, καυστικὸν νάτριον, ἰὸν OH⁻ : Δράσις τῶν ὀξέων καὶ τῶν βάσεων.

4. Ἀντίδρασις ὀξειδοαναγωγῆς.

Ἔννοια τῆς ὀξειδώσεως καὶ τῆς ἀναγωγῆς. Μετατροπὴ τοῦ θεοῦ. Χημικαὶ ἰδιότητες τοῦ θεοῦ ὀξέως. Χημικαὶ ἰδιότητες τοῦ νετρικοῦ ὀξέως, καίσις τοῦ ἀνθρακός.

Ὁρυκτολογία :

Ὁρισμός καὶ διαίρεσις τῆς Ὁρυκτολογίας. Σχῆμα δρυκτῶν, φυσικὰ γωριμτάρια δρυκτῶν. Περιγραφή δρυκτῶν : Στοιχεῖα αὐτοφθῆ, ἕννοια θεοῦ μετὰ μετάλλων, ὀξειδια καὶ ὑδροξειδια, ἀνθρακικὰ ἑλατα, φωσφορικὰ θεϊκὰ καὶ φθοριώδη ἑλατα, πυριτικὰ ἑλατα. Ὁργανογενῆ δρυκτὰ. Ὁρυκτὸς πλοῖτος τῆς Ἑλλάδος.

Ε. Ἡ διδασκαλία τῆς ὀρθογώνιου τῆς Γερμανικῆς Γλώσσας (ὄρα 2) ὀρίζεται ὡς ἑξῆς :

Ὁ Γενικὸς σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς γερμανικῆς γλώσσας εἰς τὸ Κλασσικὸν Λύκειον εἶναι νὰ παράσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ βασικὰ καὶ ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς γλώσσας ὡς προϋπόθεσιν διὰ μίαν εὐρύτεραν ἀνάπτυξιν καὶ ἐμπλουτισμὸν τῶν γνώσεων των εἰς ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν γερμανόφωνον πνευματικὸν καὶ λοιπὸν πολιτισμὸν. Εἰδικότερον ἡ διδασκαλία τῆς γερμανικῆς γλώσσας ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ δημοιογήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰς προϋποθέσεις, ὡστε νὰ δύννηται :

α) νὰ κατέχουν τὸ βασικὸν λεξιλόγιον τῆς γερμανικῆς γλώσσας,

β) νὰ κατανοοῦν εὐχερῶς καὶ νὰ ἑμιλοῦν ὀρθῶς τὴν γερμανικὴν γλώσσαν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ βασικοῦ λεξιλογίου τῆς, γ) νὰ γνωρίζουν τοὺς κανόνες τῆς ὀρθογραφίας, τοὺς βασικοὺς γραμματικὸς κανόνες καὶ τὴν δομὴν τῆς γερμανικῆς γλώσσας,

δ) νὰ κατανοοῦν ἀπλὰ γερμανικὰ κείμενα,

ε) νὰ συμπιέχουν εἰς τὴν συζήτησιν καὶ νὰ ἐκφράζων τὴν προσημικὴν των γνώμην,

στ) νὰ γνωρίζουν ὀρθῶς εἰς τὴν γερμανικὴν,

ζ) νὰ γράφουν ἀπὸ ἀμέσους τὴν ἐμμέσους πληροφορίας τῶν πολιτισμῶν καὶ τὴν πνευματικῶν ζῶν καθὼς καὶ τὸν τρόπον ζωῆς τῶν κατοίκων τοῦ γερμανοφώνου χώρου.

Διδασκαλία τῆς :

ΤΑΞΙΣ Α' (ὄρα 2)

1. Λεξιλόγιον : Τὸ λεξιλόγιον αὐτῆς τῆς τάξεως περιλαμβάνει 800 περίπου λέξεις τοῦ βασικοῦ γερμανικοῦ λεξιλογίου. Αἱ λέξεις αὐταὶ ἔχουν σχετὶν μὲ τὸ ἄμεσον περιβάλλον καὶ τὰ διαφέροντα τῶν μαθητῶν καὶ ἐπιλέγονται μὲ κριτικὴν τὴν συγκρίσιν τῆς γλώσσας καὶ τὴν χρῆσιμότητά των εἰς τὰς ἀμεσοτέρας γλωσσικὰς ἀνάγκας τῆς καθημερινῆς κυρίως ζωῆς.

2. Προφορικὸς λόγος :

α) Προφορὰ. Ἰδιαίτερα προσοχὴ δίδεται εἰς τοὺς φθόγους τῆς γερμανικῆς γλώσσας, οἵτινες δὲν ἀπαντῶνται εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλώσσαν. Χρειαίεται καθοδήγησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ νὰ ἀκούῃ ἐνσυνείδητος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ καλὴν προφορὰν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ σχετικῶν ἀσκήσεων διὰ τῶν ὀρίων διὰ ἐξαφαλισθῆ ὁ μαθητὴς εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν γερμανικῶν φθόγων καὶ ἐκφράσεων.

β) Προφορικὴ ἀσκήσις. 1) Χρειαίεται νὰ γίνεταί ἐπεξεργασία τῶν κειμένων καὶ νὰ δίδεται ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τοὺς διαλόγους τοῦ διδασκτικοῦ βιβλίου δι' ἐπαναλήψεως τῶν κειμένων αὐτῶν δι' ἀσκήσεων.

2. Νὰ γίνωνται ἐπαναληπτικαὶ ἀσκήσεις (PATTERN DRILL) διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ λεξιλογίου καὶ τῆς γραμματικῆς.

3. Οἱ διὰλογοι θὰ ἀποδίδονται, ἐπιτυχέστερα, ἂν γίνεταί διανομὴ ὀρίων, μὲ ἐρωτήσεις καὶ συζητήσεις ἐπὶ τῶν διαλόγων καὶ τῶν κειμένων καὶ πληροφορίας ἀπὸ τὸ περιβάλλον.

Γενικῶς οἱ μαθητὰ ἀσκοῦνται εἰς τὴν σύνθεσιν ἀπλῶν προτάσεων, καταφατικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἐπὶ τῆς βάσεως ἀντιστοιχῶν ἐρωτησίων καὶ ἐπὶ θεμάτων σχετικῶν μὲ τὴν οἰκογένειαν, τὸ σχολεῖον, τὸ ἐπάγγελμα, τὰ ταξείδια, τὰς ἐπισκέψεις κτλ.

4. Θὰ γίνωνται ἀσκήσεις διὰ τὴν ἀκουστικὴν κατανοήσιν.

Ἀνάγνωσις :

Θὰ ἔχῃ τὴν ἀκόλουθον διάταξιν :

α) Ἀνάγνωσις λέξεων, ἐκφράσεων καὶ προτάσεων, αἱ ὅποιοι γράφονται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ἐπὶ τοῦ πίνακος.

β) Ἀνάγνωσις κειμένων καὶ διαλόγων ἐπὶ θεμάτων καθημερινῶν ἐνδιαφέροντος.

γ) Ἀνάγνωσις μικρῶν κειμένων σχετικῶν μὲ γεωγραφικὰ στοιχεῖα.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐκμύθησις μερικῶν μικρῶν ποιημάτων. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικὴ :

Εἰς αὐτὴν τὴν τάξιν θὰ διδασκῶν τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς δομῆς τῆς γλώσσας, δηλαδὴ γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ φαινόμενα σχετιζόμενα μὲ τὰς πρώτας ἀνάγκας γλώσσας τῆς γλώσσας. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς :

Κλίσις του ουσιαστικού (όνομαστική, αιτιατική, δοτική ενικού και πληθυντικού).

Όριστικών και άριστων άρθρων.
Κλίσις ρημάτων και βοηθητικών ρημάτων εις τόν 'Ενεστώτα. Η προστακτική του β' προσώπου, ή οποία χρησιμοποιείται χάριν ευγένειας.

Προθέσεις συντασσόμενα μετά δοτικής και αιτιατικής.
'Αντωνυμιαί : Προσωπικαί, κτηνικαί, ερωτηματικαί και ερωτηματικά επίρρηματα.

'Αριθμοί. 'Η ώρα. Αί εποχαι του έτους.
'Η θέσις τής δοτικής και αιτιατικής εις όνόματα και άντωνυμιας ώς άντικείμενα.

Ερωτήσεις κρίσεως.
Τά γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα δέν διδάσκονται μεμονωμένα, άλλα πάντοτε επί τής βάσει προτάσεων και κειμένων και, άφού συνευθητοποιηθούν διά σχετικών άσκησεων, διατυπώνται εις κανόνας.

Γραπταί άσκήσεις.
Συστηματικά γραπταί, επί των δεδιδαγμένων, άσκήσεις έν τω σχολείω και κατ' οίκον προς πληρεστέραν άφομοίωσιν και έμπέδωσιν.

'Αντιγραφή κειμένων και διαλόγων έκ του διδακτικού βιβλίου.

Γραφή καθ' ύπαγόρευσιν.
Γραπταί άσκήσεις γραμματικής έντός τής αιδούσης διδασκαλίας και κατ' οίκον.

Συμπλήρωσις έλλειπών κειμένων έν τή εξέτασιν εις τήν γραμματικήν και τήν όρθογραφίαν.

Γραπτή μετατροπή των διαλόγων (TRANSFER) διά των καταρκτικών προτάσεων τρεπομένων εις άρνητικας ή ερωτηματικας και άντιστρόφως.

Γραπτή μετατροπή των κειμένων εις διαλόγους.

3. Ως μέρος τής διδασκίας ύλης των μαθημάτων τής 'Ιστορίας, των Μαθηματικών και τής Φυσικής δύνανται να ληρθούν κείμενα άρχαίων 'Ελλήνων 'Ιστορικών, Μαθηματικών και Φυσικών, τά οποία διδάσκονται έν συνδυασμῶ προς τας άντιστοιχούς διδακτικας ένότητες.

4. Έκ των τριών συγχρόνων ευρωπαϊκών γλωσσών, τας οποιας αι διατάξεις του παρόντος περιλαμβάνουν εις τά υποχρεωτικώς διδασκόμενα μαθήματα των Προτύπων 'Ελληνικών Κλασσικών Λυκείων, οι μαθηταί των σχολείων αυτών διδάσκονται τας δύο.

"Άρθρον 7.

Γενική διάταξις περί τής κατά τάξιν διδασκίας ύλης των εις τά Σχολεία Γενικής Μέσης 'Εκπαίδευσεως διδασκωμένων ξένων γλωσσών.

1. Διά τήν έφαρμογήν του άναλυτικού προγράμματος διδασκίας ύλης έκάστης των ξένων γλωσσών λαμβάνεται ύπ' όφιν ο άριθμός των σχολικών έτών, καθ' ή ή γλώσσα αυτή έδιδάχθη εις τους μαθητάς έκάστης των τάσεων, εις τρόπον ώστε εις τήν τάξιν, τής οποιας οι μαθηταί διδάσκονται το πρώτον τήν ξένην γλώσσαν, εφαρμόζεται το προβλεπόμενον διά τήν πρώτην (Α') τάξιν του Γυμνασίου άναλυτικόν πρόγραμμα τής γλώσσας αυτής, εις τήν τάξιν, τής οποιας οι μαθηταί διδάσκονται διά δεύτερον σχολικόν έτος τήν ξένην γλώσσαν, εφαρμόζεται το προβλεπόμενον διά τήν δεύτεραν (Β') τάξιν Γυμνασίου άναλυτικόν πρόγραμμα και καθέξής όσώσυντας.

2. Αι διατάξεις τής προηγούμενης παραγράφου δέν άφορούν εις μεμονωμένας περιπτώσεις μαθητών, διαχθέντων τήν ξένην γλώσσαν διάφορον άριθμόν έτών προς τους λοιπούς μαθητάς τής εις ήν φασίν, τάσεων.

Είς τόν 'Ίπουργόν 'Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, άνατίθετον τήν δημοσίευσιν και τήν έκτέλεσιν του παρόντος.

'Εν 'Αθήναις ή 4 Μαΐου 1978

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΓΥΣΤΑΤΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΡΤΣΙΤΣΙΔΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 374 (2)

Περί του άναλυτικού προγράμματος τής Γ' τάξεως του ήμερησίου Γυμνασίου και του ώρολογίου και άναλυτικού προγράμματος του 'Εσπερινού Γυμνασίου.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

"Έχοντας ύπ' όφιν :

1. Τας διατάξεις του άρθρου 28 παρ. 6 του Ν. 309/1976.
2. Τας ύπ' αριθμ. 17, 80, 83, 84, 86, 87 και 88/1977 πράξεις του Κέντρου 'Εκπαιδευτικών Μελετών και 'Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ).

3. Τήν ύπ' αριθμ. 170/1978 γνωμοδότησιν του Συμβουλίου τής 'Επικρατείας, προτάσει του 'Ίπουργου 'Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, άποφασίζομεν :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

"Άρθρον 1.

Το άναλυτικόν πρόγραμμα των διδασκωμένων μαθημάτων εις τήν Γ' τάξιν του Γυμνασίου είναι το ακόλουθον :

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος των Θρησκευτικών εις τήν Γ' τάξιν του Γυμνασίου είναι :

Νά μυσθί τούς άνησούχους έφήβους των 15 έτών εις τά βασικά δόγματα τής 'Ορθόδοξου Πίστewς, διά να μάθουν, τί πρέπει να πιστεύουν.

Νά θεμελίωση θεωρητικώς και θεολογικώς τήν ήθικην συμπεριφοράν του ανθρώπου και ιδιαιτέρως του όρθόδοξου Χριστιανού.

Νά δώση απάντησιν εις βασικά πρακτικά προβλήματα τής ήθικης διαγωγής του ανθρώπου, και

Νά καταδείξη τήν άμεσον σχέση τής πίστewς και τής ζωής του πιστού προς τήν όρθόδοξον λατρείαν.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ΠΙΣΤΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΗΜΩΝ

'Η πίστις ώς άποδοχή αύθεντίας. 'Η άναγκαιότης τής Πίστewς.

'Η πίστις ώς έμπιστοσύνη εις τόν Λόγον του Θεού. 'Ορθόδοξος πίστις.

«Πράξις θεωρίας επίβρασις.»

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

2. Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ.

Αι πηγαι εις τήν 'Αποκαλύψεως.

Το θεϊκόν και το ανθρώπινον στοιχείον εις τήν 'Άγιαν Γραφήν.

'Η σπουδαιότης τής 'Άγιας Γραφής και τής 'Εερζς Παραδόσεως διά τήν 'Εκκλησίαν.

3. ΤΡΙΑΔΙΚΟΣ ΘΕΟΣ

«Ότι σοι πρέπει πάσα δόξα τιμη και προσκυνήσις τῷ Πατρί και τῷ Πῶ και τῷ 'Άγιῳ Πνεύματι. 'Η Τριαδική θεοφάνεια κατά τήν Θ. Λειτουργίαν.

'Η φανέρωσις του Τριαδικού Θεού εις τήν δημιουργίαν και τήν 'Εκκλησίαν.

Σύνοψις τής άληθείας διά τήν 'Άγιαν Τριάδα.

4. ΑΓΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ, ΠΑΤΗΡ

«Ο Θεός ο άγιος, ο έν άγίοις άναπαυόμενος» (ευχή τριαγίου ύμνου).

'Η Θεολογική σημασία του τριαγίου ύμνου και τής ευχής του.

'Η άγιότης του Θεού και ο σεβασμός του όνόματός του.

'Η ώσις του Θεού από τόν άνθρωπον εις τόν λειτουργικόν ζωόν.

5. ΑΓΙΟΣ ΙΣΧΥΡΟΣ, Ο ΥΙΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Και ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ὁ Χριστός, τὸ κέντρον τῆς Λατρείας.
Ὁ Χριστός ὡς ὁ Κύριος, ὁ Δημιουργὸς καὶ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Ὁ ἀχώρητος Θεὸς καὶ ἡ πανταχοῦ παρουσία τοῦ Χριστοῦ.

6. ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ. ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

«Νῦν τὸ Παράκλητον Πνεῦμα, ἐπὶ πᾶσαν σάρκα ἐκέχυται» (ἰδιωματ. Ἐσπερινὸν Πεντηκοστῆς): Ὁ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὴν Λατρείαν.

Τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: Ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς Ἀθανασίας, ὁ Θεσσαρὸς τῶν ἀγαθῶν.

Ὁ ἀληθινὸς Παράκλητος – Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας.

7. Η ΣΑΡΚΩΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΥ

«Καταδεχάμενος διὰ τὴν ἡμέραν σωτηρίας σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου... ἀτρέπτως ἐνανθρωπίσας» («Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς...»).

Τὸ μήνυμα τῶν Χριστουγέννων ὅπως παρουσιάζεται εἰς τὸ τροπῆριον τοῦ Μ. Ἐσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων «Δεῦτε ἀγαλλιασόμεθα τῷ Κυρίῳ».

Τὸ πρόσωπον τῆς Θεοτόκου καὶ ὁ ρόλος τῆς εἰς τὴν σάρκωσιν τοῦ Λόγου.

8. Ο ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

«... ἄνθρωπος γενόμενος δι' ἡμᾶς οὐκ εἰς διᾶδα προσάπων τεμνόμενος...» (Δοξαστικὸν Ἐσπερινὸν Κυριακῆς πλ. Β' ἤχου).

Ἡ θεαθρωπὴ φύσις τοῦ Κυρίου (σύνοψις διδασκαλίας).
Ἡ ἄμεπλος καὶ τὰ κλήματα Σημασία τῆς παραβολῆς.

9. Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΥΤΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

«Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον ὁ τῶν ὅλων κοσμήτωρ, πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθεν» (Σ' τοῦ Ἀκαθίστου).

Ὁ Μεσσίας. Τὸ λυτρωτικὸν μήνυμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπως παρουσιάζεται εἰς τὴν θείαν λατρείαν (Στ' ὥρα κ.λπ.).

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός τὸ Α' καὶ τὸ Ω' εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν.

10. Η ΣΤΑΥΡΙΚΗ ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

«ΣΑΡΚΙ ὑπνώσας ὡς θνητὸς ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος».

Ἡ προσφορά τῶν Τιμίων Δώρων: Ἐπιστροφή εἰς τὸν Θεὸν καὶ κοινωνία ἀγάπης. Ὁ συμβολισμὸς τῆς Μεγάλης Εἰσοδού.

Τὸ νόημα τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ.

11. Ο ΑΓΓΕΛΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

«Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη...» (Α' τοῦ Ἀκαθίστου).

Οἱ Ἄγγελοι εἰς τὴν θείαν Λατρείαν.
Τὸ ἔργον τῶν ἀγγέλων εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Οἱ ἄγγελοι προστάται καὶ βοηθοὶ τῶν πιστῶν.

12. Ο ΚΟΣΜΟΣ, Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν...» πνευματὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς» (Σύμβολον τῆς Πίστεως).

Ἡ δημιουργία ἔργον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος» (εὐχὴ τρισάγιου ὕμνου).

13. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΙΚΟΝ ΚΑΙ ΟΜΟΙΩΣΙΣ ΘΕΟΥ.

«Πλάσας τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εἰκόνην τῆς εἰκῆς τοῦ Θεοῦ, τιμήσας...» (εὐχὴ πρὸ τοῦ καθηγιασμοῦ τῆς Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου).

Ὁ ἄνθρωπος ὡς εἰκόνη τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου.

14. Η ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΟΣ

«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...» (Κυριακὴ προσευχὴ).

Τὰ τέκνα ἠμιλοῦν πρὸς τὸν Πατέρα των.

Ἡ εἰδικὴ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ διὰ τὰ λογικὰ πλάσματα του. Πρόνοια καὶ προορισμὸς (ἀπόλυτος προορισμὸς, τύχη κτλ.).

15. Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

«Ἠμάρτηκα Κύριε, ἡμάρτηκα καὶ τὰς ἀνομίας μου ἐγὼ γινώσκω» (Εὐχὴ Μανασσὴ ἐκ τοῦ Μ. Ἀποδείκτου).
Τὸ ὁλοκαίριον περιεχόμενον τῆς ἀμαρτίας καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς.

Ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ (εἰδωλα, μυθολογία, ὀρθοσκεία, ἀθετα κτλ.).

16. Η ΧΑΡΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ...» (ἀπὸ τὴν θείαν Λειτουργίαν). Τί ἐναὶ ἡ θεία Χάρις.

Ἐνέργεια καὶ δωρεὰ τῆς θείας Χάριτος.

Ἡ θεία Χάρις καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου.

17. ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

«Ἡ θεία Χάρις ἡ πάντοτε τὸ ἀσθενὴ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα» (ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἀκολουσίαν τῆς χειροτονίας).

Τὰ Μυστήρια εἰς τὴν Λατρείαν: ἀριθμὸς, διαίρεσις, ἀναγκαιότης, ἐγκυριότης, τελετουργικὸν πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦο τελούται.

Ἡ θεολογία τῶν Μυστηρίων.

18. Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἰερουσαλὴμ... ἀλλὰ συνανυψῶ ὑμᾶς εἰς τὴν ἄνω Ἰερουσαλὴμ, ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» (Ὁρθὸς τῆς Μ. Δευτέρας).

Ἡ κοινωνία τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ κλήσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ θεία Λειτουργία ὡς μετοχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

19. Η ΚΑΙΝΗ ΚΤΙΣΙΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

«Πεντηκοστὴν ἐορτάζοιμε» καὶ Πνεύματος ἐπιδημίαν...» (ἀπὸ τὴν ἀκολουσίαν τῆς Πεντηκοστῆς).

Ἡ Ἐκκλησία ἐναὶ διαρκὴς Πεντηκοστή.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς λατρευτικὴ κοινότης.

Ἡ Πεντηκοστή καὶ αἱ πρακτικαὶ ἐπιπτώσεις αὐτῆς εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ.

20. ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

«Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε...» (ἀκολουσία Βαπτίσματος).

Τὸ Ἅγιον Βάπτισμα: ὁρατὰ σημεῖα, ἀποτελέσματα, συμβολισμοί, σημασία.

Τὸ Ἅγιον Χρίσμα καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ.

Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς (στρατευομένη) καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν (θριαμβεύουσα).

21. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΗ

«Εορτὰν εορτῆ καὶ πηγύριον πανηγύρεων» (Ἀναστάσιμος Κανὼν).

Ἡ χαρὰ τῆς Κυριακῆς ἐορτῆς διὰ τοὺς πιστοὺς.

Ἡ ὕλη καὶ ἡ μορφή εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Λατρείαν.

Ἡ χρῆσις καὶ ἡ σημασία τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ τῶν ἀμφοίων

22. Η ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

«Ἡ πρὸ αἰῶνων Σοφία, Ζωή, Ἄγιασμός, Δύναμις, τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν.» (ἀπὸ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου, εὐχὴ πρὸ τοῦ κτεταγισμοῦ).

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ, ὡς Σοφία, Ζωή, Δύναμις. Τὸ νόημα τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος.

Προσπάθεια διὰ τὴν διατύπωσιν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ἀλήθεια ἐξ ἀποκαλύψεως καὶ ἀνθρωπίνῃ γνώσει.

23. Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

«Ὅτι Προφήται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν... οὕτω φρονούμεν...» (Συνδικὸν τῆς Σ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας).

Τὸ μυστήριον τῆς Ἀληθείας καὶ ὁ ὀρθολογισμὸς τῆς αἰρέσεως.

Ἡ Ὁρθοδοξία ἀντιμετωπίζει τὰς διαφόρους αἰρέσεις καὶ ἰδεολογίας (παρελθόν – παρὸν).

24. ΤΟ ΚΑΚΟΝ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ
«Ποία του βίου τρυφή διαμένει λυπής αμέτοχος...»
(από την νεκρώσιμον ακολουθίαν).

«Η είσοδος του Φυσικού και του ήθικου κακού εις τόν κόσμον (ασθένεια, πόνος, θλίψις, δουλεία, καταδυναστεύσεις κτλ.).

Τό γεγονός τού θανάτου. Ο «Άδης, έσχατος έχθρος τού ανθρώπου.

25. ΕΙΔΟΜΕΝ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟΝ.
«Τών μαθητών δρώντων Σε ανέληψας, Χριστέ, πρὸς τόν Πατέρα συνεδριάζων» (από την ακολουθίαν τῆς Ἀναλήψεως).

Ἰπτόσχησις τῆς ἀποστολῆς τού Παρακλήτου.
Τό γεγονός καί ἡ σημασία τῆς Ἀναλήψεως τού Κυρίου.
Ἡ ἀνώψιαις τού ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν τού Θεοῦ Πατρός.

26. Η ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΤΟΥ ΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
«Καί πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης...» (Σύμβολον τῆς Πίστewς).

Ο Κριτής τῶν ζώντων καί τῶν νεκρῶν.

Τό νόημα τῆς «ἡμέρας» ἡμέρας.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΟΡΘΟΠΡΑΞΙΑ

(Δειξὼν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου)

27. ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ
«Ἐλαμῶν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φιλόανθρωπε Δέσποτα, τὸ τῆς σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς...» (εὐχὴ πρὸ τῶν Ἀναγνώσμάτων).

Ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον λατρείαν.
Τὰ γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.
28. ΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ Ο ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

«Σοφία, Ὁρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι» (Θεῖα Λειτουργία Προηγιασμένων).

Ο φυσικὸς καί ἠθικὸς Νόμος.
Ἡ ἀποκάλυψις τού Νόμου εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καί τῆς μνήμην τῆς ἀγάπης τῆς τὴν Καινὴν Διαθήκην.

29. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
«Καταξιῶσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν, ... μετὰ καθαροῦ συνειδότης» (εὐχὴ τῆς θείας Λειτουργίας μετὰ τὸν καθαγιασμόν).

Ἡ ἔννοια καί ἡ λειτουργία τῆς συνειδήσεως.
Μορφαὶ ἀσθενοῦς συνειδήσεως. Ἰπτοσυνειδήτων.
Γνωρίσματα τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως.

30. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
«... ἔνα μὴ ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελῶμενος, αὐτὸς ὡς δούλος τῆς ἁμαρτίας ἀδοκιμαζόμενος...».

Ἡ ἐλευθερία εἰς τὴν φύσιν τού ἀνθρώπου.
Ἡ ἁμαρτία ὡς στέρσις τῆς ἐλευθερίας.
Ἄγων καί ἀγωγή διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθερίας.

31. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.
«Τῆς ἔξηρασεως σουκῆς διὰ τὴν ἀκαρπία...» (ἀπόστιχα Ὁρθρου Μ. Δευτέρας).

Ἡ ζωὴ τού ἀνθρώπου καί τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.
Αἱ ἀρεταὶ ὡς καρπὸς τού Ἁγίου Πνεύματος.
Ἡ πραγματοποίησης τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

32. Η ΗΘΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
«Ὁδήγησον ἡμᾶς ἐν τῇ δόξῃ σου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου...» (εὐχὴ Ἀ΄ ἀντιφώνου, ἀπὸ τῆν Ο. Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων).

Τό νόημα τῆς ἠθικῆς ζωῆς.
Ο λειτουργικὸς χαρακτῆρ τῆς ἠθικῆς πράξεως.
Ἡ ἀσκησις τού ἀνθρώπου εἰς τὴν ἠθικὴν ζωὴν.

33. ΤΟ ΠΡΩΤΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ - Ο ΧΡΙΣΤΟΣ Η ΕΛΠΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

«Ἡ ἔλπις μου ὁ Πατήρ, καταφυγὴ μου ὁ Υἱός, σκέπη μου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον...» (ἀπὸ τὸ Μ. Ἀπόδεικτον).

Τὸ Πρωτογεγραμμένον. Ἡ θεῖα Οἰκονομία καί ἡ φιλοanthρωπία τού Θεοῦ.

Ἡ ἀπελιπίαις καί τὸ ἀδέξωτον τού ἀνθρώπου.
Ἡ χριστιανικὴ ἔλπις.

34. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

«Εἰ οὖν ἑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐμὲ μιμεῖσθε...» (καὶ οὖν Ὁρθρου Μ. Πέμπτης).

Ἡ ἀγάπη τού Θεοῦ καί ἡ ἀνθρωπινὴ ἀγάπη.
Ἡ «ἐν Χριστῷ» ἀδελφότης τῶν ἀνθρώπων.
Ἡ εἰρήνη καρπὸς ἀδελφικῆς ἀγάπης.

35. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα Σου...» (Β΄ εὐχὴ Μ. Ἀγιασμοῦ Θεοφρασίτου).

Ἡ Χριστιανικὴ θεώρησις τού πολιτισμοῦ.
Ἡ θεμελίωσις καί τὸ νόημα τού πολιτισμοῦ.
Ἡ πολιτιστικὴ δημιουργία καί ἡ εὐθὴν τῶν Χριστιανῶν.

36. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
«Ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἔρημῳ... εὐλόγησον τὸν σίτον, τὸν οἶνον καί τὸ ἔλαιον» (Ἀκολουθία ἀρτοκλασίας).

Ο εὐχαριστιακὸς χαρακτῆρ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν.
Τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς καί ἡ ὀρθὴ ἀπόλαυσις αὐτῶν.
Ο κίνδυνος τού πρακτικοῦ ὕψισμου.

37. ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
«Τὰ νῆπια ἔκθρεψον, τὴν θεότητα παιδαγωγῶσον, τὸ γῆρας περικράτησον... χωρῶν πρόστηθι, ὀρφανῶν υπεράσπισον, ἀλμαλκώτους ρῖσαι, νοσούντας ἰάσαι...» (ἀπὸ τῆν θεῖαν Λειτουργίαν τού Μ. Βασιλείου, εὐχὴ μετὰ τὸ «Ἐκατέρωτος»).

Ἡ κοινωνικὴ ἀθλιότης καί ἡ ἀγωνία τού Χριστοῦ ὡς ἀδελφῶν τῶν «ελαχίστων».

Ἡ δικαιοσύνη τού Χριστιανοῦ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

38. Η ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

«Καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα μετὰ παρρησίας, ἀκατακρίτως τοῖμα ἐπικαλεσθῆσαι...» (Κυριακὴ Προσευχῆ).

Ἡ προσευχὴ εἰς τὴν ζωὴν τού ἀνθρώπου.
Εἶδη προσευχῆς καί περιεχόμενον αὐτῆς.
Ἀναγκιότης καί ἀποτελεσματικότης τῆς προσευχῆς.

39. ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

«... ἄρμονον τὸν δούλον σου... καὶ τὴν δούλην σου... ὅτι παρὰ σοῦ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή» (ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν τού Γάμου).

«Ἄρσιν καὶ ὄθλιν» Τὸ μυστήριον τῆς ἀγάπης.
Τὸ μυστήριον τού Γάμου καί τῆς οἰκογενείας.
Προβλήματα τῆς συγχρόνου οἰκογενείας.

40. Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ
«Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν, μόνος ὑπάρχων Χριστέ, ταχέαν τὴν ἄνοθεν δεῖξον ἐπιτεχνῶν...» (ἀκολουθία τού Ἁγ. Εὐλαίου).

Τὸ ἀγαθὸν τῆς υγείας καί ἡ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ἀσθενείας.

Τὸ πρόβλημα τῆς υγείας εἰς τὸν σύγχρονον ἀνθρώπον καί ἡ εὐθὴν τού Χριστιανοῦ διὰ τὴν διατήρησιν αὐτῆς.

41. Η ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«... εἰρήνην τῷ κόσμῳ Σου δώρησαι» (Θ. Λειτουργία Χρισστοῦ, ὑποσάββωνος εὐχῆ).

Δέσις διὰ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Ο. Λατρείαν.
Τὸ νόημα τῆς εἰρήνης διὰ τὸν ἀνθρώπον.

Τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα καί ἡ εἰρήνη τού κόσμου.

42. Η ΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«... τὴν πόλιν σου διὰ τῆς Θεοτόκου συντήρησον Πολυέλεον.

Πόλις, κράτος, ἔθνος, φυλὴ: Ἀναζητήσεις καθολικῆς ἐνότητος τῶν ἀνθρώπων. Τὸ δράμα μιάς παγκοσμίου κοινότητος.

Τὰ καθήκοντα τῶν ἐρχόντων καί τῶν ἀρχομένων.

43. ΣΒΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

«Παριστάμενος φόβῳ τὰ Χερουβείμ, ἐξιστάμενος τρόμῳ τὰ Σεραφεείμ, τὸν τριακῶν ἴμνον προσφέρων» (Τριαδικὸς ὕμνος ἤχου πλ. Β΄ Ὁρθρου Μ. Τεσσαρακοστῆς).

“Ορκος «Οὐ λήψει τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίᾳ».

Βλασφημία. Στίγμα πολιτισμοῦ καὶ ἀχαρὰκτῆριστος ἀχαριστία.

44. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Εὐχὰ γονέων στρεφίζουσι θεμέλια οἴκων (ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ γάμου).

Ἡ οἰκογένεια ὡς κοινωνία ἀγάπης.

Ἡ τῶσις δι' ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀποδόσευσιν.

Σχολεῖον: ἐργαστήριον γνώσεως καὶ χαρακτῆρος. Πειθαρχία καὶ ἐλευθερία εἰς τὸ σχολεῖον, φόβος καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς διδασκάλους.

45. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

«... ὁβσόν τὰ φρυγάματα τῶν ἄνων...» (Λειτουργία Μ. Βασιλείου).

Περὶ φόνου.

Περὶ πολέμου.

46. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΗΜΩΝ

“Ὁ θέλων πρῶτος εἶναι, ἔστω ἔσχατος» («Καὶ νῦν» Ἀπὸ στῆθιν Μ. Πέμπτης πρωτ).

Τὸ μεγαλεῖον τῆς αὐτοῦσιας.

Αὐτοκτονία καὶ εὐθανασία.

47. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΙΜΗΝ

Τὸ καλὸν ὄνομα.

Ὁ ἠσαυρὸς τῆς ἀγνότητος ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων.

Οἱ κλέπται τοῦ θησαυροῦ.

48. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΝ

«Βλέπε χρημάτων ἔρασα, τὸν διὰ ταῦτα ἀγρόνην χρησάμενον» (τροπάριον Μ. Πέμπτης πρωτ).

Ἡ κλοπὴ, ἄμεσος καὶ ἄμεσος.

Τὸ ψεῦδος (κατὰ συνθήρη), σκοπιμότης κτλ.).

49. «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ ΜΑΘΕΤΕ».

«Δικαιοσύνην μᾶθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς» (στῆχος Μ. Ἀλληλοῦριου ἀκολουθίας Νυμφίου).

Ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη.

Ἄδikia καὶ δικαιοσύνη.

Αὐτοδικία.

50. «ΕΞ ΗΜΕΡΑΣ ΕΡΓΑ».

«Τὸ τάλαντον ὄσοι πρὸς Θεοῦ ἐδέξασθε... αὐξήσατε ψάλλοντες» (Ὁδῆ Δ' Ὁρθρου Μ. Τρίτης).

Ἡ ἐργασία ὡς ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ.

Ἐκλογὴ καὶ ἀσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος.

Τὸ δικαίωμα καὶ ἡ χρῆσιμότης τῆς ἀναπαύσεως.

51. Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

«Ἀνέτειλε τὸ ἑαρ, δεῦτε εὐχρηθῶμεν» (Δοξαστικὸν Ὁρθρου Ἁγ. Γεωργίου).

Τὸ ἄγχος τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς χαλαρώσεως.

Τὸ πρόβλημα τοῦ καθημερινοῦ παιγνιδίου.

Τὸ καὶ καὶ τὸ ἅγι εἰς τὰς διασκέδασεις.

52. Η ΦΙΛΙΑ

«Εὐρίσει Φίλιππος τὸν Ναθανάηλ» (Εὐαγγ. ἀνάγνωσμα Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας).

Ἡ ἀναρχαίτης καὶ αὐ φιλία καὶ ἡ φιλία καὶ φιλεῖσθαι».

Ἡ πραγματικὴ φιλία καὶ αὐ παραχαράξεις αὐτῆς.

«Φθειροῦσαν ἦθη χρηστὰ ὄμλια κακία».

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚ ΜΕΤΑ-ΦΡΑΣΕΩΣ: Ὁραι 4.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

Κείμενα

1. Δογματικὴ ποίηση: Ὁραι 2, ἀπὸ τὴν 21ην Σεπτεμβρίου ἕως τὴν 15ην Ἀπριλίου.

Ἐισαγωγή: Γένεσις καὶ ἐξέλιξις τῆς δραματικῆς ποιήσεως. Σύνθεσις αὐτῆς πρὸς τὴν διονυσιακὴν λατρείαν. Ὁ ἰδιαιτέρως χαρακτῆρ τῆς τραγωδίας. Ἐρῶται τοῦ Διονύσου καὶ παραστάσεις τραγωδιῶν—τὸ ἀρχαῖον θέατρον—Οἱ τρεῖς

μεγάλοι δραματουργοί: Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης.

Διδακτικά ὀδοι τὸ μάλιστα ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τραγωδιῶν: Αἰσχύλου Προμηθεὺς Δεσμώτης (Οἱ στ. 561—906 ἐν συντομῶν ἀπὸ περιλήψεως). Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, Εὐριπίδου Ἰφιγένεια ἢ ἐν Ταύροις.

2. Φιλοσοφικὰ κείμενα: Ὁραι 2, ἀπὸ τῆς 21ης Σεπτεμβρίου ἕως τὴν 31ην Ἰανουαρίου.

α) Ἐισαγωγή διαλαβήσεως 1) σύντομον καὶ ἀπλῆν καταδείξιν τῆς σημασίας τῆς φιλοσοφίας διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ 2) τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους ὡς καὶ τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους.

β) Διδακτικά τῶν ἀκολουθῶν κείμενων: 1) Πλάτωνος «Κρίτων», 2) Πλάτωνος «Ἀπολογία Σωκράτους» (ἀποσπάσματα), 3) Πλάτωνος «Φαῖδων» (Κεφ. 1—8 καὶ 64—67) καὶ 4) Ἀποσπάσματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀρετὴν γενικῶς καὶ τὴν φιλίαν, ἐπιτελεγμένα ἐκ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ ὀδύδου βιβλίου τῶν «Ἠθικῶν Νικομαχεῖων» τοῦ Ἀριστοτέλους. 3. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες Λυρικοὶ: Ὁραι 2, ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου ἕως τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Ἐισαγωγή: Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ ἡ ἐξέλιξις αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα—Τὰ εἶδη τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι αὐτῆς.

Διδακτικά τῆς ἐλεγείας, τοῦ ἐπιγράμματος, τῆς λαμβικῆς, τῆς μελικῆς καὶ τῆς χορικῆς ποιήσεως (διθυράμβου—πινδαρική, ὄδης—χορικῶν μερῶν τῶν τραγωδιῶν καὶ τῶν λυρικῶν κωμῶν πρὸς τὸν ἐκ τῶν κωμῶν τῶν Ἀριστοφάνους) ἐπὶ τῆς βίας Ἀνθολογίου Λυρικῆς Ποιήσεως.

4. Ρητορικὴ—Ἀνθολογίου Ρητόρων: Ὁραι 2, ἀπὸ τῆς 16ης Ἀπριλίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Διδακτικά τοῦ Ἰ Ὀλυμπιακοῦ καὶ τοῦ Περὶ τῆς Ρηθίων ἐλευθερίας λόγου τοῦ Δημοσθένους ἐξ ἐγκριμένου ἀνθολογίου Ρητόρων.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:

Ὁραι 4. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

1. Γλωσσικὴ διδασκαλία: Ὁραι 1, ἀπὸ τῆς 21ης Σεπτεμβρίου ἕως τὸ τέλος Ἰανουαρίου.

Εἰδικώτερος σκοπὸς τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν εἶναι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ὁλοκλήρωσις τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν συνθετικῶν συντακτικῶν φαινομένων καὶ διὰ τῆς παρακολούθησός τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, εἰς τὰς γενικώτερας αὐτῆς γραμμάς.

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία περιλαμβάνει:

1. Διδακτικῶν συντακτικῶν τῆς Δημοτικῆς, κατὰ τὸ Ἀ' τρίμηνον. Μετὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν κυρίων σημείων τῆς διδασκαλίας εἰς τὴν Β' τάξιν ὀλης, διδάσκειται συστηματικῶς ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνταξις καὶ ὁ πλάγιος λόγος.

2. Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς Γλώσσης, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης Δεκεμβρίου ἕως τὴν 31ην Ἰανουαρίου. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἶναι νὰ γνωρίσουν οἱ μαθηταὶ τὴν ἀδιάσπαστον ἐνότητά τῆς γλώσσης καὶ ἀπὸ τὰ ἑθνηκὰ ἐπὶ μέρη, σήμερον, δεδιωμένου δι' ἐνός αὐτῆς περιέχεται ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ τυπικοῦ καὶ τῆς ὀρθογραφίας τῆς δημοτικῆς. Εἰδικώτερος σκοπὸς εἶναι νὰ γνωρίσουν οἱ μαθηταὶ καὶ τὰς προγενετέρας μορφὰς τῆς γλώσσης τῶν ἐν γενικαῖς γραμμάς, διὰ τῆς παρουσιάσεως μετὰ προσοχῆς ἐπιτελεγμένων κειμένων (δημητικῆ γλώσσα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ διὰλεκτοὶ—ἀττικῆ διὰλεκτοῦ—ἑλληνιστικὴ κοινὴ—ἀττικὸς—δημοτικὸς Βυζαντινὴ—νεοελληνικὴ διὰλεκτοῦ—καθαρεύουσα νεοελληνικὴ κοινὴ, δημοτικὴ). Ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἔκτασις τῶν κειμένων ἐκάστης ἐποχῆς θὰ αὐξάνη προοδευτικῶς. Περισσότερα κείμενα θὰ δοθοῦν διὰ τὰς μετὰ τὴν ἀττικὴν διὰλεκτον περιόδους.

Π. Ἐκθέσεις: Ὁραι 1.

Τὰ θέματα θὰ ἐπιλεγόμενα: Ἀπὸ τὰς ἐμπειρίας καὶ τοὺς ἐρεθισμοὺς τῶν μαθητῶν ἐκ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ τῶν πολιτιστικῶν ἐπετευγμάτων τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου (τοπία, ἐκδρομαί, ταξίδια, ἐπισκέψεις

είς βιομηχανία, μουσεία, ιδρύματα, περιγραφαι γεγονότων, σπηλιών, καταστάσεων, δραστηριότητες επαγγελματιών κλπ.) Είς τὴν τάξιν αὐτὴν σκόπιμον ἐστὶν ἄσπουδιαι αἰ μαθητῶν ἐν τῇ συντάξει αἰτίσεων, ἀναφορῶν, τηλεγραφημάτων, δημοσίων ἐγγράφων κλπ.

III. Νεοελληνικά Ἀναγνώσματα. Ὅροι 2, ἀπὸ τῆς 21ης Σεπτεμβρίου ἕως τὴν 31ην Ἰανουαρίου καὶ 3 ὄροι, ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου ἕως τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Διδακταλία χαρακτηριστικῶν κειμένων ἀπὸ τὰς κυριωτέρας περιόδους τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας: δημοτικὰ τραγούδια—κυρίως τὰ ἱστορικά, κείμενα τῆς κρητικῆς λογοτεχνίας, τὸ νεοελληνικὸν διαφωτισμὸν, ἀπομνημονεύματα εἰς τὴν δημοτικὴν, κείμενα τῆς ἐπαναστατικῆς σχολῆς, τῆς νέας ἀθηναϊκῆς σχολῆς, τῆς λογοτεχνίας τοῦ μεσοπολέμου καὶ τῆς νεωτέρας συγχρόνου λογοτεχνίας. Διδάσκονται ἐπίσης ἀπλᾶ δοκίμια ὡς καὶ ἀποσπάσματα θεατρικῶν ἔργων καὶ τέλος κείμενα ἐκ τῆς ζένης λογοτεχνίας, ὅπως καὶ εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις.

Ἐκάστης τῶν ἀνωτέρω ἐνοτήτων προτάσσεται σύντομος γραμματικολογικὴ ἐνημέρωσις.

ΙΣΤΟΡΙΑ: Ὅροι 2

ΣΚΟΠΟΣ

Διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων εἰς τὴν Γ' τάξιν τοῦ Γυμνασίου ἐπιδιώκεται αἰ μαθητῶν, μέρος τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἔχουν ἴσως ἄλλην εὐκαιρίαν νὰ διδασκῶν νεωτέρων ἱστορίαν, νὰ παρακολουθήσουν τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ νεωτέρου ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐνημερωθῶν ἐπὶ τῶν προβλημάτων, τῶν ἐπιδιώξεων, καὶ τῶν προσδοκιῶν τοῦ συγχρόνου κόσμου, ἰδιαιτέρως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ ἀκόμη εἰδικώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α) Ἀνασκόπησις τοῦ παρελθόντος ἕως τὸ τέλος τοῦ μεσαίου αἰῶνος.

β) Σκοπιμότης μελέτης τῆς ἱστορίας.

2. Ἀνακαλύψεις τῶν νέων χωρῶν:

α) Αἰτία τῶν ἀνακαλύψεων.

β) Παράγοντες εὐνοήσαντες τὰ ἀνακαλύψεις.

γ) Τὸ χροικὸν τῶν ἀνακαλύψεων.

δ) Ἄμεσοι καὶ ἀπώτεροι συνέπαις τῶν ἀνακαλύψεων (οἰκονομικαί, κοινωνικαί, ἐπιστημονικαί).

3. Ἀνθρωπισμὸς καὶ Ἀναγέννησις:

α) Ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀναγεννήσεως, τὸ νόημα καὶ αἱ ἐκδηλώσεις αὐτῆς.

β) Τὸ νόημα τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ καὶ οἱ συντελεσταὶ του.

4. Ὄρθοκεντρικὴ Μεταρρύθμισις καὶ Ἀντιμεταρρύθμισις:

α) Τὰ αἷτια καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἡ πορεία τῆς.

β) Ἡ ἀντίδρασις τῆς παπικῆς ἐκκλησίας.

γ) Ὄρθοκεντρικὸν πόλεμον (λίαν συνοπτικῶς) καὶ αἱ συνέπαις αὐτοῦ.

5. Ἀποτελέσματα τῆς Ὄρθοκεντρικῆς Μεταρρυθμίσεως:

δ) Ἐπιστῆμη καὶ Τέχνη τῆς Ἀναγεννήσεως:

α) Αἱ ἐπιστῆμαι ἕως τὸν 17ον αἰῶνα.

β) Αἱ τέχναι (ζωγραφικαί, γλυπτικαί, ἀρχιτεκτονικαί, μουσικαί) ἕως τὸν 17ον αἰῶνα.

6. Ναυτικὸς ἀνταγωνισμὸς Ἰσπανίας, Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας τὸν 16ον καὶ 17ον αἰῶνα καὶ πολιτικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὰς χώρας αὐτάς:

α) Ἀγγλοισπανικὸς ἀνταγωνισμὸς.

β) Ἀγγλολλανδικὸς ἀνταγωνισμὸς.

γ) Ἀνεξαρτησία τῆς Ὀλλανδίας ἀπὸ τὴν ἰσπανικὴν κυριαρχίαν.

δ) Πολιτικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἕως τὴν ἐνδο-ἔρον ἐπανάστασιν τοῦ 1688.

7. Ἡ ἀπόλυτος Μοναρχία:

α) Ἡ δομὴ τοῦ πολιτεύματος.

β) Ἐξωτερικὰ σύμβολα (ἀνάκτορα, ἔθιμοτυπία κλπ.).

γ) Γαλλία, Αὐστρία, Πρωσία, Ρωσία.

8. Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις τὸν 18ον αἰῶνα καὶ ὁ ἀποικιακὸς ἀνταγωνισμὸς:

α) Ἀγγλία, Γαλλία, Αὐστρία, Πρωσία, Ρωσία ἕως τὸν ἐπιοτέτη πόλεμον (1756-1763).

β) Κοινωνικὴ κατάστασις εἰς τὴν Γαλλίαν ἕως τὰς παραμονὰς τῆς Ἐπαναστάσεως.

9. Ἀμερικανικὴ Ἀνεξαρτησία:

α) Συνοπτικὴ ἀναδρομὴ εἰς τὸν ἀποικισμὸν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

β) Αἷτια προστριβῶν μὲν τὴν μητρόπολιν.

γ) Ἐξέγερσις καὶ διακήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας.

δ) Πορεία τῶν γεγονότων ἕως τὸ 1783.

ε) Ἐν νέον ἔθνος καὶ νέον πολίτευμα (1787).

10. Ἐπιστῆμη καὶ Τέχνη (Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννησιν ἕως τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν):

α) Ἐπιστῆμη.

β) Τέχνη.

11. Διαφωτισμὸς:

α) Νόημα τῶν διαφωτισμοῦ.

β) Ἀγγλικὸς, Γερμανικὸς, Γαλλικὸς διαφωτισμὸς.

γ) Οἱ ἐγκυκλοπαιδισταί.

12. Γαλλικὴ Ἐπανάστασις:

α) Αἷτια:

β) Ἐξελίξεις τῶν γεγονότων ἕως τὴν ὄραν τοῦ Δευθεντηρίου.

γ) Ἡ ἀνοδος καὶ ἡ πτώσις τοῦ Ναπολέοντος.

13. Γιμνοκρατία-Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς:

α) Δυνάμεις συντηρήσεως καὶ οργανώσεως τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ.

β) Συνθήκαι ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ (ὑποδούλου καὶ παρκοικιακοῦ).

γ) Τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ (1750-1820).

14. Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν Ἀνεξαρτησίαν (1821-32):

α) Προηγούμενα ἐξεγέρσις (συνοπτικὴ ἀναδρομὴ).

β) Φιλικὴ Ἐταιρεία.

γ) Ἐξέγερσις εἰς τὴν Μολδαβίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα (Δυνάμεις καὶ προσδοκίαι).

δ) Πορεία τῶν γεγονότων ἕως τὸ 1824.

ε) Ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἕως τὸ 1824.

στ) Πορεία τῶν πολεμικῶν γεγονότων μετὰ τὸ 1824.

ζ) Ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ μετὰ τὸ 1824.

η) Ἡ δημιουργία ἀνεξαρτήτου κράτους καὶ τὰ προβλήματα τούτου.

θ) Ὁ Καποδιστριας καὶ τὸ ἔργον του.

15. Βιομηχανικὴ Ἐπανάστασις:

α) Ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀτμομηχανὴν ἕως τὸ ἀερόπλάνον καὶ αἱ ἐπιπτώσεις τῆς (οἰκονομικαί, πληθυσμιακαί, κοινωνικαί).

β) Ἀναζήτησις πρώτων ὕλων καὶ ἀγορῶν-πελατῶν.

16. Ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τοῦ συνεδρίου τῆς Βιέννης (1815) ἕως τὸ Σράφωρον (1914):

α) Παλινομήσις τῶν προεπαναστατικῶν συντηρητικῶν δυνάμεων εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἥπειρον καὶ νέα ἀντίρροπα δυνάμεις: ἐθνικισμὸς, φιλελευθερισμὸς.

β) Αἱ ἐπανάστασις τοῦ 1848.

γ) Ἡ Γαλλία ἕως τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον (1870-1871).

δ) Ἡ Ἐνωτικὴ κίνησις εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν.

ε) Ὁ Γαλλογερμανικὸς Πόλεμος.

στ) Ἀποικιακὸς ἀνταγωνισμὸς, ἐξοπλισμοί, φιλερηνικὴ κίνησις καὶ ἀποτυχία τῆς, συνασπισμοί, παραμονὴ ἐκρήξεως.

17. Ὁ ἄλλος κόσμος κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα:

α) Συνέχισις καὶ ὁλοκλήρωσις τῶν ἐξερευνητικῶν.

β) Τὸ ἄνοιμα καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἰαπωνίας.

γ) Ἡ ἀνάπτυξις τῶν Η.Π.Α. καὶ ἡ ἐξάπλωσις αἰσθητικὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὕκεανόν.

18. Η Ελλάδα από της Έμφαση της (1832) έως τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-14):

α) Όθων και Αντιβασιλεία.
β) Η εξέγερσις της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 και το πρώτον Σύνταγμα (1844).

γ) Η περίοδος της συνταγματικής βασιλείας.
δ) Το Σύνταγμα του 1864 και ο κοινοβουλευτικός βίος της χώρας έως το 1911 (συνοπτικός).

ε) Έσωτερικά προβλήματα του Έλληνισμού (ή συμβολή του Χαρ. Τρικούπη εις την αντιμετώπισίν των).
στ) Προσπάθειαι υπέρ του αλυτρώτου Έλληνισμού έως των Έλληνοτουρκικών Πολέμων (1897) και τέλος του Μακεδονικού Αγώνος.

ζ) Πικραιί και άπορηγούσεις. Έπανάστασις εις τὸ Γουδί (1909).

η) Πολιτική σταδιοδρομία του Έλευθερίου Βενιζέλου. Άναθεώρησις του Συντάγματος (1911).

θ) Βαλκανικοί πόλεμοι (1912 - 14). (Σύντομος αναδρομή εις την ιστορίαν των Έλληνικων πληθυσμών εις την Βαλκανικήν).

19. Ο πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος (1914 - 19) και ή Ρωσική Έπανάστασις (1917):

α) Αίτια και άφορμή του πολέμου.
β) Ο πόλεμος, τὰ μέτωπα (συνοπτικός διά της χρήσεως χάρτου και έπεξηγήσεως).

γ) Αί κακοχίμαι του μαχίμου και άμάχου πληθυσμού κατά τον πόλεμον.

δ) Η θέσις της Έλλάδος εις τον πόλεμον.
ε) Η Ρωσική Έπανάστασις (1917) και ή κατάρρευσις του άνατολικού μετώπου.

στ) Η κατάρρευσις της Γερμανίας και των συμμάχων της.

ζ) Αί συνθήκαι του 1919 - 20 και ή Κοινωνία των Έθνών.

20. Η Ελλάδα από το 1915 - 1922:

α) Προστριβαί Βενιζέλου - Κωνσταντίνου.
β) Άπομάκρυνσις του νομίμου Πρωθυπουργού.
γ) Το κίνημα της Θεσσαλονίκης. Η Έλλάς εις έμπόλεμον κατάστασιν.

δ) Η έκπαιδευτική Μεταρρυθμισις (1917 - 20).
ε) Η Μεγάλη Έλλάς του 1919.

στ) Παλινορθωσις του βασιλέως. Η τραγική περιπέτεια και ή Μικρασιατική καταστροφή (1919 - 1922). Η γήνη συνοπτική αναδρομή εις την ιστορίαν του μικρασιατικού Έλληνισμού).

21. Ο Μεσοπόλεμος (1919 - 39):

α) Οικονομική κρίσις.
β) Τά παράπονα των ήττημένων.
γ) Έσωτερικά εξέλιξις εις την Ευρώπην (ιδιαιτέρως εις την Έλλάδα) και εις την Άπω Άνατολήν, Άμερικανικών άπομονωτισμῶν).
δ) Άποτυχία της Κ.Τ.Ε. Ο κόσμος όλισθαίνει πρὸς νέον πόλεμον.

22. Ο πόλεμος του 1939 - 45:

α) Αίτια, άφορμαί, έκρηξις.
β) Έπίστασις του πολέμου - Τραγικαί συνέπειαι διά τους άμάχους.
γ) Το έτος του 1940 - 41.
δ) Η κατοχή και ή Άντίστασις εναντίον των κατακτητών.
ε) Η μάχη της Άγγλιας, της Έρφήμου, της Ρωσίας, της Άπω Άνατολής.

στ) Η κατάρρευσις του Άξονος και της Άιτωπίας.

ζ) Συνθήκαι Ο.Η.Ε. Άπελευθέρωσις της Δωδ/σου.

η) Η δοκιμασία του Έθνους κατά την περίοδον 1944 - 49 και ή σημασία της Έθνικής ένότητος δια την πρόδον και την ασφάλειαν της Πατρίδος.

23. Προβλήματα του μεταπολεμικού κόσμου:

α) Το έργον του ΟΗΕ έως την εισδοχήν της Κίνας.

β) Το τέλος της άποικιοκρατίας.

γ) Προσπάθειαι των άδασμεύτων λαών δια την ευημερίαν των και την ειρήνην.

δ) Αγώνες διά την καταπολέμησιν της πείνης, της άσθενείας, του πολέμου.

ε) Σύγχρονος τεχνολογία και διαστομικά έπιτεύγματα: πηγή αίσιοδοσίας και άπορίας.

24. Προβλήματα του μεταπολεμικού Έλληνισμού:

α) Η ειρήνευσις της χώρας. Μεταπελευθερωτικαί άνωμαλίας. Ειρήνευσις της χώρας.

β) Έκδηρομυχήσεις.

γ) Ένταξις εις την Ε.Ο.Κ.

δ) Μετανάστευσις.

ε) Παιδεία.

στ) Έπαφή με τον παροικιακόν Έλληνισμόν.

ζ) Κυπριακόν, Αιγαίον.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΑΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

όρα 1.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγη τον μαθητή εις την έννοιαν και την οργάνωσιν του κοινωνικού βίου, να του γνωρίση τὰς βασικάς λειτουργίας της δημοκρατικής Πολιτείας και να του καλλιεργήση την συνειδητήν εθύνην πρὸς την Πολιτείαν και τὸ κοινωνικόν σύνολον.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΑΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

1. Εισαγωγή: Ο άνθρωπος και ή κοινωνία.
α) Γένεσις και εξέλιξις του Κοινωνικού βίου.
β) Το έθνον, κοινωνός και φορέας του πολιτισμού της κοινότητος.

Ι. Ένωσις του πολιτισμού (ορισμός, διαίρεσις, συμμετοχή του άτόμου εις την δημιουργίαν και τὰ αγαθά του πολιτισμού).

ΙΙ. Έθνικός Πολιτισμός (ιδιότηται και συμβολή εις τον πολιτισμόν της ανθρωπότητος).

ΙΙΙ. Η ύποχρέωσις του άτόμου δια διατήρησιν και συνέχισιν του πολιτισμού.

γ) Προβλήματα της κοινωνικής ζωής:

Ι. Άναγκαίοι όφροι της κοινωνικής ζωής (άμοιβαίος σεβασμός, συνεργασία, άλληλεγγύη).

ΙΙ. Ίση μετριοφίλεια — δικαιοσύνη.

ΙΙΙ. Διαρκής προσαρμογή εις μεταβαλλομένα συνθήκαι — τὸ νόημα των μεταρρυθμίσεων.

δ) Άπὸ την Κοινωνίαν εις τὸ Κράτος.

Ι. Διάκρισις των δύο έννοιών (κοινωνία - κράτος).

ΙΙ. Τὸ άτομον έντὸς της έννομου κοινωνίας.

ΜΕΡΟΣ Β'

Ο άνθρωπος και ή Πολιτεία.

2. Πολιτεία και Πολίτευμα.
α) Ένωσις και Στοιχεία της Πολιτείας (λαός, χώρα, έξουσία).

β) Ένωσις του πολιτευματος. Εἶδη πολιτευμάτων.

γ) Η δημοκρατία. Τὸ Σύνταγμα.

3. Τὸ Δημοκρατικόν πολιτευμα της χώρας.

α) Το ἴσθιον σύνταγμα της προεδρευμένης δημοκρατίας και αί βασικαί άρχαί αυτού.

β) Αί τρείς λειτουργίας της Πολιτείας.

γ) Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και αί βασικαί άρμοδιότητες αυτού.

δ) Η Βουλή: Η άνάδειξις, ή λειτουργία και τὸ έργον αὐτής.

ε) Η Κυβέρνησις και ή σχέση αὐτής πρὸς την Βουλήν.

στ) Η δικαστική έξουσία. Τὰ δικαστήρια.

ζ) Νομοθετήματα (Νόμοι, Προεδρικὰ Διατάγματα, Υπουργικαί άποφάσεις κ.λ.τ.) και ή διαδικασία θεσπίσεως αὐτών.

4. Δικαιώματα και καθήκοντα του Πολίτου.

α) Δικαιώματα άτομικά και κοινωνικά.

Δικαιώματα δι' άτομικές και πολιτικές ελευθερίας, δι' άσφάλειαν, διά παιδείαν, διά δικαιοσύνην, δι' έργασίαν, διά κοινωνικήν πρόνοιαν κ.λπ.

β) Καθήκοντα άτομικά και κοινωνικά.

Η τήρησις του Συντάγματος και των Νόμων.

Η αντίστασις κατά των επιχειρούντων την κατάλυσιν του πολιτεύματος.

Η ύποταγή τού άτομικού συμφέροντος εις τού γενικόν.

Ό σεβασμός τού συνανθρώπου και ή εξυπρέτησις τού.

Ό σεβασμός των άρχαίων μνημείων και τής ιστορικής παραδόσεως.

Η προστασία τού περιβάλλοντος.

Η κοινή γνώμη και οι παράγοντες τής διαμορφώσεώς της.

6. Κράτος και Έθνος-Ό Έλληνισμός τής διασποράς.

7. Άλλοι θεσμοί και λειτουργία.

Εκκλησία. Ένοπλοι Δυνάμεις και Σώματα Άσφαλείας.

Η κρατική διοικήσις, ή τοπική αυτοδιοικήσις και οι αυτόνομοι όργανισμοί. Η εκπαίδευσις, πνευματικά ιδρύματα, ή ύγεια και ή κοινωνική πρόνοια. Η οικονομική ζωή τής χώρας.

8. Έργασια και επάγγελμα.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Διεθνείς Όργανισμοί.

Όργανισμός Ένωμένων Έθνών (ΟΗΕ), ΟΥΝΕΣΚΟ, Διεθνής Έρυθρός Σταυρός, Συμβούλιον τής Εύρώπης, Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότης (ΕΟΚ) κ.λπ.

Παράρτημα

α) Τά άρθρα 1-25 και τού άκροτελεύτιον άρθρον 120 τού ισχύοντος Συντάγματος.

β) Η οικονομική διακρίσις των δικαιωμάτων τού ανθρώπου (τού ΟΗΕ 1948).

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ: ώρα 4

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

1. Τό Σύνολον των πραγματικών αριθμών.

Σύντομος επανάληψις διά τήν δομήν τού R. Δυνάμεις πραγματικών αριθμών με άκέραιους εκθέτας. Ίδιότητες.

2. Άλγεβρικοί παραστάσεις.

Άκέραια μονώνυμια και πολυώνυμια. Άθροισμα και γινόμενον πολυώνυμων. Άξιοσημειώτοι πολ/σμοί. Διαίρεσις πολυώνυμων. Εύρεσις πρωτοβαθμίων παραγόντων πολυώνυμου. Παραγοντοποίησις πολυώνυμου και ειδικώτερον τριωνύμου. Άπληά ρητά άλγεβρικά παραστάσεις. Έφαρμογή εις τήν επίλυσιν εξισώσεων.

3. Ευθείαι και επίπεδα εν τώ χώρω.

Πώς όρίζεται εν επίπεδον εν χώρω. Ηαίγεγρα. Σχετικά θέσεις ευθειών και επιπέδων. Παράλληλα.

4. Η απόδειξις εις τά Μαθηματικά.

Συναγωγή και Ισοδυναμία. Παραδείγματα παραγωγής άποδεικτικής διαδικασίας από τήν Άλγεβραν και τήν Γεωμετρίαν. Ευθείαι και πλαγία απόδειξις.

5. Καθετότης εν τώ χώρω.

Γωνία δύο ευθειών. Καθετότης ευθείας και επιπέδου. Κλίσις ευθείας προς επίπεδον. Διείρησις γωνίας. Καθετότης επιπέδων. Συντεταγμένα εν χώρω.

6. Συναρτήσεις.

Η συνάρτησις μις μεταβλητής γενικώς. Πολυωνυμική και ρητή συνάρτησις. Η συνάρτησις $χ \rightarrow χ+β$. Εξίσωσις ευθείας. Η συνάρτησις τού $χ \rightarrow αχ$. Η τετραγωνική συνάρτησις, $χ \rightarrow χ^2$. Παραδείγματα συναρτήσεων τής μορφής $χ \rightarrow αχ^2$, $αχ+γ$, $χ^2+βχ+γ$, $αχ^2+βχ+γ$. Γραφική λύσις τής εξίσωσεως $αχ^2+βχ+γ=0$.

7. Συστήματα εξισώσεων ή άνωστάσεων.

Εξίσωσις α' βαθμού με δύο άγνωστους. Σύστημα δύο εξισώσεων α' βαθμού με δύο άγνωστους. Σύστημα μις δευτεροβαθμίου και μις πρωτοβαθμίου εξισώσεως, με δύο άγνωστους. Γραφική επίλυσις των άνωτέρω συστημάτων. Έφαρμογαι εις προβλήματα. Άνωστά α' βαθμού με δύο άγνωστους και γραφική επίλυσις τής. Σύστημα άνωστάσεων α' βαθμού. Έφαρμογαι εις προβλήματα γραμμικού προγραμματισμού.

8. Μετασχηματισμοί εν χώρω.

Συμμετρία: άξονική, κεντρική και ώς προς επίπεδον.

Άξονες, κέντρα και επίπεδα συμμετρίας σχήματος. Μεταφορά, Όμοιοθεσία. Όμοιότητες σχημάτων εις τόν χώρο. Λόγος των έμβαδών και όγκων όμοίων σχημάτων.

9. Βασικά σχήματα εν χώρω.

Κυλινδρικοί επιφάνεια. Κάβητος τομή. Πρίσμα και κύλινδρος. Κωνική επιφάνεια. Πυραμίδα και κώνος. Επιφάνεια εις περιτοφήσις. Σφαίρα. Έμβαδά και όγκοι.

10. Στατιστική.

Συγκέντρωσις, επεξεργασία και παρουσιάσις στατιστικών δεδομένων διά πίνακων ή γραμμικών παραστάσεων. Μέση τιμή, διάμεσος, τυπική απόκλισις: ύπολογισμοί και σημασία των διά τήν μελέτην μις κατανομής συχνότητων.

11. Πιθανότητες.

Πείραμα τύχης. Πεπερασμένος δειγματικός χώρος. Τό ένδεχόμενον (γεγονός) ώς ύποσύνολον τού δειγματικού χώρου. Η έννοια τής πιθανότητος ένός ένδεχομένου. Κανόν προσθέσεως ένδεχομένων άμοιβαίως άποκλειόμενων. Κανόν πολλαπλασιασμού άνεξαρτήτων ένδεχομένων.

12. Λογαριθμικός κανών.

Αι συναρτήσεις (άκολουθία) $v \rightarrow x$ και $v \rightarrow x$, veN. Έννοια άριθμητικής και γεωμετρικής προόδου. Η έκθετική συναρτήσις και ό λογαριθμικός κανών. Λογαριθμικά κλίμακες.

13. Ηλεκτρονικοί Υπολογιστάι.

Διαγράμματα ροής. Άρχαι λειτουργίας και δυνατότητες Η. Υ. Βασικαι μονάδες ένός Η.Υ. Γλώσσα και πρόγραμμα.

ΑΓΓΛΙΚΑ. ώρα 3.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

1. Λεξιλόγιον. Διεύρυνσις τού λεξιλόγιου, διά 700 περίπου νέων λέξεων. Ός κριτήρια διά τήν έπιλογήν των θα ληφθούντα και διά τας προηγούμενας τάξεις.

2. Προφορά. Φωνητικά άσκήσεις, ώς και εις τας προηγούμενας τάξεις.

3. Προφορμική άσκήσεις. Διά τήν εξοικείωσιν των μαθητών εις τήν όμιλίαν και άκόρσιν παρθέονται έντός τής αθούσης προφορμική άσκήσις, π.χ. διάλογοι επί θεμάτων ώς τά ακόλουθα: μέσα συγκοινωνίας-έπικοινωνίας, ψυχαγωγία, επαγγέλματα κ.λπ. Επίσης οι μαθηταί καλούνται να άφηγηθούν γεγονότα ή καταστάσεις, έκ προσωπικής εμπειρίας, να περιγράψουν άντικείμενα, να άναδηγηθούν εν κειμένον. Τέλος καθοδηγούνται εις τήν σύνταξιν περιλήψεων γνωστών κειμένων, καθώς και συντόμων όμιλιών ύπό τύπον άνακοινώσεων επί θεμάτων τής καθημερινής ζωής.

4. Ανάγνωσις. Η Ανάγνωσις γίνεται έκ τού έγκεκριμένου σχολικού βιβλίου. Τά διασκόπιμενα εις ατό κείμενα είναι περιγραφαί, διηγήσεις, ποίμα:χ, σχετιζόμενα προς τας έμπειρίας των μαθητών. Ορίζονται επίσης ύπό τού διδάσκοντος άπλοποιημένα κείμενα (Simplified Readers) προς μελέτην κατ' όλιγον ύπό τών μαθητών άνάλωγος προς τó επίπεδον των γνώσεών των.

5. Γραμματική-Συντακτικόν. Σύντομος επανάληψις των διδασθέντων εκ τής γραμματικής και τού συντακτικού, εις τας δύο προηγούμενας τάξεις προκειμένου να διδασθούν εν συνεχεία τά νέα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: άνώμαλοι τύποι γραμματικής (άνώμαλα παραθετικά, άνώμαλα ρήματα), όλοι οι τύποι ένεργητικής και παθητικής φωνής των ρημάτων, όλοιοι λέξεις, χρήσις ιδιωτικισμών

εκφράσεων, χαρακτηριστικά φαινόμενα συντάξεως τῆς ἀγ-
γλικῆς γλώσσης, ἡ ἀκολουθία τῶν χρόνων, μετατροπῆ τοῦ
εὐθέως λόγου εἰς πλάγιον καὶ ἐνεργητικῶν προτάσεων εἰς
παθητικὰς καὶ ἀντιστροφάς. Ἡ ἀσκήσις εἰς τὰ θέματα
αὐτὰ γίνεται ἐντὸς καταλλήλου διδακτικοῦ κλίματος.
(Situational Teaching).

6. Γραπτὰ ἀσκήσεις. Συστηματικὰ γραπτὰ ἀσκήσεις
εἰς τὸ σχολεῖον καὶ κατ' οἶκον ὡς καὶ εἰς τὴν Β' τάξιν.
Ἐξάσκησις ἀσάτους τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνθεσιν φιλικῆς
ἐπιστολῆς ἢ ἄλλων μικρῶν κειμένων ἐκτάσεως μιᾶς παρα-
γράφου.

7. Ὁρθογραφία. Ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ὡς καὶ
εἰς τὴν Β' τάξιν.

ΓΑΛΛΙΚΑ: ὧρα 3.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΩΣΣΑ

1. Λεξιλόγιον. Ἀποτελεῖται ἐκ 500 περίπου λέξεων
καὶ ἐκφράσεων. Δίδονται λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς
καὶ νοηματικῶς. Τὰ νέα στοιχεία προσφέρονται πάντοτε
ἐντεταγμένα εἰς ἀπλοῦς φράσεις.

Ἀπομνημονεύονται μικρὰ ἐνότητες τοῦ μαθήματος,
ποιήματα καὶ γαλλισμοὶ ἐκάστου μαθήματος.

Ἀμειροῦνται 3-4 διδακτικὰ ὧρα διὰ τὴν συνειδητοποιή-
σιν ἢ ἐπίδρασιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπὶ τῆς γαλλικῆς καὶ
εἰδικότερον τῆς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως τῆς
γαλλικῆς διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας καταλήξεων ἑλληνικῆς
προελεύσεως: -IQUE (-ικός), ISME (-ισμός) κ.λπ., ὡς
καὶ προβλήματα: TELEVISION (τηλε), ὡς καὶ ὀριζόμεναι
σχέσεις τῶν δύο γλωσσῶν πρὸς ἀλλήλας.

α) Ἡ διαφοροποίησις ἑλληνικῶν τοπωνυμῶν εἰς τὴν
γαλλικὴν π.χ. CANEE-Χανιά, CORFOU-Κέρκυρα, LE-
PANTE-Ναύπακτος κ.λπ.

β) Ἡ μορφή ἑλληνικῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς τὴν
γαλλικὴν π.χ. PINDARE-Πίνδαρος ULYSSE-Ὀδυσσεύς, HE-
CUBE-Ἑκάβη, ARISTOTE-Ἀριστοτέλης κ.λπ.

2. Γραμματικὴ-Συντακτικὴ.

Ἀνασκόπησις καὶ συμπλήρωσις τῶν γνώσεων. Ἀπλοῖ
χρόνοι τῶν συνηθετέρων ἀνώμαλων ρημάτων. Περιγρα-
φικαὶ τύποι ρημάτων (JE VAIS+INFINITIF, JE VIENS
DE + INFINITIF, JE SUIS EN TRAIN DE + INFI-
NITIF). Διδασκαλία τοῦ IMPARFAIT DE LINDICA-
TIF, τοῦ PARTICIPE PRESENT, τοῦ GERONDIF.
Μία πρώτη προσγγίσις τοῦ CONDITIONNEL καὶ SUB-
JONCTIF PRESENT καθὼς καὶ τοῦ INFINITIF PRE-
SENT ἐν τῇ ἐνόησι τῆς προσταγῆς. Συνεγίεται ἡ μελέτη
τῶν ἀντωνυμιῶν, κυρίως τῶν προσωπικῶν (ἕμμεσον καὶ
ἕμμεσον ἀντικείμενον).

Ἡ ἔννοια τῆς προτάσεως, τοῦ κατηγορομένου, τοῦ
ἐμπροθέτου καὶ ἐπιρροηματικοῦ προσδιορισμοῦ, τοῦ ἐπιθε-
τικοῦ προσδιορισμοῦ καὶ ὁ τρόπος, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐκφρά-
ζεται τὸ συμπέρασμα καὶ αἰτία.

3. Προφορικὸς Λόγος.

α) Προφορὰ: Φωνητικὰ ἀσκήσεις, ὡς καὶ εἰς τὰς
προηγούμενας τάξεις.

β) Ἀνάγνωσις: Ἀνάγνωσις διαλόγων, κειμένων καὶ
ποιημάτων ἀποικοπιτοῦσα εἰς τὴν ρέουσαν φυσικὴν ἀνά-
γνωσιν. Ἐλεγχὸς διὰ προφορικῶν καὶ γραπτῶν ἀσκήσεων
πρὸς διαπίστωσιν τῆς κατανοήσεως τοῦ μαθήματος. Ἀπό-
δοσις τοῦ νοήματος εἰς συνηθῆ λόγον. Ἀνάγνωσις κατ' οἶκον
ἀπλῶν κειμένων (Textes en Français Faciles) ἢ γαλλικῶν
μαθημάτων περιοδικῶν (π.χ. Quoi de neuf).

γ) Προφορικὰ ἀσκήσεις: Οἱ μαθηταὶ συνεγίζουσι νὰ
ἀσκονταῖν εἰς τὴν ἀνεωτέραν προφορικὴν χρῆσιν τῆς γαλλι-
κῆς γλώσσης, διὰ τῆς περιγραφῆς ἀντικειμένων, τῶν σχολια-
στικῶν γεγονότων, τῆς συζητήσεως ἐπὶ θεμάτων τῆς καθη-
μερινῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀπαγγελίας ποιημάτων ἢ περικοπιτῶν
περὶ ἑαυτῶν.

4. Γραπτὰ ἀσκήσεις: Εἶναι σύντομοι καὶ ἀποτελοῦν
συνέχεια τῶν προφορικῶν. Πράττειται περὶ γλωσσικῶν
ἀσκήσεων, ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουσι
εἰς τὴν σύνθεσιν συντόμου παραγράφου, σύνταξιν ἀπλῶν
ἐπιστολῶν, συμπλήρωσιν ἐντύπων, καρτελλῶν κ.λπ., περι-
λήψεως κειμένων, μετατροπᾶς χρόνων. Εἰς τὴν ὀρθογραφίαν
ἐλέγχεται πλήρως τῆς γραμματικῆς καὶ ἡ ὀρθὴ ἀπόδοσις
τῶν φθόγγων, ὥστε νὰ ἀποφεύγονται τὰ ἀκουστικὰ λάθη.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

ὧρα 1.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΩΣΣΑ

Εἰσαγωγή: Γεωγραφικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος καὶ σύγκρισις
αὐτῆς μὲ διαφόρους ἄλλας χώρας τοῦ κόσμου. Γεωλογικὴ
ἐξέλιξις καὶ διαμόρφωσις τῶν ἑλληνικῶν γεωγραφικῶν
διαμερισμάτων.

Φυσικὴ γεωγραφία: Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους, τὸ
κλίμα καὶ τὸ ὕδωρ τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει.

Πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος:
Ἡ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ προβλήματα αὐτοῦ
(ἐλάττωσις τῆς γεννητικότητος-μόνιμος καὶ προσωρινῆ-
μετανάστευσις εἰς τὴν Ἑλλάδα κ.λπ.). Τὰ χωρία καὶ οἱ
ἀγροτικοὶ συνοικισμοί. Αἱ πόλεις. Αἱ ἀγροτοπόλεις. Τὰ
μεγάλαι ἀστικά κέντρα. Τὰ αἷτια καὶ αἱ συνέπειαι τῆς δη-
μιουργίας αὐτῶν. Προτενοῦσα καὶ συμπρωτεύουσα. Διοικη-
τικὴ διαίρεσις. Ἡ παιδεία. Οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας:
πρωτογενεῖς συντελεστὰ ἑθνικῆς παραγωγῆς (γεωργία,
κτηνοτροφία, δασοκομία, ἀλιεῖα). Δευτερογενεῖς συντε-
λεστὰ ἑθνικῆς παραγωγῆς (μεταλλεῖα, ὄρυγμα, λατομεία,
ἀλλυκὰ, οἰκτεργία, βιομηχανία, πηγαὶ ἐνεργείας). Τριτο-
γενεῖς συντελεστὰ ἑθνικῆς παραγωγῆς (μεταφορὰ, τηλε-
πικοινωνία, ναυτιλία, ἐμπόριον, τουρισμός). Αἱ οἰκονομικαὶ
σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ τῶν
λοιπῶν χωρῶν τῆς γῆς.

Ἡ ἑλληνισμὸς τῆς διασπορᾶς: Ἡ συμβολὴ τοῦ εἰς τὴν
οἰκονομίαν τῆς χώρας καὶ ἡ φροντίς δι' αὐτὸν.

Ἡ Κυπριακὴ ἑλληνισμὸς.

ΦΥΣΙΚΗ - ΧΗΜΕΙΑ

ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑΣ

ὧρα 3.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΩΣΣΑ.

1. Μηχανικὴ: Μεταβαλλομένη κίνησις. Ἐπιτάχυνσις.
Ἐπιβράδυνσις. Ὁμαλὴ μεταβαλλομένη κίνησις. Τύποι
καὶ γραφικὰ παραστάσεις.

2. Δυναμικὴ. Θεμελιώδεις ἐξισώσεις. Δράσις-ἀντίδρασις.
Βάρος τῶν σωμάτων. Ὄρμη. Διατήρησις τῆς ὀρμῆς καὶ
ἐφαρμογαὶ αὐτῆς. Ὁμαλὴ κυκλικὴ κίνησις. Κεντρομόλος
καὶ φυγόκεντρος δυνάμις.

3. Ταλαντώσεις-Ἀκουστικὴ. Ἔννοια ταλαντώσεως. Ἐκ-
κρεμῆς. Μέτρησης τοῦ χρόνου. Ἐξηγητικὰ ἐπιπέδου ταλάντωσις.
Συντονισμός. Κύματα. Ὁ ἦχος ὡς κύμα. Χαρακτηριστικὰ
τοῦ ἤχου. Ἀντήχησις. Ἡχογόνοι πηγαὶ (ποιοτικά).

4. Ἠλεκτρισμός. Ἠλεκτρισμὸς διὰ τριβῆς καὶ ἐπαγωγῆς.
Ἠλεκτροσκόπων. Ἔννοια φορτίων καὶ εἶδη αὐτῶν. Νόμος
COULOMB.

Δομὴ τοῦ ἀτόμου. Πρότυπον BOHR. Πρωτόνια, νετρό-
νια, ἠλεκτρόνια, ἀτομικὸς καὶ μαζικὸς ἀριθμός. Ἰσότοπα.

Ἀγωγοὶ καὶ μονωταί. Ἐλευθέρη ἠλεκτρόνια. Ἠλεκτρι-
κὸν ρεῖμα. Πηγαί.

Ἀποτελέσματα τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Διαφορὰ δυ-
ναμικοῦ. Ἀμπερόμετρα, βολτόμετρα. Νόμος τοῦ OHM.
Ἀντίστασις καὶ παράγοντες ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται.
Μεταβλητὴ ἀντίστασις. Ἐνεργεῖα καὶ ἰσχύς τοῦ ἠλεκτρι-
κοῦ ρεύματος. Ἐφαρμογαί.

Ἠλεκτρόλυσις. Συσσωρευτὰ μολύβδου. Ἐνθὰ στοιχεῖα.
Θερμὸηλεκτρικὸν φαινόμενον.

5. Ηλεκτρομαγνητισμός. Μαγνήται. Πυξίς. Πηνία. Ηλεκτρομαγνήται. Δυνάμεις επί κινουμένων φορτίων εντός ηλεκτρικού πεδίου (LAPLACE). Έφαρμογαι δυνάμεων (LAPLACE) εις κινητήρας. Έπαγωγή. Αύτπαγωγή. Έφαρμογαι. Γένεσις τοῦ ἐναλλασσομένου ρεύματος. Ένεργός τάσις και Έντασις. Μετασχηματιστάς. Έδρωλεκτρικά ἑρυστάσια και γραμμαι μεταφορῆς. Άγωγιμότης ἀέρων. Άκτινες RONTGEN. Καθοδὸς σωλῆν και ἑφαρμογαι αὐτοῦ. Φωτοηλεκτρικὸν φαινόμενον και ἑφαρμογαι αὐτοῦ. Ποιοτικὴ περιγραφή τῶν ἡλεκτρικῶν ταλαντώσεων. Τηλεπικοινωνίαι. Ημιαγωγοί. Κρυσταλλοδίοδος. Έφαρμογαι.

6. Στοιχεῖα Πυρρηνικῆς Φυσικῆς. Ραδιενέργεια, ραδιοϊσότοπα. Πυρρηνικὴ σχέση και σύντηξις. Ηλιακὴ ἐνέργεια. Πυρρηνικὸς ἀντιδραστήρ. Βιολογικὰ δράσεις.

ΧΗΜΕΙΑ : Όρα 1 ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

1. Μέταλλα. Όρυκτά. Μεταλλεύματα. Μεταλλουργία. Γενικαὶ ιδιότητες τῶν μετῶλων. Κράματα. Σίδηρος. Άλουμίσιον. Χαλκός.

2. Όργανικα Χημεία. Άντικείμενον ὀργανικῆς Χημείας. Ταξινομήσις ὀργανικῶν ἐνώσεων. Στοιχεῖα ὀνοματολογίας. Όμόλογοι σειραι. Μεθάνιον. Αἰθάνιον. Άκετυλιόν. Βενζόλιον. Πετρέλαια. Τὰ ἑλληνικὰ πετρέλαια. Βενζῖναι και λοιπὰ πετροχημικὰ προϊόντα. Αἰθάνθρακες και λιγνίται. Αἰθλοὶ ἀλλοκλή. Συμώσεις. Όργανικὰ ὄξέα. Όξικόν ὄξύ. Προτεῖναι. Έδατόνθρακες. Γλυκόζη, Σάκχαρον, Άμυλον. Κυτταρίνη. Πλαστικά Φάρμακα. Έστέρες. Λίπη και ἔλαια. Σάπωνες και ἀπορρυπαντικά.

Χημικὴ ἐνέργεια και ἔλαια μορφαί ἐνέργειαί. Θερμιχημεία. Φωτοχημεία. Ηλεκτροχημεία.

4. Χημεία και σύγχρονος ζωή.

Η ἑλληνικὴ χημικὴ βιομηχανία. Η χημικὴ βιομηχανία στὴν ΕΟΚ. Σημασία τῆς χημείας διὰ τὴν σύγχρονον ζωήν. Θετικαὶ και ἀρνητικαὶ ἐπιπτώσεις. Σύγχρονα προβλήματα.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ: Όρα 1

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς βιολογίας εἶναι :

1. Η συνολικὴ θεωρήσις τῶν ἐμβίων ὄντων και τῶν βασικῶν λειτουργιῶν ἐπὶ κυτταρικῷ ἐπιπέδῳ, ὡς και ἡ ἐκ παραλλήλου συμπλήρωσις και ὁ συνδυασμὸς τῶν γενικῶν γνώσεων ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους βιολογικῶν μαθημάτων τῶν διδάσθεντων εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις.

2. Η κατανόησις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν κοινῶν και εἰς τὰ πλέον ἑτεροειδῆ ὄντα δομῶν και λειτουργιῶν, αἱ ὁποῖαι σχεδὸν ταυτίζονται, κυρίως εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ κυττάρου.

3. Η κατανόησις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν κοινῶν εἰς ἕκαστον τοῦς ὀργανισμοῦς μηχανισμῶν κληρονομικότητος μετ' ἰδιαιτέρων ἑμφασιῶν εἰς τὴν κληρονομικότητα τοῦ ἀνθρώπου.

4. Η στοιχειώδης μελέτη τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων και τῶν πρακτικῶν ἑφαρμογῶν τῆς βιολογικῆς ἐπιστήμης.

5. Η κατανόησις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ γεγονότος ἐπ' αἱ ὀργανισμοὶ ἀποτελοῦν ἐνιαῖον ζωντανὸν σῶλον, εἰρισκόμενον εἰς ἄμεσον λειτουργικὴν σύνδεσιν πρὸς τὸ περιβάλλον αὐτῶν, ἐμβῖον και ἄβιον, τὸ ὁποῖον ἐπηρεάζει τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς και αἱ ἐκδηλώσεις αὐτῆς. Αἱ κυτταρικαὶ μορφαί ζωῆς : τοι και φάγοι (δομή, ἀνακατασκευατικὸς κύκλος, λύσις κυττάρου, μόνιμος νέου κυττάρου).

1. Τὸ κύτταρον. Εἰσαγωγή, χημικὴ σύστασις τοῦ κυττάρου, κυτταρικὰ ὄργανίδια (δομὴ και λειτουργία αὐτῶν) γονίδια και λειτουργία αὐτῶν. Διαφοραὶ ζωικῶν και φυτικῶν κυττάρων. Φωτοσύνθεσις. Κυτταρικὸς πολλαπλασιασμὸς : Μίτωσις και βιολογικὴ σημασία τῶν φαινομένων. Διαταραχὴ τῆς ὁμαλῆς πορείας κατά τὴν μίτωσιν και μείωσιν. Μονοκύτταροι και πολικύτταροι ὀργανισμοί.

2. Άναπαγωγή : Μονογονία, ἀμφιγονία, ἐναλλαγή γένων, γονιμοποίησις.

3. Έμβρυολογία : Αὐλάκισις, διαφοροποίησις, φυσιολογία ἐμβρύων.

4. Μηχανισμὸς κληρονομικότητος : Ποικιλομορφία εἰς τὸς πληθυσμοὺς και κληρονομικότης. Έπιδακτικὴ ιδιότητις. Νόμοι τοῦ Μέντελ (μονοβριθισμὸς).

Γονότυπος-Φαινότυπος. Φυλοσύνδετος κληρονομικότης, φυλοκαθορισμὸς τῶν ὀργανισμῶν ὡς βιολογικῶν φαινομένων, γονίδια και μεταλλάξει, χρωματιστικαὶ ἀνωμαλίαι, διὰ γενικῶν παραδειγμάτων και ἐκδηλώσεων διὰ παραδειγμάτων ἐκ τῆς γενετικῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν.

5. Όργανισμὸς και περιβάλλον : Έννοια τοῦ περιβάλλοντος. Έπιδράσις διαφόρων παραγόντων τοῦ περιβάλλοντος εἰς τοῦς ὀργανισμοῦς και προσαρμογή. Άναστρεπτικαὶ και μόνιμοι ἐπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος. Έπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος κατά τὴν ἀνάπτυξιν.

6. Οἰκολογία : Άλυσιδεῖς, τροφῆς, βίωσις, βιοκινῶντις και βιολογικὴ ἰσορροπία. Έπίδρασις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς βιολογικῆς ἰσορροπίας. Μόλυνσις τοῦ περιβάλλοντος. Εἶδη και τρόποι μόλυνσεων. Διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν βιοκοινωνιῶν ἐξ αἰτίας τῆς μόλυνσεως τοῦ περιβάλλοντος. Τρόποι προλήψεως τῶν μόλυνσεων.

7. Στοιχεῖα ἐπηρευομένης βιολογίας : Βελτιώσις εἰδῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν γεωργίαν και τὴν πτηνοτροφίαν. Καταπολέμησις τῶν παρασίτων. Εἰγονική. Τὰ ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα τῆς προσταθείας τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν μεταποίησιν τῆς φύσεως πρὸς ἴδιον ὄφελος.

8. Έξελίξις τῶν ὀργανισμῶν : Εἰσαγωγή, παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὴν ἐξέλιξιν. Μέθοδοι μελέτης και ἐξελίξεως και τῆς συγγενείας μεταξὺ τῶν εἰδῶν. Έργαστηριακὴ ἀσκήσις.

ΜΟΥΣΙΚΗ: Όρα 1

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Μουσικὴ ἀνάγνωσις, ὡς και εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, εἰς τρόπους μεζόνα ἐλάσσονα και ἑλληνικοὺς και εἰς τὰ 2/2, 3/4, 4/8, και 5/8, εἰς διαστήματα τέμπερτις και ἕκτης και εἰς τὰς γνωστάς ἀξίαις. Σύντομα γυμνάσματα (6-8) φωνητικῆς ἀκουστικῆς και ἀναγνωστικῆς ἐξασκήσεως : α) εἰς τὰς μεζόνας κλίμακας ΝΤΟ, ΣΟΛ, ΡΕ, ΦΑ, ΣΙ ὤρ, και ΜΙ ὤρ.

β) Εἰς τὰς ἐλάσσονας κλίμακας ΛΑ, ΡΕ, ΣΟΛ, ΝΤΟ, ΜΙ εἰς εὐχρηστὰ μέτρα. Γενικαὶ διορθωτικαὶ και βελτιωτικαὶ ἐνέργειαί μουσικῆς ἀναγνώσεως και ἀποδόσεως (μελωδικαὶ, ρυθμικαὶ, ἑκφραστικαὶ).

Στοιχεῖα ἱστορίας τῆς Μουσικῆς. Έλληνικὸ ἔθνικὸ χοροί. Η Μουσικὴ εἰς τὴν Δύσιν. Μουσικὴ Μπαρόκ. Κλασσικὴ σχολή. Ρομαντικὴ σχολή. Νεώτεροι τάσεις.

Στοιχεῖα μορφολογίας ἐπὶ τῆς βάσει ἀκροάσεων (περιγραφή εἰδῶν μουσικῶν συνθέσεων). Άκροατικὴ διάκρισις και ἀπλὴ ἀνάγνωσις τῶν μουσικῶν μορφῶν : Σονάτα, πρελούδιο, φούγκα, ὀδερτοῦρα, συμφωνία, κοντσέρτο, συμφωνικὸν ποίημα, ὁρατόριον, ὄπερα, ὄπερέτα, ἰντερμέτζο, πότ-πουρι, ραψωδία.

Άσματα τῶν αὐτῶν κατηγοριῶν ὡς και ἐκείνα τῶν προηγουμένων τάξεων. Μουσικαὶ ἀκροάσεις : Καλομοῖρα «Συμφωνία τῆς Λεβεντιάς» (ἀποσπάσματα) Βαρβόλη «Συμφωνία Σούτα», Σιλάβου «Κασσιανή» (ἀποσπάσματα), Θεοδωράκη «Αἶλιον ἐστίν» (ἀποσπάσματα). Ἰταλικὴ ρομαντικὴ σχολή : PALESTRINA «Λειτουργία τοῦ Πάπα Μαρκέλλου» (ἀποσπάσματα) Manieri. Εἰσαγωγή, Μουσοςκόγι, Εἰκόνας ἀπὸ μίαν ἑθεσον (ἀποσπάσματα) Handel ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Μεσσιάν». ΒΑCΗ, Σούτα ἀριθ. 2 σὲ σι ἐλάσσονα, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ «Κατὰ Ματθαιοῦ πάθην». ΗΑΥDΝ, «Η συμφωνία τῶν ἀποχαρμητοῦ» (τὸ τελευταῖον μέρος). ΜΟΖΑΡΤ, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ὄπεραν «DON GIOVANNI». Σονάτα διὰ πιάνο σὲ νῆ

μαίζονα Κ.Υ. 309. ΒΗΘΗΘΕΝΟΝ τέμνον κοντότερο διά πλάνο και ὀρχήστρα (αὐτοκατοριζόμενον).

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ : ὄρα 2.

Ι. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν εἶναι ὁ καθοριζόμενος εἰς τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν Α' καὶ Β' τάξεων τοῦ Γυμνασίου.

ΙΙ. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

α) ΑΡΡΕΝΩΝ

1. Ἐλεύθερα ἀσκήσεις ἔχουσαι ὡς βάσιν τὴν φυσικὴν κίνησιν καὶ τὸν ρυθμὸν.

Μεταπολίσεις, ἀναπηδήσεις, ἄλλατα, αἰωρήσεις, περιστροφῆς, περιστροφῆς, τάλαντεύσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ πρὸς ὄλους τοὺς ἄξονας καὶ τὰ ἐπίπεδα, ἀσκήσεις εὐκαμψίας τῶν ἀρθρώσεων καὶ ἀσκήσεις διατάσεως, ἐνδυναμώσεως καὶ χαλαρώσεως τῶν μυῶν ἐν προηγμένη μορφῇ.

Συνακρίσεις καὶ ἀσκήσεις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν προκαθορισμένου σκοποῦ.

2. Ἀσκήσεις μετὰ κινήτων ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὄργάνων.

Ἀσκήσεις διὰ παντὸς εἶδους σφαιρῶν (λατρικῶν, ἐλαστικῶν κτλ.), κοντῶν, σγονακίων, ἐμποδίων, στρωμάτων, κορινῶν, πλινθίων, σγονίων ἀναρχήσεως, δοκῶν, μονοζύγων, πολυζύγων, δυναμομέτρων, βαρῶν, βατήρων κτλ.

Ὁ ὄγκος τῶν ὄργάνων, τὸ βάρος, τὸ ὕψος καθὼς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῶν ἐνοργάνων ἀσκήσεων πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ μαθήματος, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν γυμναστικὴν πρόδον τῶν μαθητῶν.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἐβραϊσμοὶ καὶ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς καὶ ὁλοκλήρωσις τῶν κανονισμῶν εἰς τὰς ἀσκήσεις ἐδάφους ἐφ' ἵππου μετὰ λαβρῶν εἰς τὸ μονόζυγον, εἰς τὸ δίζυγον, εἰς τοὺς κρίκουσιν καὶ εἰς τὰ ἄλλατα ἐφ' ἵππου.

Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὁργάνωσις ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ ἀπλά καὶ σύνθετα προγράμματα ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

4. Παιγνίδια-Ἀθλοπαιδία.

α) Ἀπαντὰ τὰ εἶδη γυμναστικῶν-ψυχαγωγικῶν παιγνιδίων, ἐθνικῶν καὶ ξένων, β) προπαρασκευαστικὰ παιγνίδια ἀθλοπαιδίων, γ) ἀπλά μορφὰ ἢ παραλλαγὰ ἀθλοπαιδίων ὑπὸ ἀγωνιστικῆν μορφήν, δ) Ἐβραϊσμοὶ καὶ ἐπιτελεσις τῆς τεχνικῆς, τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀθλοπαιδίων. Σχηματισμὸς ὁμάδων κατὰ κατηγορίαν ἀθλοπαιδίων καὶ διεξαγωγὴ ἀγῶνων συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμοὺς.

5. Κλασσικὸς ἀθλητισμὸς.

α) Ἐβραϊσμοὶ καὶ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς, τῆς κλασσικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασσικοῦ ἀθλητισμοῦ, β) ὁργάνωσις τακτικῶν ἀθλητικῶν ἡμερῶν μὲ περιορισμένον ἢ πλήρες πρόγραμμα καὶ ἀθλητικὰ ὄργανα (κατὰ τοὺς κανονισμοὺς), γ) ἐπιτελεσις ἐπιτεύξεως ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν ἀτομικῆς ἐπιδόσεως εἰς ἐν ἢ περισσοτέρα ἀγωνίσματα.

α) Ὀμάτια τῆς τρίτης (Γ') τάξεως δύναται νὰ ἐπιδίδονται εἰς μίαν κατηγορίαν ἀθλημάτων ἢ νὰ εἰδικεύονται εἰς ἐν μόνον ἀγώνισμα. Οἱ δρόμοι ταχύτητος καὶ οἱ δρόμοι ἡμιαντοχῆς καὶ ἀντοχῆς αὐξάνουσι (σταδιακῶς) ἐν σχέσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἐτη, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν πάντοτε τῆς καταλλήλου προετοιμασίας.

6. Κολύμβησις.

α) Ἐβραϊσμοὶ καὶ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς ὅλων τῶν εἰδῶν κολυμβήσεως.

β) Τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς τῶν ἐκνητήσεων, τῶν στροφῶν καὶ τῶν καταδύσεων ἀπὸ ὕψους 1-5 μέτρων.

γ) Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὁργάνωσις ἀγῶνων μὲ περιορισμένον ἢ πλήρες πρόγραμμα.

δ) Ὅργανωσις ἀγῶνων καταδύσεων.

ε) Διδασκαλία τῆς ὑδατοσφαιρῆσεως.

στ) Διδασκαλία τῶν βασικῶν λαβρῶν ἀνελεύσεως, μεταφορᾶς καὶ διασώσεως πνιγμένου. Ἀπόδυσιν εἰς τὸ ὕδωρ. Μεταφορὰ πνιγμένου εἰς ἀπόστασιν 25 μέτρων. Τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς ἀναπνοῆς.

7. Κωπηλασία-Ἰστιοπλοία.

Ὅπου διδάσκονται ναυτικὰ ἀγωνίσματα, ἐπιδιώκεται ἡ ἐβραϊσμοὶ καὶ ἡ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς τακτικῆς αὐτῶν.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα.

Ὅπου αἱ συνθήκαι ἐπιτρέπουσι καὶ οἱ μαθηταὶ διδάσκονται χιονοδρομικὰ, ὄρειβατικὰ, ἀεροναυτικὰ κτλ. ἀθλήματα, ἐπιδιώκεται ἡ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς τακτικῆς αὐτῶν καὶ ὁ σχηματισμὸς μαθητικῶν ὁμάδων κατὰ ἀθλημα.

9. Ἑλληνικοὶ χοροὶ.

Διδάσκονται οἱ Ἑθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανῶν καὶ Τσαμικῶν, καθὼς καὶ ἄλλοι ἀπλοὶ χοροὶ ἀπὸ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικότερον τῆς περιοχῆς ὅπου εὐρίσκονται τὸ Γυμνάσιον.

Σχηματισμὸς μαθητικῶν συγκροτήματος λαϊκῶν χορῶν.

β) ΘΗΛΕΩΝ

Ι. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

1. Ἐλεύθερα ἀσκήσεις, ἔχουσαι ὡς βάσιν τὴν φυσικὴν κίνησιν καὶ τὸν ρυθμὸν.

Μεταπολίσεις, ἀναπηδήσεις, ἄλλατα, αἰωρήσεις, περιστροφῆς, περιστροφῆς, τάλαντεύσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ πρὸς ὄλους τοὺς ἄξονας καὶ τὰ ἐπίπεδα, ἀσκήσεις, εὐκαμψίας τῶν ἀρθρώσεων καὶ ἀσκήσεις διατάσεως, ἐνδυναμώσεως καὶ χαλαρώσεως τῶν μυῶν εἰς τὴν πλήρη μορφήν των.

Συνακρίσεις καὶ ἀσκήσεις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ προκαθορισμένου σκοποῦ.

2. Ἀσκήσεις μετὰ κινήτων ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὄργάνων.

Ἀσκήσεις διὰ παντὸς εἶδους σφαιρῶν (λατρικῶν, ἐλαστικῶν κ.λπ.), διὰ στεφάνων, ταινιῶν, κοντῶν, σγονακίων, ἐμποδίων, στρωμάτων, κορινῶν, πλινθίων, δοκῶν, μονοζύγων, δίζυγων, πολυζύγων, ἐφαλτηρίων κτλ.

Ὁ ὄγκος τῶν ὄργάνων, τὸ βάρος, τὸ ὕψος καθὼς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῶν ἐνοργάνων ἀσκήσεων πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ μαθήματος, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πρόδον τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἀσκήσεις δι' αὐτῶν.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἐβραϊσμοὶ καὶ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς καὶ ὁλοκλήρωσις τῶν κανονισμῶν εἰς τὰς ἀσκήσεις ἐδάφους εἰς τὸ δίζυγον, εἰς τὴν δοκὴν καὶ εἰς τὰ ἄλλατα ἐφ' ἵππου.

Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὁργάνωσις ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ ἀπλά καὶ σύνθετα προγράμματα ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

4. Ἀσκήσεις ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἐβραϊσμοὶ καὶ τελειοποιήσεις τῆς τεχνικῆς τῶν ἀγωνισμάτων τῆς ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Διδασκαλία καὶ ἐκτέλεσις τῶν προγραμμάτων ἐλευθέρων ἀσκήσεων καὶ ἀσκήσεων διὰ κορινθίων, σφαιρῶν, στεφάνων, σγονακίων καὶ ταινιῶν.

Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὁργάνωσις ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ ἀπλά καὶ σύνθετα προγράμματα ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

5. Παιγνίδια - Ἀθλοπαιδία.

α) Ὅλα τὰ εἶδη τῶν γυμναστικῶν - ψυχαγωγικῶν παιγνιδίων, ἐθνικῶν καὶ ξένων, β) προπαρασκευαστικὰ παιγνί-

δια ἀθλοπαιδιών, γ) ἀπλάι μορφαί ή παραλλαγαί ἀθλοπαιδιών ή άγωνισμάτων είν άγωνιστική μορφή, δ) εδραίωσις και επέκτασις τής τεχνικής, τής τακτικής και τών κανονισμών τών ἀθλοπαιδιών.

Σχηματισμός ομάδων κατά κατηγορίαν ἀθλοπαιδιάς και διεξαγωγή άγώνων, κατά τούς κανονισμούς.

6. Κλασσικός ἀθλητισμός.

α) Έδραίωσις και τελειοποίησις τής τεχνικής, τής τακτικής και τών κανονισμών τών άγωνισμάτων του κλασσικού ἀθλητισμού, β) όργάνωσις τακτικών ἀθλητικών ήμεριδών με περιουσιμένον ή πλήρες πρόγραμμα και ἀθλητικά όργανα, κατά τούς κανονισμούς, γ) επιδίωξις επιτεύξεω εκ μέρου τών μαθητιών άτομικής επίδοσεω εις έν ή περισσότερα άγωνίσματα.

Αί μαθητρία τής Γ' τάξεωσ δύνανται να επιδίδωνται εις μίαν κατηγορίαν ἀθλημάτων ή να ειδικεύονται εις έν μόνον άγώνισμα. Οι όδρόμοι ταχύτητοσ και οι όδρόμοι άντοχής και ήμιαντοχής αύξάνουσ σταδιακάσ υπό την προϋπόθεσιν πάντοτε τής καταλλήλου προετοιμασίας.

7. Κολύμβησις.

α) Έδραίωσις και τελειοποίησις τής τεχνικής όλων τών ειδών κολυμβήσεωσ, β) τελειοποίησις τής τεχνικής τών ικανήσεων, τών στροφών και τών καταδύσεων από ύψουσ 1 - 5 μέτρον, γ) σχηματισμός ομάδων και όργανώσις άγώνων με περιουσιμένον ή πλήρες πρόγραμμα, δ) όργάνωσις άγώνων καταδύσεωσ, ε) διδασκαλία τών βασικών λαβών ανέλικυσεωσ, μεταφορέσ και διασώσεωσ πνιγομένου, στ) εκμάθησις τής τεχνικήσ αναπνοήσ.

8. Λοιπά άθλήματα.

Όπου αί συνθήκαι επιτρέπουσ και αί μαθητρία διδάσκονται γυμνοδραματικά, όρειβατικά, άεροναυτικά κτλ. άθλήματα, επιδιώκεται ή προαγωγή τής τεχνικήσ και τής τακτικήσ αυτών και ό σχηματισμός μαθητικών ομάδων κατά άθλημα.

9. Έλληνικοί χοροί.

Διδάσκονται οι Έθνικοί χοροί Καλαματιανών και Τσαμικεσ, καθώς και άλλοι απλοί χοροί έξ όλων τών περιούων τής Ελλάδοσ, ειδικότερον οι χοροί τής περιούησ, όπου εύρίσκειται τό Γυμνάσιον.

Σχηματισμός συγκροτήματοσ λαϊκών χορούν υπό μαθητιών.

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ. Όρα 1.

Παρατήρησις :

Ό Σχολικός και Έπαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ) έχει χαρακτήρα Σχολικής και Έπαγγελματικής ήνσημερώσεωσ και δεν θα βαθμολογήται όπωσ τά άλλα μαθήματα.

A. ΣΚΟΠΟΣ.

Ό γενικός σκοπόσ του Σχολικού και Έπαγγελματικού Προσανατολισμού είναι να βοηθήσ τόν μαθητήν εις την εκλογήν τής καταλλήλου και άντιστοιχού προς τάσ ικανότητασ και κλίσεισ του σχολικής και επαγγελματικής κατευθύνσεωσ, ούτασ όστε ή εκλογή του κύκλου σπουδών ή του επαγγέλματοσ να τόν ικανοποιήσ ψυχικάσ και να τόν βοηθήσ να ένταχθ ή εις την κοινωνίαν όσ παραγωγικόν και χρήσιμον μέλοσ αυτήσ.

Ειδικότεροι σκοποί είναι :

1. Να ήνημερώσ ό π ε σ υ θ ύ ν ω σ τόν μαθητήν επί τών μεταγυμνασιακών σχολικών βαθμίδων και κατευθύνσεων.

2. Να φέρ ή εις γνώσιν του μαθητού τούσ όρουσ και τάσ προϋποθέσεισ εισόδου εις έκαστον επαγγέλμα, τούσ όρουσ ήργασιασ και άμοιβήσ και τάσ δυνατότητασ εξέλιξεωσ.

3. Να βοηθήσ ό' ειδικών μαθημάτων τόν μαθητήν να εκτιμήσ τάσ κλίσεισ, ικανότητασ και δεξιότητασ αυτού, όστε ή σχολική κατευθύνσις τήν όποιαν θα ακολουθήσ και τό επαγγέλμα τό όποιον θα εκλέξ ή να άνταποκρίνηται εις αυτά, και

4. Να προσδιορίσ τούσ παράγοντασ και τά κριτήρια δια τήν εκλογήν τής σχολικήσ ή τής επαγγελματικήσ κατευθύνσεωσ όστε ό μαθητήσ να αναλάβ ή ό ίδιοσ τήν εύθύνην τής εκλογήσ.

B. ΓΛΗ.

α) Σχολική ήνημερώσις και επαγγελματολογία.

1. Σχολική ήνημερώσις :

Γενική εκπαίδευσις - Βαθμίδεσ αυτήσ.
Τεχνική - Έπαγγελματική εκπαίδευσις.
Βαθμίδεσ και διαφοροτήθεισ.
Άνωτέρη και Άνωτάτη Έκπαίδευσις.

2. Σχέσις σχολικήσ μαθησεωσ και επαγγέλματοσ.

3. Το επαγγέλμα όσ σταθερά και ειδική ήργασια. Σημιασία τής ειδικεύσεωσ.

4. Η ήργασια όσ καθήκον, όσ δικαίωμα και όσ προϋποθέσις άτομικήσ αναπτύξεωσ και εύτυχίασ.

5. Η κατοική τοσ ενεργού πληθυσμού τής χώρασ εις επαγγελματικάσ άπασχολήσεισ. Όργάνωσις τής ήργασιασ εις τήν χώραν μιασ και δυνατότητασ ήργασιασ.

6. Κριτήρια κατοικήσ τών επαγγελάτων εις κατηγορίασ (σχολ. βαθμίδεσ, είδοσ ήργασιασ, τομείοσ δραστηριότητοσ κτλ.).

7. Γνωστά επαγγέλματα και νέα επαγγέλματα (νάυα μορφα ή ήργασιασ).

8. Άνάλυσις τών βασικών επαγγελάτων και κατηγορίασ (προϋποθέσεισ δια τήν άσκησιν αυτών : είδοσ τής σχολικήσ φοιτήσεωσ και διάρκεια ψυχοπνευματικήσ και σωματικήσ άπαιτήσεωσ, άντενδειξεισ, περιούα δραστηριότητοσ και δυνατότητασ, λοιπά σχετικα δυνατότητασ, π.χ. άμοιβή).

9. Η σημασία έκάστου επαγγέλματοσ δια τήν κοινωνικο-οικονομικήν και ήθνικήν πρόδοον. Σχέσις γενικήσ και άτομικήσ οικονομικήσ ήνημερίασ.

10. Άτομικά δεδομένα και επαγγέλμα (ψυχολογική θεωρήσεισ).

11. Η εκλογή του επαγγέλματοσ όσ πρόβλημα τής Έρηβικήσ ήλικιασ.

12. Η σημασία τής όρθήσ εκλογήσ δια τό άτομον και τήν κοινωνίαν.

13. Κριτήρια και κίνητρα εκλογήσ σχολικήσ κατευθύνσεωσ και επαγγέλματοσ.

14. Η πολυποικιλιοσ σύνθεσις τής εύφρασις του ανθρώπου. Αί ιδιαίτεροι ικανότητασ και δεξιότητασ έν σχέσει προς τήν εκλογήν του επαγγέλματοσ.

15. Το πρόβλημα τής άτομικήσ προτιμήσεωσ και αί μεταβαλλόμενα επαγγελματικά άνήγκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΌΡΟΛΟΓΙΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

"Άρθρον 2.

Διδασκόμενα μαθήματα και όροι ήβδομαδιαίασ διδασκαλίασ αυτών. Τα διδασκόμενα μαθήματα εις έκάστην τάξη,

του Έσπερινού Γυμνασίου και ο αριθμός των ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας αυτών, όρίζονται ως έπεται :

Μαθήματα :			
Θρησκευτικά	2	2	2
Νέα Έλληνικά	4	4	4
Αρχαία Έλληνική Γραμματεία	4	4	4
Ίστορία	3	2	2
Μαθηματικά	4	3	4
Φυσικά	-	3	3
Γεωγραφία	1½	1	1
Σχολ. Έπαγγ. Προσανατολισμός	-	-	1 Β'
Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύμ.	-	-	1 Α'
Ξένα Γλώσσαι	2	2	2
Φυσική Άγωγή	1	1	-
Βιολογία	1½	-	-
Άνθρωπολογία & Ύγιεινή	-	1	-
Τεχνικά	1	1	-
Σύνολο	24	24	24

*Άρθρο 3.

Άναλυτικόν πρόγραμμα διδασκαλίας μαθημάτων των Έσπερινών Γυμνασίων.

Αι διατάξεις του άρθρου 2 του Π. Δ/τος 831/1977 (περί ώρολογίου προγράμματος του ήμερησίου Γυμνασίου και αναλυτικού προγράμματος των Α' και Β' τάξεων αυτού) και του άρθρου 1 του παρόντος Π. Δ/τος έχουν εφαρμογή και προκειμένου περί των Έσπερινών Γυμνασίων κατόπιν ανάλογου προσαρμογής της διδακτέας ύλης των μαθημάτων διά τά όποια αι διατάξεις του προηγουμένου άρθρου προβλέπουν μικρότερον αριθμόν ωρών διδασκαλίας.

*Άρθρο 4.

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από 1ης Σεπτεμβρίου του έτους 1978, εξαίρεσει των διατάξεων, αι όποιαί άφορούν εις τó ώρολόγιον και αναλυτικόν πρόγραμμα τής Α' και Β' τάξεως των έσπερινών Γυμνασίων αι όποιαί ισχύουν από την ήμεραν τής δημοσίευσως αυτού.

Εις τόν Ύπουργόν Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, άνατίθεμεν την δημοσίευσιν και την έκτέλεσιν του παρόντος.

Έν Αθήναις τή 4 Μαΐου 1978

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΤΣΑΤΣΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ ΟΤΙ :

Η έκδοση συνδρομής της "Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, ή τμήτ ή των φύλλων της ποδ ποκλιούνται τμηματικά και τδ τήτ δημοσιεύσεων στήν "Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίσθηκαν από 1 "Ιανουαρίου 1974 όδ ακολούθως :

Α' ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

1. Γα τδ Τόχοσ Α'	Δραχ.	600
2. » » » Β'		700
3. » » » Γ'		500
4. » » » Δ'		1.000
5. » » » Νομικών Προσώπων Δ.Δ. κτλ		500
6. » » » Παράρτημα		300
7. » » » "Ανωκόμων "Εταιρειών κτλ... ..		3.000
8. » » Δελτίο "Εμπορείας και Βιομηχανικής "Ισοτιμίας		200
9. Γα όλα τδ τήτ και τδ Δ.Ε.Β.Ι.		6.000

Οι Δραχ. και οι Κοστώνησ τδ Κράτουσ καταβάλλουσ τδ 1/2 τών άνωτερών συνδρομών.

*Υπό τδ Τόχοσ "Αλληλοβοηθείας Προσωποκόθ τδ "Εθνικό Τυπογραφείο (ΤΑΠΕΤ) άναλογοσ τδ έξησ τούσ :

1. Γα τδ Τόχοσ Α'	Δραχ.	30
2. » » » Β'		35
3. » » » Γ'		25
4. » » » Δ'		50
5. » » » Νομικών Προσώπων Δημοσίου Διόκοσ κτλ		25
6. » » » Παράρτημα		15
7. » » » "Ανωκόμων "Εταιρειών κτλ. . .		150
8. » » Δελτίο "Εμπ. και Βιομ. "Ισοτιμίας ..		10
9. Γα όλα τδ τήτ		300

Β' ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ

Η τμήτ πώλησοσ κάθε φύλλου, μέτροσ 8 σελ., είναι 3 Δραχ., από 9 όδ 40 σελ. 8 Δραχ., από 41 όδ 80 σελ. 15 Δραχ., από 81 σελ. και άνω ή τμήτ πώλησοσ κάθε φύλλου προσαύξεται κατά 15 Δραχ. από 80 σελέσ.

Γ' ΤΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

1. Στό Τόχοσ "Ανωκόμων "Εταιρειών και "Εταιρειών Περιμεριμένησ Εξόθνησ :

Α'. Δημοσιεύματα "Ανωκόμων "Εταιρειών :

1. Τών δικαστικών πράξεων	Δραχ.	400
2. Τών καταστατικών "Ανωκόμων "Εταιρειών... ..		10.000
3. Τών τροποποιήσεων τών καταστατικών τών "Ανωκόμων "Εταιρειών		2.000
4. Τών ανακοινώσεων και προσλήσεων οι γενικήσ συνθήκων, τών κατά τδ έτροσ 32 τού Ν. 3221/24 γνωστοποιήσεων, τών ανακοινώσεων, ποδ προβάλλονται από τδ έτροσ 59 παρ. 3 τού Ν.Δ. 400/70 επεί "Αλλοδαπών "Ασφαλιστικών "Εταιρειών και τών αποφάσεων τού Διοικητικού Συμβουλίου τού ΕΛΤΑ, ποδ άναφέρονται οι προσωρινήσ διατάξεισ		1.000
5. Τών ανακοινώσεων τών όπδ διόλυση "Ανωκόμων "Εταιρειών, κατά τδ Β.Δ. 20/3/1939 ...		200
6. Τών ισολογισμών τών "Ανωκόμων "Εταιρειών		4.000
7. Τών συστατικών μηνιαίων καταστάσεων τών τραπεζικών "Εταιρειών		1.000
8. Τών αποφάσεων επεί έγκρίσεων τιμολογίου τών "Ασφαλιστικών "Εταιρειών		600
9. Τών άπολυτικών αποφάσεων επεί παροχής άδειασ έπιπέσεως τών εργασιών "Ασφαλιστικών "Εταιρειών, τών έκθέσεων περιουσιακών στοιχείων "Ανωκόμων "Εταιρειών γενικά, και τών αποφάσεων τού Δ.Σ. τού ΕΛΤΑ, μή τίς όποτε έγκρίνεται και δημοσιεύονται οι κανονικοί αότοι		4.000
10. Τών αποφάσεων επεί παροχής τηλεφώνουσώ-γιτουσ πρόδ άντιπροσώπων ήν "Ελλάδι άλλοδαπών "Εταιρειών και τών αποφάσεων επεί μεταβίβασης τού χρηματοκόμου "Ασφαλιστικών "Εταιρειών κατά τδ έτροσ 59 παρ. 1 τού Ν.Δ. 400/70s		2.000
11. Τών αποφάσεων επεί συγχωνώσεων "Ανωκόμων "Εταιρειών		10.000

12. Τών αποφάσεων της "Επιτροπήσ τού Χρηματιστηρίου επεί άνακοινώξει χρωσγράφων εις τού Χρηματιστήριοσ πρόδ διαπραγμάτευσησ, συμφωνήσ πρόδ τδσ διατάξεισ τού έτροσ 2 παρ. 3 Α.Ν. 148/67s .....
 Δραχ. | 1.000 |

13. Τών αποφάσεων της "Επιτροπήσ παραλαγο-ρέσ επεί διαγραφείσ χρωσγράφων εις τού Χρηματιστηρίου, συμφωνήσ πρόδ τδσ διατάξεισ τού έτροσ 2 παρ. 4 Α.Ν. 148/1967s .....
  | 1.000 |

Β'. Δημοσιεύματα "Εταιρειών Περιμεριμένησ Εξόθνησ :

1. Τών καταστατικών		1.000
2. Τών τροποποιήσεων τών καταστατικών		200
3. Τών ανακοινώσεων και προσλήσεων		400
4. Τών ισολογισμών		1.000
5. Τών έκθέσεων έπιπέσεως περιουσιακών στοι-χείων		1.000

Γ'. Δημοσιεύματα "Αλληλοσφραλιστικών Συνε-ταιρισμών - "Αλληλοσφραλιστικών Ταμείων και Φιλανθρωπικών Σωματείων :

1. Τών άπολυτικών αποφάσεων επεί χρηγή-σεως άδειασ λειτουργίας "Αλληλοσφραλιστι-κών Συνεταιρισμών - "Αλληλοσφραλιστικών Ταμείων		1.000
2. Τών "ισολογισμών τών άνωτερών Συνεταιρι-σμών, Ταμείων και Σωματείων		1.000

II. Στό Έτάεροσ τεύχοσ, τών δικαστικών πρά-ξεων, προσλήσεων και λοιπών δημοσιεύσεων. ...
  | 400 |

Το ποσοτό έπεί τών τών δημοσιεύσεων στό Τόχοσ "Ανωκόμων "Εταιρειών και "Εταιρειών Περιμεριμένησ Εξόθνησ, ποδ πρέπει να καταβάλλεται όπιο τού Τόχοσ "Αλληλοβοηθείας Προσωποκόθ "Εθνικού Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ), όρίσεται γενικά όδ 50%.

Δ' ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΤΕΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΩΝ Τ.Α.Π.Ε.Τ.

1. Οι συνδρομήσ τού άνωτεροκό και τδ τήτ δημοσιεύσεων καταβάλλονται στό Δημόσιο Ταμείο όνατι άποδοσίνεται άσφρα-δισ, τδ όποιο φροστίμα ό έκδικερμόσ να τδ στείλει στήν "Υπηρεσία τού "Εθνικού Τυπογραφείου.

2. Οι συνδρομήσ τού έσωτεροκό είναι δυνατό όδ στείλονται και οι άδολογο συνάλληλα με έπιταγή έπ' όνόματι τού Διευθυντή τών Διοικητικών και Οικονομικών "Υποκόμων τού "Εθνικού Τυπογραφείου.

3. Τό όπιο τού ΤΑΠΕΤ ποσοτό έπεί τών άνωτερών συνδρομών και τών δημοσιεύσεων καταβάλλεται όδ έξησ :

α) στήν "Αθήνα : στό Ταμείο τού ΤΑΠΕΤ (Κατάστημα "Εθνικού Τυπογραφείου),
β) στήσ άλλοσδήποτε τούσ τού Κράτουσ : στό Δημόσιο Ταμείο και άποδίδεται στό ΤΑΠΕΤ όσφραμα με τίς 192378/2639/1947(ΓΟΝΕΟ 185) και 178048/3321/31.7.63 (ΓΟΝΕΟ 139) έγκρίσει διαταγήσ τού Ρ.Α.Κ.,

γ) στήσ περιπτώσεων συνδρομών έσωτεροκό : όταν ή άποστολή τους γίνεται με έπιταγή, μαζ' ή μόνησ συνθήκων και τδ όπιο τού ΤΑΠΕΤ ποσοτό.

*Ο Γενικός Διευθυντής
ΒΑΣΙΛΙΟΣ ΚΤ. ΝΙΚΑΣ